

စစ်တပ်၊ ငွေကြေးနှင့် မြန်မာ - ဆက်နွှယ်မှုကို ဖြတ်တောက်ခြင်း

ရှောင်တာနယ်လ် ရေးသားသည်။

၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၁ ရက်။



မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အထူးအကြံပေးကောင်စီအတွက် ရှောင်တာနယ်လ် မှ ရေးသားပြုစုသည်။
ဤစာတမ်းသည် ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် SAC-M မှထုတ်ဝေထားသော The Military, Money, and
Myanmar: Breaking the Nexus စာတမ်း၏ မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုချက်ဖြစ်သည်။



Special Advisory Council for
Myanmar

မာတိကာ

အမှာစာ

စာမျက်နှာ
၁

၁။ အခရာကျသော အချက်များ

စာမျက်နှာ
၃

၂။ မိတ်ဆက်

စာမျက်နှာ
၆

၃။ ဆက်နွယ်မှု - ငွေကြေးနှင့် စစ်တပ်

စာမျက်နှာ
၈

၃.၁။ မူလအဖြစ်

၃.၂။ ဗဟိုဘဏ်အား ထိန်းချုပ်ခြင်း

၃.၃။ နိုင်ငံခြားငွေကြေးဆိုင်ရာ မိုက်မဲမှုများ

၄။ ဘဏ်များနှင့် အခြားဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများ

စာမျက်နှာ
၁၄

၄.၁။ မြန်မာ့ခရိုင်ဘဏ်များ

၄.၂။ နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်များ

၄.၃။ နိုင်ငံခြားဘဏ်များနှင့် မြန်မာ

၄.၄။ မိုဘိုင်းငွေကြေး

၅။ လွတ်လပ်မှုအဖြစ် ငွေကြေး

စာမျက်နှာ
၂၀

၅.၁။ ဟွန်ဒီ

၅.၂။ နွေဦးတော်လှန်ရေး၏ ငွေကြေး

၆။ ဆက်နွယ်မှုကို ဖြတ်တောက်ခြင်း

စာမျက်နှာ
၂၂

၆.၁။ ပြိုလဲမှုမတိုင်မီ - စစ်အုပ်စု၏ကျဆုံးမှုကို အရှိန်မြှင့်ခြင်း

၆.၂။ ပြိုလဲပြီးနောက် - စစ်တပ်ကို ပါဝင်ခွင့်မပြုခြင်း

၇။ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ

စာမျက်နှာ
၃၆

အမှတ်စာ

မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အထူးအကြံပေးကောင်စီ (SAC-M) အဖွဲ့ဝင်များသည် မြန်မာ့စီးပွားရေးတွင် စစ်တပ်၏ အဓိကအခန်းကဏ္ဍကို ရှေးယခင်ကတည်းက သိရှိခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။ စစ်အာဏာရှင်ခေတ်ဦး ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း စစ်အာဏာရှင်ဦးနေဝင်းလက်ထက် တွင် စစ်တပ်သည် စီးပွားရေးအား လုံးဝဥသုထိန်းချုပ်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ထို့နောက် စစ်အာဏာရှင် ဦးသန်းရွှေလက်ထက် တွင် စစ်တပ်သည် အဓိက စီးပွားရေး ဇာတ်ဆောင်တဦးအဖြစ် ၎င်း၏အခန်းကဏ္ဍကိုထိန်းသိမ်းထားစဉ် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတွင် လုပ်ဆောင်မှုအချို့အတွက် စီးပွားရေးအား ဖွင့်ပေးခဲ့သည်။ ကုလသမဂ္ဂ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ လွတ်လပ်သောကျွမ်းကျင်သူများ အဖြစ် ကျွန်ုပ်တို့ယခင်ကထမ်းဆောင်ခဲ့ရာတွင် စစ်တပ်၏ စီးပွားရေး အကျိုးစီးပွားများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီးအစီရင်ခံခဲ့ကာ စစ်တပ်သည် စီးပွားရေးကို မည်သို့ ဆက်လက်လွှမ်းမိုးနေသည်ကို သက်သေများဖြင့် ထင်ရှားစေခဲ့သည်။ⁱ

စစ်တပ်၏ စီးပွားရေးလွှမ်းမိုးမှုကာလရှည်ကြာခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အဓိက အကျိုးဆက် လေးခုရှိခဲ့သည်။ ပထမ အချက်မှာ မြန်မာပြည်သူများအားချွတ်ခြံကျစေခြင်းဖြင့် စစ်တပ်အား အဖွဲ့အစည်းတခုအဖြစ်သာမက စစ်ခေါင်းဆောင်များနှင့် ၎င်းတို့၏မိသားစုများအားအသီးသီးကိုလည်း ချမ်းသာကြွယ်ဝစေခဲ့သည်။ ဒုတိယအချက်အနေနှင့် ၎င်းသည် စစ်တပ်အား အရပ်သားအစိုးရ ကြီးကြပ်မှုနှင့် ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင်ရောက်ရှိစေရန် ကြိုးပမ်းမှုများကိုခုခံတွန်းလှန်ကာ ကျရှုံးစေခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ထိခိုက်စေခဲ့သည်။ တတိယအချက်အားဖြင့် ၎င်းသည် ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် စစ်တပ်မှ အာဏာသိမ်းပိုက်မှုမပြုလုပ်မီက အာရှတွင် အချမ်းသာဆုံး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သော မြန်မာ့စီးပွားရေးကို ဖျက်ဆီးခဲ့သည်။ စတုတ္ထ အချက်မှာ ၎င်းသည် မြန်မာပြည်သူများအပေါ်ကျူးလွန်သည့် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော စစ်ပွဲများအား ဘဏ္ဍာထောက်ပံ့ ပေးခဲ့သည်။ စစ်ခေါင်းဆောင်များသည် ၎င်းတို့ကိုယ်၎င်းတို့ ချမ်းသာကြွယ်ဝစေရန်နှင့် မြန်မာပြည်သူများကိုဖိနှိပ်ရာတွင် ၎င်းတို့ မည်မျှအရည်အချင်းရှိသည်ကို သက်သေပြခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။ သို့သော် ၎င်းတို့သည် ကြွယ်ဝပြီးတရားမျှတသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ၏ စီးပွားရေးကိုတည်ဆောက်ရာတွင် လုံးဝ အရည်အချင်းမရှိကြောင်း သက်သေပြခဲ့ကြသည်။

SAC-M သည် စစ်တပ်မှ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ၎င်း၏နောက်ဆုံးအားဖြင့်အာဏာသိမ်းရန် ကြိုးပမ်းမှုတင်ပြီးတစ်လ အကြာ မတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် SAC-M သည် ၎င်း၏ သုံးရပ်ဖြတ် ဗျူဟာနည်းလမ်း (လက်နက်ဖြတ်တောက်မှု၊ ငွေကြေးဖြတ်တောက်မှုနှင့် အပြစ်ပေးအရေးယူခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ရရှိနေမှုအား ဖြတ်တောက်မှု) ကို ချမှတ်ခဲ့သည်။ⁱⁱ ဒုတိယအချက်ဖြစ်သော ငွေကြေးဖြတ်တောက်မှုသည် စစ်တပ်၏ စစ်ပွဲဆင်နွှဲနိုင်စွမ်းနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ဆိုင်ရာရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို ကျူးလွန်နိုင်စွမ်းတို့အား ပျက်ပြားစေရန်အတွက် စစ်တပ်ထံသို့ ငွေကြေးနှင့် အခြားသော ကြွယ်ဝမှုများစီးဆင်းမှုအား အဆုံးသတ်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး စစ်ခေါင်းဆောင်များအား ကြွယ်ဝချမ်းသာစေသော အကျင့်ပျက်ခြစားမှု နှင့် ရာဇဝတ်မှုများကို တိုက်ခိုက်ရန် ရည်ရွယ်သည်။

SAC-M အဖွဲ့ဝင်များသည် နိုင်ငံတကာရှေ့နေများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကျွမ်းကျင်သူများဖြစ်ပြီး စီးပွားရေးပညာရှင်များမဟုတ်ပေ။ စစ်တပ်ထံသို့ ငွေကြေးစီးဆင်းမှုဖြတ်တောက်ရန်နှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီမြန်မာနိုင်ငံအသစ်အတွက် စီးပွားရေးအသစ်တရပ် တည်ဆောက်ရန် စီးပွားရေးဆိုင်ရာမူဘောင်တခုလိုအပ်ကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့သတိပြုမိသောအခါ ကျွန်ုပ်တို့ကိုယ်တိုင် ၎င်းအား လုပ်ဆောင်ရန် ကျွမ်းကျင်မှုမရှိကြောင်းကိုလည်း သဘောပေါက်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးဆိုင်ရာနှင့်စပ်လျဉ်း၍

ⁱ ဥပမာ တခုမှာ ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ လွတ်လပ်သော နိုင်ငံတကာ အချက်အလက် ရှာဖွေရေး မစ်ရှင်၏ “မြန်မာစစ်တပ်၏ စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်များ” အမည်ရှိ အစီရင်ခံစာ (၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလထုတ်၊ စာရွက်စာတမ်း အမှတ် A/HRC/42/CRP.3) ဖြစ်ပြီး၊ အောက်ပါ အင်တာနက် လိပ်စာတွင် ကြည့်ရှု နိုင်ပါသည် - <https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/hrc/myanmar-ffm/economic-interests-myanmar-military>.

ⁱⁱ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အထူးအကြံပေးကောင်စီ <https://specialadvisorycouncil.org/>.



အလေးစားရဆုံးကျွမ်းကျင်သူထံ ၎င်း၏ အကြံဉာဏ်နှင့်အကူအညီတို့အား တောင်းခံခဲ့သည်။ ဒေါက်တာရှောင်တာနယ်လ်သည် မြန်မာ့စီးပွားရေးကို နှစ်သုံးဆယ်ကျော် လေ့လာသုတေသနပြုခဲ့ပြီး အကြံဉာဏ်ပေးခဲ့သည်။ သူသည် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်အစိုးရလက်ထက် ၂၀၁၅ မှ ၂၀၂၀ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတော်အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ စီးပွားရေးမူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ စစ်တပ်က အာဏာသိမ်းပြီးမကြာမီ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် သူ့ကိုဖမ်းဆီးခဲ့ပြီး ၆၅၀ ရက်ကြာ အကျဉ်းချခံခဲ့ရသည်။ⁱⁱⁱ ယခုအခါ သူသည် တရားဝင် အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ၏ ကြားကာလ ဗဟိုဘဏ်တွင် အထူးအကြံပေးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်လျက်ရှိသည်။

ဒေါက်တာ ရှောင်တာနယ်လ်၏ SAC-M အတွက်ရေးသားသောစာတမ်းသည် လက်ရှိစစ်အုပ်စုအောက်ရှိ မြန်မာ့စီးပွားရေးအပေါ် များစွာလိုအပ်သော မီးမောင်းထိုးပြမှုတခုဖြစ်သည်။ စစ်တပ်၏ ရန်ပုံငွေများဘယ်ကလာသည်နှင့် ငွေကြေးစီးဆင်းမှုဖြတ်တောက်ရန် ဘာလုပ်ရမည်ကို ၎င်းစာတမ်းတွင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖော်ပြထားသည်။ သို့သော် ၎င်းထက်ပင်ကျော်လွန်ပါသေး၏။ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီမြန်မာနိုင်ငံအသစ်အတွက် ကြွယ်ဝချမ်းသာသော စီးပွားရေးတရပ် တည်ဆောက်ရန် ယခုချက်ချင်း စတင်လုပ်ဆောင်ရမည့်လုပ်ဆောင်ချက်များကို တင်ပြထားသည်။ ဤစီးပွားရေးအသစ်တရပ်တည်ဆောက်ခြင်းအတွက် စစ်တပ်အား အနိုင်ယူပြီးသည့်အချိန်ထိ စောင့်ဆိုင်းရန်မလိုအပ်သည့်အပြင် စောင့်ဆိုင်း၍လည်းမရပေ။ ယခုအချိန်တွင် လုပ်ဆောင်ရမည် ဖြစ်သည်။ အမှန်စင်စစ် ဤစီးပွားရေးအသစ်သည် ခုခံတော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစိတ်အပိုင်းများတွင် တည်ဆောက်နေပြီးဖြစ်သည်။ စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးအရ အပတ်တကုတ်ကြိုးပမ်းမှုများနှင့်အတူ စီးပွားရေး အရ အပတ်တကုတ် ကြိုးပမ်းမှုများကိုလည်း ဆင်နွှဲတိုက်ပွဲဝင်ရမည်ဖြစ်သည်။

၎င်းစာတမ်းတွင် ပြည်နယ်၊ ပုဂ္ဂလိကကော်ပိုရေးရှင်းများနှင့် နိုင်ငံတကာစနစ်များတခုစီအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏အပြောင်းအလဲကို မည်သို့ပံ့ပိုးကူညီနိုင်သည်ကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။ ၎င်း၏ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာချက်နှင့် အကြံပြုချက်များသည် မူဝါဒဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးမှုများနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်လာစေမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ရုန်းကန်မှုသည် မြန်မာပြည်သူများ လက်ထဲတွင်ရှိသော်လည်း ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံတကာမှပံ့ပိုးကူညီမှုကို ရှာဖွေနေကြသည်။ ဤတွင် မည်သို့ပံ့ပိုးပေးနိုင်မည်ကို ဖော်ပြထားသည်။

SAC-M အနေဖြင့် ဤစာတမ်းကိုရေးသားရန် တာဝန်ပေးအပ်မှုကိုလက်ခံသောကြောင့် ဒေါက်တာ ရှောင်တာနယ်လ်အား ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ သူသည် မြန်မာပြည်သူများ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် သိသာထင်ရှားစွာ ပံ့ပိုးကူညီလျက်ရှိသည်။ သူ၏စာတမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ကြွယ်ဝချမ်းသာသောအနာဂတ်ဆီသို့ ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာနှင့် လက်တွေ့ကျကျ လမ်းညွှန်ပေးထားပြီး ၎င်းစီးပွားရေးသည် စစ်တပ်အားအလုပ်အကျွေးပြုသောစီးပွားရေးမျိုးမဟုတ်ပဲ ပြည်သူလူထုအား အလုပ်အကျွေးပြုသော စီးပွားရေးမျိုးပင်ဖြစ်သည်။ ထိုမှသာလျှင် တော်လှန်ရေးစင်စစ် ဧကန်ပင် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

Yanghee Lee

Chris Sidoti

Marzuki Darusman

SAC-M အကြံပေးများ

ⁱⁱⁱ ရှောင်တာနယ်လ် (Sean Turnell)၊ An unlikely prisoner၊ ဗိုက်ကင်း စာအုပ်တိုက် (Viking)၊ ၂၀၂၃ ခုနှစ်။



စစ်အုပ်စုခေါင်းဆောင် မင်းအောင်လှိုင်သည် ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၇ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်၌ ကျင်းပသော (၇၈) နှစ်မြောက် တပ်မတော်နေ့ စစ်ရေးပြအခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်ခဲ့စဉ်။ (IMAGO/ Myo Kyaw Soe)

၁။ အခရာကျသော အချက်များ

- မြန်မာစစ်တပ်၏ကာကွယ်ရမည့်ပြည်သူများအား စစ်ပွဲဆင်နွှဲနိုင်စွမ်းသည် တိုင်းပြည်၏ဘဏ္ဍာရေးကို ၎င်းမှ ချုပ်ကိုင်ထားနိုင်မှုအပေါ် အချက်အချာကျစွာ မူတည်နေသည်။
- ငွေကြေးနှင့် ဖိနှိပ်မှုအကြား ဤဆက်နွှယ်မှုသည် မြန်မာ့ဗဟိုဘဏ်၊ အခွန်စနစ်၊ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၏ ဝင်ငွေများအပေါ် စစ်တပ်၏ထိန်းချုပ်မှုတဆင့်ပေါ်ပေါက်လာပြီး ဘဏ်များနှင့် အခြားဘဏ္ဍာရေး အဖွဲ့အစည်းများအပေါ် စစ်တပ်၏လွှမ်းမိုးမှုတဆင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာသည်။
- ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလစစ်အာဏာသိမ်းရန်ကြိုးပမ်းပြီးနောက်ပိုင်းနှင့် ထိုအချိန်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နေရာအများအပြားအား ကြီးစိုးအုပ်ချုပ်ခဲ့သော စစ်ကောင်စီ (စကစ) အုပ်စု၏ စီမံခန့်ခွဲမှုညံ့ဖျင်းခြင်းနှင့် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုတို့ကြောင့် ရှေးယခင်ကတည်းက ဖြစ်ပေါ်နေသော အခြေအနေမှာ သိသိသာသာ ပိုမိုဆိုးရွားလာခဲ့သည်။ စီးပွားရေးစနစ်တခုအား စစ်ပွဲ၏ လိုအပ်ချက်များအတွက်သာ လုံးဝဥသံ့ ရည်ရွယ် ထားပါသဖြင့်၊ ငွေကြေးနှင့် လက်နက်ခဲယမ်းများဟူသော အသုံးအနှုန်းများမှာ လက်ရှိမြန်မာ့စီးပွားရေးတွင် ကြောင်းတူသံကွဲမျှသာ ဖြစ်နေလေတော့သည်။
- မြန်မာပြည်သူများသည် ဤထိခိုက်ပျက်စီးမှုများအပေါ် လက်ပိုက်ကြည့်နေခြင်းမရှိဘဲ စစ်မြေပြင်တွင် သာမက ငွေကြေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးနယ်ပယ်တွင်ပါ စစ်ကောင်စီကိုခုခံတွန်းလှန်ရာတွင် တီထွင်ဆန်းသစ်ကာ ကတိကဝတ်ပြုလုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိခုခံတော်လှန်ရေးသည် စကစအုပ်စုကိုဆန့်ကျင် သော ၎င်းတို့၏ကြိုးပမ်းမှုကို ပံ့ပိုးရန်အတွက် လျှို့ဝှက်အမည်ဖော်စရာမလိုရေး နှင့် လွတ်လွတ်လပ်လပ်

သုံးစွဲရန် သေချာစေသော ရိုးရာဘဏ္ဍာရေးနည်းလမ်းများနှင့် ခေတ်မီ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာဆန်းသစ် တီထွင်မှုများ နှစ်မျိုးလုံးကို အသုံးပြုလျက်ရှိသည်။ ၎င်းမှပင် စကစအုပ်စု၏ အာဏာရှင်စနစ်ကိုတိုက်ဖျက်ရန် ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ရန်အတွက် အဖွဲ့အစည်းအသစ်များကို ဖန်တီးခဲ့သည်။

- စစ်ကောင်စီ၏ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကြောင့် အခြားနိုင်ငံများမှ တုံ့ပြန်မှုဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ၎င်းတွင် စစ်အုပ်စု၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်ပေးနေသောအဖွဲ့အစည်းများအပေါ် ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများချမှတ်ခြင်းအပြင် ၎င်းတို့ထံသို့ ငွေကြေးစီးဆင်းမှုကို အထမြောက်အောင် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးသောပုဂ္ဂိုလ်များကိုပါ ပိတ်ဆို့အရေးယူခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ဤပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများသည် ထိရောက်မှုရှိပြီး အထူးသဖြင့် စစ်အုပ်စုအနေဖြင့် ပြည်ပမှ အဆင့်မြင့်လက်နက်များဝယ်ယူရန် လိုအပ်သောနိုင်ငံခြားငွေကြေးများကို ပိတ်ပင်ရာတွင် ထိရောက်မှုရှိသည်။
- ထိုကဲ့သို့သော နိုင်ငံတကာပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများအား စည်းကြပ်သည့် နိုင်ငံများအား တိုးမြှင့်ခြင်းနှင့် ၎င်းနိုင်ငံများမှပစ်မှတ်ထားသော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်များကို တိုးမြှင့်ခြင်းအား လုပ်ဆောင်သင့်သည်။ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများသည် ဗဟိုဘဏ်အပြင် မြန်မာ့ဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ နိုင်ငံတကာငွေပေးချေမှုများ ပြုလုပ်နိုင်စွမ်းနှင့် လက်ခံနိုင်စွမ်းတို့ကိုပါ အပြန်ကျယ်စွာ သက်ရောက်မှုရှိရမည်။
- စကစအုပ်စုမှထုတ်ပေးသောကြွေးမြီများကို တရားဝင်မဟုတ်သောကြွေးမြီများအဖြစ် သတ်မှတ်သင့်ပြီး ၎င်းကြွေးမြီများပြန်လည်ပေးဆပ်ရန်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏အနာဂတ်အစိုးရများအတွက် တရားဝင် တာဝန်ခံမှုမရှိသင့်ပေ။ မည်သည့်နိုင်ငံမှ စကစအုပ်စုအား စီးပွားရေးအရထောက်ပံ့ရန် ငွေကြေးဆိုင်ရာ အားပေးမှုမကလုံးများမရှိသင့်ပါ။ ထို့အပြင် စကစအုပ်စု၏ မတော်မတရားအုပ်ချုပ်မှုမှ အကျိုးအမြတ်များကို မရရှိသင့်ပေ။
- ရေရှည်တွင် မြန်မာစစ်တပ်သည် ဒီမိုကရေစီအရပ်သားအစိုးရနှင့် လွှတ်တော်၏ ကြီးကြပ်မှုအောက်တွင် ဘဏ္ဍာရေးအရ လက်အောက်ခံဖြစ်ရမည်ဖြစ်ပြီး အမြတ်အစွန်းရှာသော လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ခြင်းမှ ဖယ်ထုတ်ခြင်းခံရမည်။ စစ်တပ်ပိုင်နှင့် စစ်တပ်နှင့်ဆက်နွှယ်သော ကော်ပိုရေးရှင်းများကို စစ်တပ်မှ ခွဲထုတ်ပြီး ပုဂ္ဂလိကပိုင်အဖြစ်ပြောင်းလဲကာ ၎င်းတို့မှရရှိသော ငွေများကို အများပြည်သူအတွက် ပင်စင်နှင့် အခြားသောတာဝန်ဝတ္တရားများအား ငွေကြေးထောက်ပံ့ရန်အတွက် နိုင်ငံပိုင်ရန်ပုံငွေ၏အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုအဖြစ် အသုံးပြုသင့်သည်။ စစ်တပ်ပိုင်မြေများနှင့် အခြားပိုင်ဆိုင်မှုများကို စစ်တပ်ပိုင်ဆိုင်မှုမှ ဒီမိုကရေစီအရပ်သားအစိုးရနှင့် လွှတ်တော်၏ထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိ နိုင်ငံပိုင်ပစ္စည်းအုပ်ထိန်းမှုအဖွဲ့အဖြစ်သို့ လွှဲပြောင်းသင့်သည်။
- မြန်မာ့ဘဏ်များကို စစ်ပွဲအတွက်ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့သည့်နေရာမှ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ကြွယ်ဝချမ်းသာမှုအတွက် လမ်းကြောင်းတခုအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲရန် ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ အရင်းအနှီးထောက်ပံ့ခြင်းနှင့် ၎င်းကဲ့သို့ ပြန်လည်တွေးဆမျှော်မှန်းခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ခရိုနီစနစ်ကိုရှောင်ရှားရန် နည်းလမ်းတခုအနေဖြင့် ထိုကဏ္ဍတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကိုအားပေးသင့်ပြီး ရှိပြီးသားအစိုးရဘဏ်များ၏ ပြာပုံမှ နီးကြွလာမည့် နိုင်ငံပိုင် ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်အသစ်တခုသည် တည်ငြိမ်မှုအတွက် ကူညီပေးသင့်သည်။
- မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေကို ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောအခြေခံပေါ်တွင် ထားရှိရမည်ဖြစ်ကာ ၎င်းအတွက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲပြီး သာတူညီမျှမှုရှိသော အခွန်ကောက်ခံမှုစနစ်လိုအပ်ကာ ဤအခွန်ကောက်ခံမှု

စနစ်ကို အစိုးရကြွေးမြီများအတွက် လည်ပတ်နေသောဈေးကွက်တစ်ခုဖြင့် ဖြည့်စွက်ရမည်ဖြစ်သည်။

- မြန်မာနိုင်ငံရှိ အစိုးရအဆင့်အားလုံးကြား၊ အထူးသဖြင့် ဗဟိုနှင့် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အကြား တရားမျှတပြီး ဒီမိုကရေစီနည်းကျသော ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မူဘောင်တရပ်ကို ဖော်ဆောင်ရမည် ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးမူဝါဒနယ်ပယ်တွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုပိုမိုလျှော့ချ ခြင်းအား ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းကိုယ်တိုင်ပင် အာဏာဗဟိုပြုခြင်းဟူသော မြန်မာစစ်တပ်မှ ကာလရှည်ကြာအသုံးပြုခဲ့သော နည်းလမ်းပုံစံများအား ဆန့်ကျင်ပေလိမ့်မည်။



၂။ မိတ်ဆက်

ရွေးကောက်ခံမဟုတ်သော တပ်မတော်သားလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် နေပြည်တော်ရှိ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ရန် ရောက်ရှိလာကြစဉ်။ (IMAGO/Xinhua)

“...စစ်တပ်၏ စီးပွားရေးအာဏာဆုတ်ယုတ်လာတာကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်သာ မျက်မြင်ဒိဋ္ဌတွေ့ဖို့ အလားအလာရှိတယ်။ Khaki Capital (၂၀၁၇)

အရှေ့တောင်အာရှရှိ စစ်တပ်အမျိုးမျိုး၏ စီးပွားရေးအခန်းကဏ္ဍဆိုင်ရာပေါ်ပြုလုပ်ထားသည့် အရေးပါသောစာတမ်းတစောင်တွင် အထက်ပါဖြစ်နိုင်ခြေအားဆွေးနွေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအတွေးအခေါ်သည် ၂၀၁၀ နှစ်များတွင် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် အကြီးအကျယ် ထားရှိခဲ့သော ထင်မြင်ယူဆချက်တရပ်ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးမှာတော့ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပိုမိုငြိမ်းချမ်းသော၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် ကြွယ်ဝချမ်းသာသော နိုင်ငံတစ်ခုဆီသို့ဦးတည်စေမည်ဟု မျှော်လင့်ခဲ့ကြသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးခေတ်သစ်တစ်ခု၏ရောင်နီသမ်းစပြုနေပြီဟူ၍ လူအများကယုံကြည်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းသည် အခြားနေရာများတွင် ကြီးစိုးနေသော မှားယွင်းသည့်မူဝါဒများနှင့် စိတ်ပျက်ဖွယ်အခြေအနေများကြားတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ရှားရှားပါးပါးခြင်းချက်တစ်ခုအဖြစ် ပေါ်လွင်ထင်ရှားခဲ့သည်ဖြစ်ပြီး အရှေ့တောင်အာရှဒေသရှိ စစ်တပ်များ၏ အမြဲတစေတည်ရှိနေသောခြိမ်းခြောက်မှုမှ လွတ်မြောက်မည့်တစ်ခုတည်းသော နိုင်ငံအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံပေါ်ထွန်းလာမည်ဟု မျှော်လင့်ခဲ့ကြသည်။

၎င်းသည် ခိုင်လုံသော မျှော်လင့်ချက်တစ်ခုဖြစ်ပုံရသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှစ၍ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သော အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) အစိုးရသည် မြန်မာ့စီးပွားရေးတွင် စစ်တပ်၏အခန်းကဏ္ဍကို လျှော့ချရန်ကတိကဝတ်ပြုခဲ့ပြီး စစ်တပ်၏ စီးပွားရေးလွှမ်းမိုးမှုသည် ခြိမ်းခြောက်မှုတရပ်ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းစွာနားလည်ခဲ့သည်။ ပထမအချက်အနေဖြင့် ၎င်းသည် မြန်မာ့စီးပွားရေးစွမ်းဆောင်ရည်နှင့် ပြည်သူများ၏ လူနေမှုအဆင့်အတန်းတို့အပေါ် ထိခိုက်မှုဖြစ်စေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆယ်စုနှစ်များစွာကြာသော စစ်အုပ်ချုပ်ရေးသည် ရေရှည်စီးပွားရေးနောက်ကျနေသည့် နိုင်ငံတစ်ခုအဖြစ်သို့ပြောင်းလဲစေခဲ့ပြီး ၎င်းသည် ကစဉ့်ကလျားဖြစ်မှု၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် ဆင်းရဲဒုက္ခတို့၏ အမွေအနှစ်မျှသာကျန်ရစ်စေခဲ့သည်။ ဒုတိယအချက်အနေဖြင့် ၎င်းသည် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီ၏ အလားအလာတို့အပေါ် ထိခိုက်မှုဖြစ်စေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စစ်တပ်၏ စီးပွားရေးအကျိုးစီးပွားများသည် အရပ်သားအာဏာပိုင်များ၏ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး (စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေး) ကြိုးပမ်းမှုများကို ခုခံရန် နောက်ထပ်လှုံ့ဆော်မှုတစ်ခုဖြစ်စေခဲ့သည်။ စစ်တပ်တွင် ကာကွယ်ရမည့် အခွင့်ထူးများနှင့် အကျိုးအမြတ်ဆိုင်ရာ



အလွဲသုံးစားခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်းများစွာရှိသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ၎င်းစီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအပေါ် စစ်တပ်မှ ခုခံမှု၏ မြင်သာသောအကျိုးဆက်ရလဒ်များအား မြင်တွေ့လိုသူတိုင်းအတွက် မြင်သာထင်ရှားလာသောအခါ ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ (UNHRC) မှ NLD အစိုးရ ရင်ဆိုင်နေရသည့် အခြေအနေကို ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။

..... တပ်မတော်သည် ၎င်း၏လှုပ်ရှားမှုများနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်များကိုပံ့ပိုးရန် ငွေကြေးအရင်းအမြစ်များကို သေချာ စေရန်အတွက် စစ်တပ်နှင့်ဆက်သွယ်သောကုမ္ပဏီများနှင့် လက်အောက်ခံကုမ္ပဏီများ၊ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိကခရီးစဉ်ကုမ္ပဏီများနှင့် ဆက်ဆံရေးမှတစ်ဆင့် တည်ထောင်ထားသော ၎င်း၏စီးပွားရေးအကျိုးစီးပွားများ၏ ကွန်ရက်ကို အသုံးပြုသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် တပ်မတော်သည် တာဝန်ယူ/ခံမှုနှင့် ကြီးကြပ်ခံရမှု မှ ကင်းဝေးစေသည်။ ၎င်း၏ကိုယ်ပိုင်စီးပွားရေးအင်ပါယာကို ထိန်းချုပ်ခြင်းအားဖြင့် တပ်မတော်သည် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာဘတ်ဂျက်များကို အရပ်သားများကကြီးကြပ်ခြင်းမှ ပုံမှန်အားဖြင့်ပေါ်ပေါက်လာသော တာဝန်ယူ/ခံမှုနှင့် ကြီးကြပ်ခံရမှုတို့အား ရှောင်ရှားနိုင်သည်။....

ကုလသမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ လွတ်လပ်သော အချက်အလက်ရှာဖွေရေးမစ်ရှင် (UNHRC၊ ၂၀၁၉၊ စာမျက်နှာ ၆၂)

သို့သော် ကြိုတင်သတိပေးခြင်းသည် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားခြင်းဟု ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်တွင် တင့်ကားများစတင်လိုဗိုလ်လာသောအခါ ၎င်းတို့ရင်ဆိုင်နေရသည်ကို နားလည်သဘောပေါက်နေသော်လည်း မြန်မာ့အရပ်သား အစိုးရအနေဖြင့် ဘာမှမတတ်နိုင်ခဲ့ပေ။ ပဝေသဏီနှင့်အမျှစိုးရိမ်ပူပန်ခဲ့ရသော အာဏာသိမ်းမှုသည် လက်တွေ့ဖြစ်လာခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံသည် အမှောင်တိုက်အသစ်အတွင်းသို့ နှံ့သက်ဆင်းခဲ့ရသည်။

ဤစာတမ်း၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ မြန်မာ့စီးပွားရေးအပေါ် စစ်တပ်၏ထိန်းချုပ်မှုအတိုင်းအတာကို ဖော်ပြရန်ဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် တိုင်းပြည်၏ဘဏ္ဍာရေးကို ၎င်းတို့ချုပ်ကိုင်ထားမှုမှတစ်ဆင့် ဖော်ပြရန် ဖြစ်သည်။ ထို့နောက်တွင်မူ ဤထိန်းချုပ်မှုအား မည်သို့ နိဂုံးချုပ်ရမည်ကို အကြံပြုရန်ဖြစ်သည် - ၎င်းတွင် လက်ရှိစကစအုပ်စု ဆက်လက်တည်ရှိနေချိန်အတွင်း ရေတိုကာလတွင် မည်သို့ လုပ်ဆောင်ရမည်၊ စကစအုပ်စု အဆုံးသတ်ပြီးပြီးချင်းကာလတွင် မည်သို့လုပ်ဆောင်ရမည်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စီးပွားရေးစနစ်ကို ပြန်လည်တည်ဆောက်သည့် ရေရှည်ကာလတွင် မည်သို့လုပ်ဆောင်ရမည်ဟူ၍ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဘဏ္ဍာရေး ကို အလေးပေးဖော်ပြခြင်းတွင် ဤသုံးသပ်ချက်သည် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများနှင့် ၎င်းတို့၏ဝင်ငွေ (ဥပမာ SAC-M မှ ထုတ်ပြန် ပြီးသား “ငွေကြေးစီးဆင်းမှုဖြတ်တောက်ခြင်း” စာတမ်းကဲ့သို့) နှင့် စစ်တပ်ထိန်းချုပ်ထားသော မြန်မာ့စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်း (MEC) နှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးဦးပိုင်လီမိတက် (MEHL) တို့ကို အာရုံစိုက်အလေးပေးသည့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စစ်တပ်၏စီးပွားရေးအခန်း ကဏ္ဍဆိုင်ရာ အခြားသော လေ့လာမှုများနှင့် အနည်းငယ်ကွဲပြားမည်ဖြစ်သည်။^၂ ဤအကြောင်းအရာကို နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ် ထိထိရောက်ရောက် ခွဲခြမ်းစိပ်ဖြာပြီးဖြစ်ပါသောကြောင့် ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် အလားတူ လုပ်ဆောင်ရန်မလိုအပ်သလို အလားတူ လုပ်ဆောင်ရန်လည်း ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် တတ်စွမ်းနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် ဤစာတမ်းတွင် ကျွန်ုပ်၏ အာရုံစိုက်သောအချင်း အရာမှာ ခြားနားပြီး ငွေကြေးသီးသန့်နှင့် ၎င်းငွေကြေးများကိုထိန်းထားပြီး စကစအုပ်စုထံသို့ စီးဆင်းစေသည့် အဖွဲ့အစည်းများ ကို အထူးအာရုံစိုက်သည်။

^၁ မြန်မာ့လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ၏ အငြင်းပွားဖွယ်ရာဖြစ်သော်လည်း တရားဝင်အမည်မှာ တပ်မတော်ဖြစ်သည်။
^၂ MEC နှင့် MEHL တို့နှင့်ပတ်သက်၍ အပြည့်စုံဆုံးလေ့လာဆန်းစစ်ချက်အတွက် ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ၊ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ လွတ်လပ်သောနိုင်ငံတကာ အချက်အလက်ရှာဖွေရေးမစ်ရှင် (၂၀၁၉) တွင်ကြည့်ပါ။



၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလအတွင်း ရန်ကုန်မြို့ရှိ အာဏာသိမ်းရန်ကြိုးပမ်းမှုအား ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြပွဲများတွင် မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်အဆောက်အအုံရှေ့၌ စစ်သားများ ကင်းလှည့်နေသည်ကိုတွေ့ရစဉ်။ (SOPA Images)

၃။ ဆက်နွယ်မှု - ငွေကြေးနှင့် စစ်တပ်

“လူ့အဖွဲ့အစည်း၏လက်ရှိအခြေခံအား ဇောက်ထိုးမိုးမျှော်ဖြစ်စေရန် ငွေကြေးဖောင်းပွမှုထက် ပိုမို သိမ်မွေ့၍ သေချာစေသော နည်းလမ်းမရှိ။

J.M. Keynes

၃.၁။ မူလအပြစ်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ငွေကြေးသည် အမြဲတမ်းပြဿနာတရပ်ဖြစ်သည်။ လူဦးရေအများစုအတွက်၊ အမြဲနီးပါး ဖြစ်ပွားသည့် ဤငွေကြေးပြဿနာမှာ ငွေကြေးမလုံလောက်ခြင်းသက်သက်သာဖြစ်သည်။

မြန်မာစစ်အာဏာရှင်များအတွက်မူ ပုံစံအချို့အသွင်ဆောင်ထားသည့် ငွေကြေးရရှိရန်အတွက် ဘယ်သောအခါမှ ပြဿနာမရှိ ခဲ့ပေ။ လွန်ခဲ့သောဆယ်စုနှစ်ခုနှစ်စုအများစုတွင် မြန်မာစစ်တပ်သည် ဗဟိုဘဏ်ကိုထိန်းချုပ်ထားခြင်းကြောင့် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင် ဘတ်ဂျက်အပေါ် လုံးဝဥသုတစ်ဦးတည်းသာ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိခဲ့သည်။ ဘတ်ဂျက်ခွဲဝေမှုတွင် စစ်တပ်မှ လိုချင်သည့်အရာကို ၎င်းတို့ ရရှိလေ့ရှိသည်။

ဤစစ်တပ်၏ လိုချင်တက်မက်မှုဆန္ဒသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သာယာဝပြောရေးအား ညီညွတ်မျှတစေသော မြန်မာအစိုးရ၏ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်စွမ်းကို ကျော်လွန်နေလေ့ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် စစ်တပ်ရှာဖွေနေသောငွေကြေးသည် နိုင်ငံခြားငွေကြေး ဖြစ်သောအခါ ဤကဲ့သို့ဖြစ်တတ်သည်။ နိုင်ငံခြားငွေကြေးအား မြန်မာ့ကုန်စည်တင်ပို့သူများမှရနိုင်သည့်အတွက်၊ စစ်တပ်က ဒီငွေကိုရရှိရန် နိုင်ငံပိုင်အဖွဲ့အစည်းများအား နည်းလမ်းမျိုးစုံနှင့် မည်သည့်အကျိုးဆက်များဖြစ်ပေါ်သည်ဖြစ်စေ အမြဲတမ်း လှည့်ပတ်အသုံးချနေသည်။

မြန်မာ့ပြည်တွင်းငွေကြေးဖြစ်သည့် ကျပ်ငွေနှင့်ပတ်သက်၍ စစ်တပ်၏လိုအပ်ချက်များကို ဘောပင်ဝင့်၍သော်လည်းကောင်း၊ ငွေစက္ကူရိုက်စက် ဂလောက်ဂလက် မြည်လိုက်ရုံဖြင့်သော်လည်းကောင်း ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။ ၎င်းတို့အနက် ငွေကြေးအချို့ကို ပုံမှန်နည်းလမ်းအတိုင်း အခွန်ကောက်ခံခြင်းဖြင့်ရရှိပြီး အချို့ကို နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများမှရရှိသော်လည်း ဗဟိုဘဏ်ထံမှ ချေးငွေ ရယူခြင်း (မြန်မာနိုင်ငံ၏ဖြစ်ရပ်တွင် ပို၍ပင် အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝစွာဖြင့် “ငွေစက္ကူများ ရိုက်နှိပ်ခြင်း” ဟု အမည်တပ်ထားခြင်း) သည် အလိုအလျောက် ရွေးချယ်ပြီးသားဖြစ်သော ရွေးချယ်မှုပင်ဖြစ်သည်။

ဤငွေစက္ကူများရိုက်နှိပ်ခြင်း၏ အကျိုးဆက်များမှာ ကြိုတင်ခန့်မှန်း၍ရနိုင်သကဲ့သို့ ကြိုတင်ခန့်မှန်း၍ရသည့် ထိခိုက်မှုများမှာ ရေရှည်ဖောင်းပွမှု၊ ငွေလဲနှုန်း ထာဝရကျဆင်းမှု၊ မတရား သိမ်းယူမှုများ စသည့် ငွေရေးကြေးရေးမတည်မငြိမ်ဖြစ်မှုတို့ဖြစ်သည်။

စစ်စစ်အားဖြင့် စစ်တပ်အားလက်မခံနိုင်သောသူများသည် ဤငွေကြေး၏အစိတ်အပိုင်းတခုအား ရံဖန်ရံခါ ရရှိတတ်သည်။ ထိုသို့ ဖြစ်ပွားသည့်အခါ မြန်မာ့အာဏာရှင်များသည် အတိအလင်းတုန့်ပြန်ပြီး ကြီးမားစွာ မတည်မငြိမ်ဖြစ်စေသောနည်းလမ်းဖြင့် တုံ့ပြန်သည်။ ၎င်းတို့၏ အပြတ်သားဆုံးသော အစီအမံများထဲမှတခုမှာ ငွေစက္ကူများကို တရားမဝင်အဖြစ်ကြေငြာခြင်းဖြစ်ပြီး ၎င်းတွင် အချို့သော ကျပ်ငွေစက္ကူများကို ရုတ်တရက် တရားမဝင်ဟု ကြေငြာကာ တရားဝင်ငွေကြေးအဖြစ် ဆက်လက် အသိအမှတ်မပြုတော့ပေ။ အမိန့်အားဖြင့် တန်ဖိုးရှိသည်ဟုကြေငြာခဲ့သော ဤငွေစက္ကူများသည် ၎င်းသို့ပင်ကြေငြာခြင်းအားဖြင့် တန်ဖိုးမရှိဖြစ်သွားရပြန်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော ငွေကြေးများ တရားမဝင်ကြေညာခြင်းအား လေးကြိမ်တိုင်တိုင်ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး ၎င်းသည် ပျက်ကိန်းများဆိုက်စေခဲ့သော်လည်း ထိုအကြံအစည်မှာ ဘယ်သောအခါမှ ပျောက်ကွယ်သွားဟန် မတူပေ။^၃

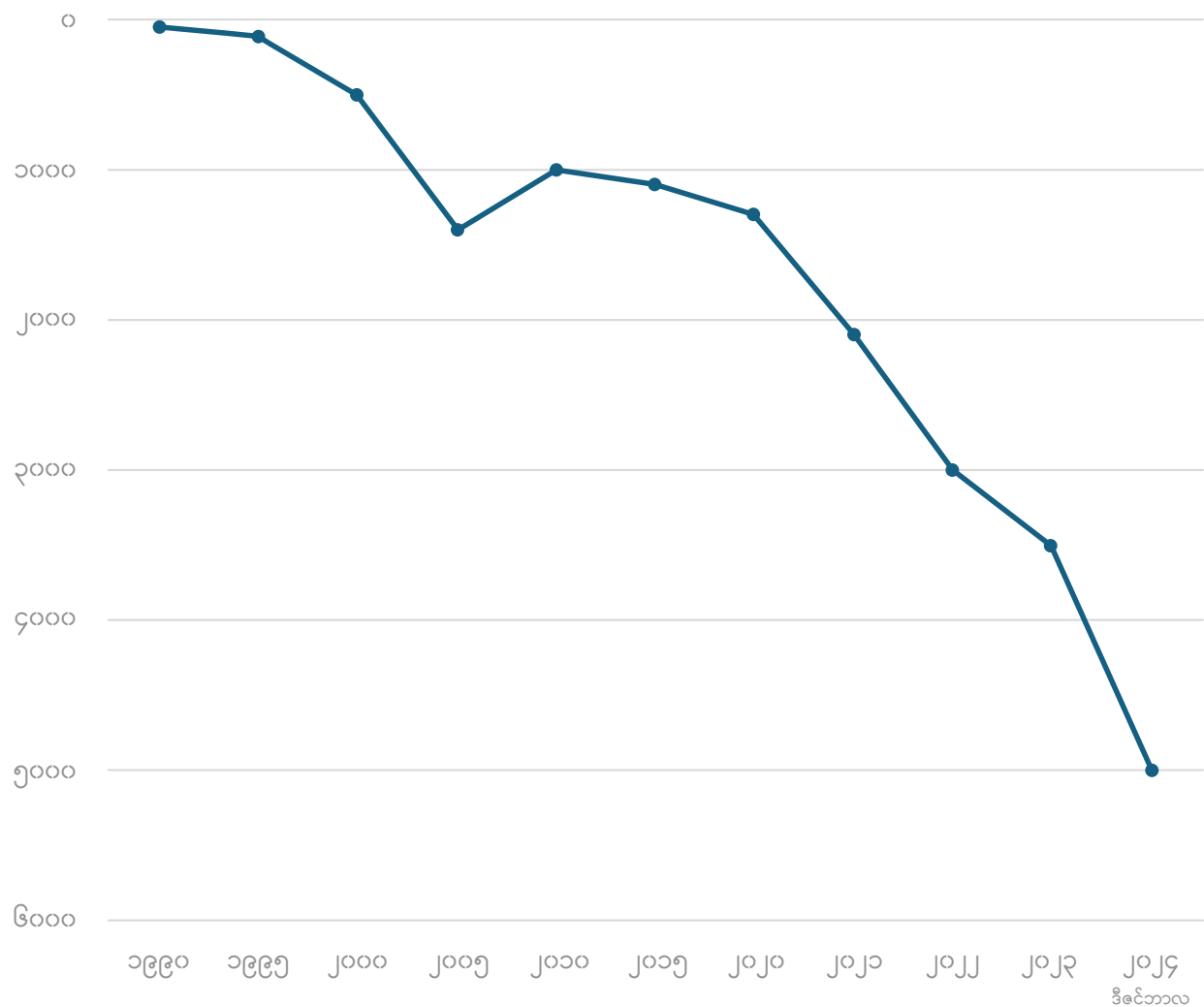
စစ်တပ်၏ ငွေကြေးဆိုင်ရာနည်းလမ်းများနှင့် နည်းစနစ်များ၏ မလွဲမသွေဖြစ်သော ဘေးထွက်ပစ္စည်းတခုဖြစ်သည့် ငွေကြေး ဖောင်းပွမှုမှတဆင့် ငွေကြေးကိုဖောက်ပြန်စေခြင်းသည် တရားဝင်ငွေကြေးများကို တရားမဝင်ကြေငြာခြင်းကဲ့သို့ပင် အလားတူ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည်။ ငွေကြေးဖျက်သိမ်းခြင်း၏ ရုတ်တရက်အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့်မတူဘဲ၊ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုသည် ငွေကြေးတန်ဖိုးကို ပို၍ပင် ဖြည်းဖြည်းသိမ်းမွေ့စွာ သက်ရောက်စေသော်လည်း ရှောင်လွှဲ၍မရအောင် ထိရောက်စွာ လျော့ကျ စေပါသည်။ ခေတ်သစ်စီးပွားရေးတွင် ငွေကြေးသည် အခန်းကဏ္ဍ သုံးရပ်ရှိသည်ဟု ဆိုကြသည်။ ၎င်းတို့မှာ အလဲအလှယ် ပြုလုပ်သည့် ကြားခံတရပ်၊ တန်ဖိုးတိုင်းတာသော ယူနစ်တရပ်နှင့် တန်ဖိုးသိုလှောင်မှုတရပ် ဟူ၍ဖြစ်သည်။ အခြားငွေကြေးစနစ် အား ရွေးချယ်ခွင့်ရှိသူများအတွက် ကျပ်ငွေသည် တန်ဖိုးသိုလှောင်မှုဆိုသည့်အခန်းကဏ္ဍကို မဖြည့်ဆည်းပေးတော့ပေ။ တန်ဖိုး တိုင်းတာသောယူနစ်တရပ်အနေဖြင့် ၎င်းသည် မတည်မငြိမ်သော စံနှုန်းတခုဖြစ်နေသည်။ အလဲအလှယ်ပြုလုပ်သည့်ကြားခံ တစ်ရပ်အနေဖြင့်လည်း ကျပ်ငွေကို ယခုအခါ တန်ဖိုးနည်းသော နေ့စဉ်အသေးအဖွဲ့အရောင်းအဝယ်များအတွက်သာ အများ အားဖြင့် အသုံးပြုကြတော့သည်။

ဤကျပ်ငွေတန်ဖိုး ရေရှည်ဝယ်လိုအားကျဆင်းနေမှုသည် နိုင်ငံတကာတွင် ၎င်း၏ “ငွေဈေး” ဖြစ်သည့် ဆက်လက်ကျဆင်း နေသော ငွေလဲနှုန်းတွင်ပါ ထင်ရှားသည်။ အောက်ပါဇယားတွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာနှင့် ကျပ်ငွေဆိုင်ရာ

^၃ ဤဖြစ်စဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်ဆွေးနွေးချက်အတွက် Turnell (2009) တွင်ကြည့်ပါ။

ငွေလဲနှုန်းအား ဖော်ပြထားပြီး စကစအုပ်စုမည်မျှပင် စကားထောင်ချီဆိုစေကာမူ ကျပ်ငွေကျဆင်းနေသည်ဆိုသော အဖြစ်ကို ၎င်းတို့အနေဖြင့် မည်သို့မျှငြင်းဆို၍မရဆိုသည်ကို ဇယားက ပုံဆောင်ပြထားသည်။^၄

အမေရိကန် ၁ ဒေါ်လာနှင့် ညီမျှသော ကျပ်ငွေတန်ဖိုး



NLD လက်ထက် အရပ်သားအစိုးရအုပ်ချုပ်စဉ်တွင် မက်ခရိုစီးပွားရေး (Macroeconomic) မူဝါဒချမှတ်ခြင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဖာဖာအထေးထေးဖြစ်နေသော ငွေကြေးမတည်ငြိမ်မှုအား စဉ်ဆက်မပြတ် သတိမူခဲ့သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ပါသောကြောင့် အဓိက ပြဿနာဖြစ်သည့် ငွေစက္ကူရိုက်နှိပ်ခြင်းဖြင့် ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေခြင်းကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းသည် ၎င်း၏ဗဟိုအချက်အချာ ဖြစ်သည်။ တိုးတက်မှုကိုစောင့်ကြည့်ရန်အတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (IMF) နှင့် သဘောတူညီချက် တရပ်ကိုချုပ်ဆိုခြင်းအားဖြင့် NLD အစိုးရသည် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုကို တဆင့်ပြီးတဆင့်လျှော့ချခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ထိုလုပ်ဆောင်မှုကို ထိရောက်စွာဖော်ဆောင်ပြီးနောက် အဆုံးသတ်ခဲ့သည်။ COVID-19 ကြောင့် တကြိမ်တည်းသော လိုက်လျော

^၄ ၂၀၂၄ ခုနှစ် နှုန်းသည် ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလကုန်အထိဖြစ်သည်။ ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လတွင် ကျပ်ငွေ၏ဈေးကွက်ငွေလဲနှုန်းသည် တရားမဝင်အရောင်းအဝယ်များတွင် ယာယီအားဖြင့် ပို၍ပင် ကျဆင်းခဲ့ပြီး ထိုလတွင် အနိမ့်ဆုံး K6,350:\$US1 သို့ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ K5,000:\$1US ဝန်းကျင်တွင်ရှိနေသော်လည်း အလွန်အမင်း မတည်မငြိမ်ဖြစ်နေဆဲဖြစ်သည်။ ဤအနိမ့်ဆုံးအမှတ်နှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်သိရှိလိုပါက Vincent MacIsaac, 'မြန်မာစစ်ကောင်စီ နိုင်ငံခြားငွေလိမ်လည်မှုများဖြင့် စစ်စရိတ် ရှာဖွေနေဟု စီးပွားရေးပညာရှင်များဆို', The Irrawaddy, 20 August 2024, <https://www.irrawaddy.com/news/burma/myanmars-junta-is-funding-its-war-through-forex-scams-economists-say.html> တွင် ကြည့်ပါ။

ညီထွေဖြစ်အောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ရန် လိုအပ်ခဲ့သော်လည်း (IMF မှ ထောက်ခံသော) လမ်းကြောင်းအား ချမှတ်ခဲ့သည်။^၅

အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်းတွင် စကစအုပ်စု၏ ငွေကြေးသုံးစွဲမှုမထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်းသည် ၎င်း၏ အဓိက လက္ခဏာရပ်များထဲမှ တရပ်ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဤအသုံးစရိတ်များ၏အများစုမှာ စစ်တပ်အတွက်ဖြစ်ပြီး (အာဏာသိမ်းရန်ကြိုးပမ်းပြီးနောက် နှစ်စဉ် ခွဲဝေငွေ ၁၀၀% နီးပါးတိုးလာသည်) ၎င်း၏ ၇၀% ကို ငွေစက္ကူရိုက်နှိပ်ခြင်းဖြင့် တစ်ဖန်ငွေကြေးထောက်ပံ့လျက်ရှိသည်။^၆ အာဏာသိမ်းရန်ကြိုးပမ်းပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ကျန်းမာရေးနှင့်ပညာရေးအတွက် သုံးစွဲမှုမှာ လျော့ကျသွားသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာကြေးမြီမှာ ၅၀% တိုးလာခဲ့သည်။ အာဏာသိမ်းရန်ကြိုးပမ်းပြီးချိန်တွင် ၁၈% ကျဆင်းသွားသော မြန်မာ့ဂျီဒီပီသည် ယခုအခါ အနည်းဆုံး စီးပွားရေးခန့်မှန်းချက်အားဖြင့်ပင် ဖြစ်သင့်သည့်နေရာထက် ၅၀% ပင်နိမ့်ကျနေသည်။^၇ ဆင်းရဲနွမ်းနယ်မှုနှုန်းမှာ နှစ်ဆထက်ပို၍ တိုးလာသည်။ စကစအုပ်စုသည် ဈေးနှုန်းထိန်းချုပ်မှုအသစ်များ၊ စစ်မှုထမ်းခြင်း ပြန်လည်စတင်ခြင်းနှင့် အခြားဖိနှိပ်မှုဆိုင်ရာအစီအမံများကို ချမှတ်ခြင်းတို့ဖြင့် ဈေးကွက်၏ စီးပွားရေးမဟုတ်ဘဲ တပ်ထောက်စီးပွားရေးကို ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည်။ ငွေကြေးခွဲဝေမှု၊ ဈေးကွက်ယန္တရားများအား ဘေးဖယ်ထားခြင်းနှင့် ၎င်းတို့ကို အင်အားနှင့် အမိန့်ဖြင့် အစားထိုးခြင်းသည် ပုံစံသစ်တစ်ခုဖြစ်လာသည်။ ယင်းမှာ မြန်မာ့စီးပွားရေး၏ ငွေကြေးတန်ဖိုး ကျဆင်းသွားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ တရားဝင်ငွေကြေးစီးပွားရေးတရပ် တို့ခန့်ရပ်တန့်သွားခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယုံကြည်စိတ်ချရသည့် လဲလှယ်ရေးစနစ်အဖြစ် ငွေကြေး၏အခန်းကဏ္ဍအား ဆုံးရှုံးသွားနိုင်သည့်အန္တရာယ် များသထက်များလာနေပြီး စီးပွားရေးတည်ငြိမ်မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းသော နေ့စဉ်ဘဝအတွက် အရေးကြီးသောအခြေခံတစ်ခုဖြစ်သည့်ငွေကြေးသည် ယခုတွင်တော့ ပြုလဲသွားနိုင်သည့် အခြေအနေဆိုးသို့ ရောက်နေသည်။

စစ်စစ်အားဖြင့် ဤအချက်များစွာသည် စစ်တပ်အား ပြန်လည်ထိခိုက်နေသည်။ စစ်အုပ်စုက ကျပ်ငွေတန်ဖိုးကို ပိုမိုကျဆင်းအောင် လုပ်သည့်အားလျော်စွာ၊ ၎င်းမှ ရင်းမြစ်များရရှိရန်အတွက် အဓမ္မပြုသည့်အစီအမံများအား မှီခိုအားထားလာရသည်ဖြစ်သည်။ ယုံကြည်မှု၊ တရားဝင် ဈေးကွက်ဆက်ဆံရေးနှင့် ယန္တရားများ ပိုမိုကျဆင်းလာသည်နှင့်အမျှ ပိုမိုသောအဓမ္မပြုမှု၊ ပိုမိုရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော ပိုင်ဆိုင်မှုသိမ်းဆည်းခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေသည် - ဤသို့ဖြင့် စက်ဝန်း ဆက်လက်လည်နေတော့သည်။

၃.၂။ ဗဟိုဘဏ်အား ထိန်းချုပ်ခြင်း

စကစအုပ်စု၏ အန္တရာယ်ဖြစ်စေသောမူဝါဒများစွာကို မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ် (CBM) မှ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ဗဟိုဘဏ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိက ငွေကြေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ မြန်မာစစ်တပ်နှင့် ၎င်း၏စစ်ပွဲများကို ငွေကြေးထောက်ပံ့သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကွန်ရက်ထိပ်တွင်ရှိနေသော စကစအုပ်စုသည် အာဏာသိမ်းရန်ကြိုးပမ်းပြီးနောက် ယင်းအချိန်တွင်ရရှိခဲ့သော ဗဟိုဘဏ်၏လွတ်လပ်မှုကိုဖျက်ဆီးရန် လျင်မြန်စွာလှုပ်ရှားခဲ့သည်။ ယခုအခါ ဗဟိုဘဏ်ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် စကစအုပ်စုသစ္စာခံ ဒေါ်သန်းသန်းဆွေမှ တာဝန်ယူထားပြီး ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌတဦးနှင့် ဌာနအကြီးအကဲများအဖြစ် ခန့်အပ်ခံရသောဗိုလ်မှူးများမှ ၎င်းအား ဝန်းရံထားသည်။^၈ အရပ်သားအစိုးရလက်ထက် ဗဟိုဘဏ်တွင် အဓိကရာထူးများကိုထမ်းဆောင်ခဲ့ပြီး စစ်တပ်၏လွှမ်းမိုးမှုမှ ကင်းဝေးစေရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားများကို အာဏာသိမ်းရန်ကြိုးပမ်းပြီးနောက် ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ ၎င်းတို့ထဲမှ အများအပြားသည် ထောင်ထဲတွင် ကျန်ရှိနေသေးသည်။ ဗဟိုဘဏ်၏ ထိပ်တန်းရာထူးများအောက်တွင် အခြားစစ်ဘက်အရာရှိများက ဗဟိုဘဏ်အား ထိန်းချုပ်ထားသည်။^၉

^၅ စာရေးသူသည် ဤအကြောင်းအရာကို Turnell (2023, pp.49-61) နှင့် Turnell (2024, passim) တို့တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည်။

^၆ ကမ္ဘာ့ဘဏ် (2023)

^၇ ဤလမ်းကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ World Bank (2024, p.5) တွင်ကြည့်ပါ။

^၈ ‘မြန်မာစစ်အစိုးရ ဗဟိုဘဏ်ဥက္ကဋ္ဌကိုအစားထိုးခန့်အပ်’၊ Central Banking, ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၂၂ ရက်၊ <https://www.centralbanking.com/central-banks/governance/7952486/myanmar-regime-replaces-central-bank-governor>

^၉ အဆိုးရွားဆုံးမှာ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်အစိုးရလက်ထက်တွင် မြန်မာ့ဘဏ္ဍာရေးစနစ်၏ အဓိကပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားဖြစ်သူ၊ ယခင် CBM ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာဘိုဘိုငယ် ဖြစ်သည်။



နေရာတိုင်းရှိ ဗဟိုဘဏ်များကဲ့သို့ပင် မြန်မာနိုင်ငံဗဟိုဘဏ်သည် ငွေစက္ကူများရိုက်နှိပ်ခြင်းကို တာဝန်ယူရုံသာမက ဘဏ်လက်ကျန်ရှင်းတမ်းများ၌ထားရှိသည့်ငွေကြေးကိုပါ တာဝန်ယူရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ ပဋိပက္ခများနေရာအနှံ့ဖြစ်ပွား နေပြီး အခြေခံအဆောက်အအုံများစွာပျက်စီးနေသော နိုင်ငံတွင် ၎င်းသည် အဓိကအချက်တချက်ပင်ဖြစ်သည်။ အတိုချုပ် ပြောရလျှင် ဤစာမျက်နှာများတွင် ရည်ညွှန်းထားသော ငွေစက္ကူရိုက်နှိပ်ခြင်းအများစုမှာ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရလက်ဆုပ်လက်ကိုင် ဖြစ်ပြီး ဝါဒီလုံခြုံရေးပုံနှိပ်စက်ရုံတွင် ပြုလုပ်သည်။ အာဏာသိမ်းပြီးချိန်မှစ၍ ကျပ်ငွေ ၃၀,၀၀၀ ဘီလီယံအထိ ရိုက်နှိပ်ခဲ့ပြီး (အရပ်သားအစိုးရလက်ထက်နောက်ဆုံးနှစ်တွင် ၃,၀၀၀ ဘီလီယံကျော်သာ ရိုက်နှိပ်ခဲ့သည်)။^{၁၀} ဝါဒီရို ငွေစက္ကူရိုက်နှိပ်ခြင်းကို ဂျာမန်ကုမ္ပဏီ Giesecke and Devrient မှ ထောက်ပံ့ခဲ့သော်လည်း (ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများ၊ မှင်များ၊ စနစ်အစိတ်အပိုင်းများ ထောက်ပံ့ခြင်း) ဤကုမ္ပဏီသည် အာဏာသိမ်းရန်ကြိုးပမ်းပြီးမကြာမီ ပေးပို့မှုများကို ရပ်ဆိုင်းလိုက်သည်။^{၁၁} ထိုအချိန်မှစ၍ ငွေစက္ကူဒီဇိုင်း၊ ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာပြဿနာများနှင့် ငွေစက္ကူထုတ်ရန်အဆင့်ရှိ စက္ကူများ ထောက်ပံ့ဖြည့်တင်းနိုင်မှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများ အဆက်မပြတ်ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည်။ Uzbekistan မှ တင်သွင်းသူ တစ်ဦးသည် ၎င်းပြဿနာများအား ဖြေရှင်းရန် အတွက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ဗိုင်းပေးခဲ့သည်ဟု စွပ်စွဲခံထားရသော်လည်း လိုအပ်သော ပုံနှိပ်ခြင်းဆိုင်ရာအထောက်အပံ့ များအား ဆက်လက်ရှာဖွေနေပုံရပြီး၊ ယင်းကြောင့် ဤအခရာကျသည့် ပျော့ကွက် မှာ ဆက်လက်ရှိမြဲရှိနေလျက် စွဲထင်ကျန် နေသည်။^{၁၂}

၃.၃။ နိုင်ငံခြားငွေကြေးဆိုင်ရာ မိုက်မဲမှုများ

မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ် (CBM) သည် နိုင်ငံအတွင်း ငွေကြေးကိုပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် စကစအား ထောက်ပံ့ပေးရာတွင် အရေး ပါသောအခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်သော်လည်း စစ်အုပ်စုအသုံးပြုရန်အတွက် နိုင်ငံခြားငွေကြေးကိုရရှိရေးတွင်လည်း အပြင်းအထန် ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင်၊ ၎င်းသည် အခြားသူအားလုံးအတွက် နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်မှုကိုကန့်သတ် ထားပြီး၊ စီးပွားရေးမညီမျှမှုနှင့် ငွေကြေးမတည်ငြိမ်မှုကို ပိုမိုနက်ရှိုင်းစေသည်။ အမှန်စင်စစ်ပင် ဗဟိုဘဏ် သို့မဟုတ် စကစအုပ်စု ကိုယ်တိုင်တွင် မက်ခရိုစီးပွားရေး သို့မဟုတ် ငွေကြေးဆိုင်ရာ “မူဝါဒ” ဟုခေါ်ဆိုနိုင်သော မည်သည့်အရာမျှမရှိသည့်အတွက် ၎င်းတို့ နိုင်ငံခြားငွေကိုရရှိရန် အသည်းအသန် ကြိုးပမ်းမှုသည် စကစအုပ်စု၏ စီးပွားရေးမဟာဗျူဟာတစ်ခုလုံးပင်ဖြစ်ချေ တော့သည်။ စာရေးသူသည် အာဏာသိမ်းရန်ကြိုးပမ်းပြီးချိန်မှစ၍ ဤနယ်ပယ်တွင် ဗဟိုဘဏ်၏ သတိပေးချက်များ၊ ညွှန်ကြားချက်များနှင့် အခြားညွှန်ကြားချက်များ အနည်းဆုံးတဒါဇင်ခန့်ကို ရေတွက်မိသည်။ သိသာထင်ရှားသော အစီအမံများ တွင် အောက်ပါတို့ပါဝင်သည်။^{၁၃}

- စကစအုပ်စုအတွက် အကျိုးရှိသောငွေလဲနှုန်းတရပ်ဖြင့် နိုင်ငံခြားငွေအကောင့်များအား ကျပ်ငွေအဖြစ်သို့ အတင်းအကျပ်ပြောင်းလဲခြင်း၊^{၁၄}
- စကစအုပ်စုအတွက် အကျိုးရှိသောနှုန်းထားတစ်ခုဖြင့် မြန်မာကုမ္ပဏီများမှတင်ပို့မှုနှင့် အခြားဝင်ငွေများအား ကျပ်ငွေ အဖြစ် အတင်းအကျပ်ပြောင်းလဲခြင်း၊

^{၁၀} Mizzima, ‘မြန်မာစစ်ကောင်စီ စီးပွားရေးကျဆင်းမှုကို ငွေစက္ကူများထပ်မံရိုက်နှိပ်ခြင်းဖြင့် ဖြေရှင်းရန်ကြိုးပမ်းနေ’, ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၇ ရက်၊ <https://eng.mizzima.com/2024/06/07/10614>.

^{၁၁} ‘Giesecke and Devrient ကုမ္ပဏီမှ မြန်မာနိုင်ငံရှိ နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးပုံနှိပ်စက်သို့ ပစ္စည်းများ ပေးပို့ခြင်းကို ရပ်ဆိုင်းလိုက်သည်’၊ သတင်းထုတ်ပြန်ချက်၊ Giesecke and Devrient, ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၃၁ ရက်၊ <https://www.gi-de.com/en/group/press/press-releases/giesecke-devrient-suspends-deliveries-to-state-security-printer-in-myanmar>.

^{၁၂} ‘မြန်မာ - မြန်မာငွေစက္ကူများရိုက်နှိပ်ရာတွင် ရုရှားပါဝင်ပတ်သက်မှုရှိပါသလား’၊ MRI Bankers Guide to Foreign Currency, ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၁၈ ရက်၊ <https://mriguide.com/myanmar-is-russia-involved-in-the-printing-of-burmese-banknotes/>.

^{၁၃} ဤအစီအမံများအားလုံးနှင့် ၎င်းတို့၏ စကစအုပ်စုအတွက် အရေးပါမှုတို့ကို အကျဉ်းချုပ်နှင့် လေ့လာဆန်းစစ်ချက်အတွက် Bissinger (2024) တွင် ကြည့်ပါ။

^{၁၄} အောင်နိုင်၊ Myanmar Now, ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ် ၂၃၊ <https://myanmar-now.org/en/news/junta-further-restricts-access-to-dollars-as-kyat-continues-to-fall/#:~:text=In%20April%202022%2C%20the%20regime,businesses'%20export%20earnings%20into%20kyat>.

- အလုပ်သမားများ၏ငွေလွှဲများအား ကျပ်ငွေအဖြစ် အတင်းအကျပ်ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် ၎င်းဝင်ငွေများအပေါ် အခွန် ထပ်မံကောက်ခံခြင်း၊
- စကစအုပ်စုသည် ၎င်းတို့၏ဦးစားပေးကဏ္ဍများအား ထောက်ပံ့ကူညီခြင်းရှိမရှိအပေါ်မူတည်၍ မတူညီသောလူများ နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အမျိုးမျိုးသောငွေလဲနှုန်းများကို ဖန်တီးသတ်မှတ်ပေးခြင်း။^{၁၅}
- စကစအုပ်စုနှင့် သဘောတူသော အဓိကလုပ်ငန်းများမှအပ ကျန်နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်သူများ၏ လိုင်စင်များအား ပယ်ဖျက်ခြင်း၊ အခြားငွေကြေးရောင်းဝယ်သူများကို အစုလိုက်အပြုံလိုက် ဖမ်းဆီးခြင်း၊
- မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ငန်းလည်ပတ်နေသော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ပြည်ပသို့ အစုရှယ်ယာငွေများနှင့် အခြားငွေပေးချေမှုများပြုလုပ်ရာတွင် မတရားကန့်သတ်ခြင်း၊
- နိုင်ငံခြားငွေချေးသူများထံမှ ခွင့်ပြုချက်ရရှိပြီးသားချေးငွေများအပေါ် အတိုးနှင့် အရင်းပြန်လည်ပေးချေမှုကို ရပ်ဆိုင်းရန် မြန်မာကုမ္ပဏီများကို ညွှန်ကြားခြင်း။ ဤညွှန်ကြားချက်သည် အကြွေးမပေးဆပ်ရန် အစိုးရမှတိုက်ရိုက် ညွှန်ကြားသော အမိန့်တစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေမှုအတွက် ဤထက် ပိုမို၍ ဂုဏ်သိက္ခာကိုထိခိုက်စေသောမူဝါဒအား တွေးရန်ပင်ခက်လှသည်။
- ဗဟိုဘဏ်၏လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာမှတစ်ဆင့်အမေရိကန်ဒေါ်လာဖြင့်ငွေပေးချေမှုများအား (တရုတ်နိုင်ငံနှင့်ကုန်သွယ်မှု အတွက်) တရုတ်ငွေကြေး ယွမ်သို့ပြောင်းလဲရန်ကြိုးပမ်းမှုများနှင့် အိန္ဒိယရူပီးနှင့် ထိုင်းဘတ်တို့နှင့်ပတ်သက်၍ အလားတူညွှန်ကြားချက်များ။ အမှန်စင်စစ်ပင် ထိုင်းနိုင်ငံနှင့်မပတ်သက်သော ငွေပေးငွေယူမှုများအပါအဝင် ငွေပေး ငွေယူအမျိုးမျိုးတွင်ပင် ထိုင်းဘတ်အားအသုံးပြုရန် ဗဟိုဘဏ်မှ အားပေးသည်။^{၁၆}
- ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးအစားအမြောက်အမြားတွင် သွင်းကုန်များကို ကန့်သတ်ခြင်း။ ၎င်းသွင်းကုန်များသည် မြန်မာ နိုင်ငံရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ သို့မဟုတ် စားသုံးသူများအတွက် အရေးကြီးသောကြောင့်မဟုတ်ဘဲ ၎င်းတို့အား ဝယ်ယူမှုသည် စကစအုပ်စု စုဆောင်းထားလိုသည့်နိုင်ငံခြားငွေများ ၎င်းတို့၏စုတူးတွင် မကျန်မည်စိုး၍သာ ဖြစ်သည်။
- ရွှေသည် အကြီးအကျယ်အခက်တွေ့နေချိန်တွင် ငွေကြေးပုံစံအဖြစ်အသုံးပြုသောကြောင့် နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ် ရောင်းဝယ်သူများကို နှိမ်နင်းရုံသာမက ရွှေပန်းထိမ်ဆရာများနှင့် ရောင်းဝယ်သူများကို တားမြစ်သည့်အမိန့်များနှင့် ဖမ်းဆီးခြင်းများ ပြုလုပ်လျက်ရှိသည်။

အထက်ဖော်ပြပါအတိုင်းဖြစ်နေစေကာမူ စကစအုပ်စုသည် နိုင်ငံ၏နိုင်ငံခြားအရန်ငွေကို ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် ရရှိနိုင်သောပမာဏ၏ ထက်ဝက်ခန့်သာရှိသော ဒေါ်လာ ၂.၅ ဘီလီယံအထိ လျော့ချခဲ့သည်။ တရုတ်နိုင်ငံ (နှင့် ပို၍ကန့်သတ်ချက်ရှိသောပမာဏအားဖြင့် ရုရှား) ကို အလွန်အမင်းမှီခိုအားထားနေရသော စကစအုပ်စုသည် မိတ်ဆွေအရေအတွက် တဖြည်းဖြည်းလျော့နည်းလာပြီး နိုင်ငံခြားငွေကြေးနှင့် ပံ့ပိုးမှုရရှိရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏အချုပ်အခြာအာဏာကိုပေးအပ်ရန်ပင် ဆန္ဒရှိလွန်းနေသည့်အဖြစ် ရောက်နေပေတော့သည်။ ယခင်စစ်အုပ်စုများမှလက်ခံခဲ့သော “Belt and Road Initiative” (BRI) ဟုခေါ်သည့်အစီအစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် တရုတ်နိုင်ငံမှ ကမ်းလှမ်းခဲ့သော ခေါင်းပုံဖြတ်အမြတ်ထုတ်သည့်ချေးငွေများကို မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အကျိုးရှိစေရန် NLD အစိုးရလက်ထက်တွင် ပြန်လည်ညှိနှိုင်းခဲ့သည်။^{၁၇} သို့သော်လည်း စကစအုပ်စုလက်ထက်တွင် အဆိုပါ အမြတ်ထုတ်သောချေးငွေများ ပြန်လည်ချေးယူနေပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏အဖြစ်မှာ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ချေးငွေအပေါ်တွင် အသက်ဆက် အမှီသဟဲပြုနေရသည်။

^{၁၅} ဤသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ စစ်အစိုးရများ၏ နှစ်ရှည်လများလုပ်ဆောင်ခဲ့သောအရာဖြစ်ပြီး စီးပွားရေးတစ်ခုလုံးအပေါ် နာတာရှည်ပုံဖျက်စေသော သက်ရောက်မှုများရှိခဲ့သည်။ အသေးစိတ်သိရှိလိုပါက Turnell (2009) တွင် ကြည့်ပါ။

^{၁၆} ကမ္ဘာ့ဘဏ် (2023)။

^{၁၇} အသေးစိတ်အတွက် Turnell (2024, pp.75-82) တွင် ကြည့်ပါ။



၄။ ဘဏ်များနှင့် အခြားဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများ

“ဘဏ်လုပ်ငန်းများသည် အခြေစိုက်တပ်မတော်များထက် ပို၍ အန္တရာယ်များသည်ဟု ကျွန်ုပ် အရင်းခံယုံကြည်သည်။”

Thomas Jefferson, ၁၈၁၆^{၁၈}

၄.၁။ မြန်မာ့ခရိုနီဘဏ်များ

မြန်မာ့ဘဏ်များသည် အမြဲတစေ စကစအုပ်စု၏လက်အောက်ခံအစေပါးအဖြစ် ရှည်လျားစွာ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏သမိုင်းစာမျက်နှာအများစုတွင် ဤဆက်ဆံရေးပုံစံသည် မြောင်ကျကျပင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၆၀ ခုနှစ်များတွင် ဘဏ်အားလုံးကို နိုင်ငံပိုင်အဖြစ်သိမ်းယူပြီး ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံပြည်သူ့ဘဏ်ဟူ၍ တခုတည်းသော အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် ပေါင်းစည်းခဲ့သည်။ ၎င်းကဲ့သို့သော မြောင်ကျသော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုဆက်ဆံရေးပုံစံမှာ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။^{၁၉} ဤဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုစနစ်သည် ကြီးမားစွာကျရှုံးခဲ့ကာ ၁၉၇၀ခုနှစ်များတွင် ပြိုကွဲသွားခဲ့ပြီး ရလဒ်အနေဖြင့် ယနေ့တိုင်ရှိနေသေးသော အထူးပြုခြင်း အနည်းငယ်သာကွာဟသည့် နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်လေးခု ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ် (MEB)၊ မြန်မာ့လယ်ယာဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (MADB)၊ မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ် (MICB)၊ မြန်မာနိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုဘဏ် (MFTB) တို့ဖြစ်ကြသည်။ အစပိုင်းတွင် MICB နှင့် MFTB တို့သည် မြန်မာစစ်ခေါင်းဆောင်များ၏ နိုင်ငံတကာငွေကြေး လွှဲပြောင်းမှုများကိုစီမံခန့်ခွဲရန် အဓိကလမ်းကြောင်းများ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ တခါတရံတွင် ၎င်းတို့သည်

^{၁၈} ‘Thomas Jefferson to John Taylor’၊ ၁၈၁၆ ခုနှစ်၊ မေလ ၂၈ ရက်၊ Founders Online, National Archives, <https://founders.archives.gov/documents/Jefferson/03-10-02-0053>.

^{၁၉} ဤအကြောင်းအရာနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငွေကြေးနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာသမိုင်းကြောင်း၏ အခြားရှုထောင့်များအကြောင်း ပိုမိုသိရှိလိုပါက Turnell (2009) တွင် ကြည့်ပါ။

ဤအရောင်းအဝယ်များကိုကိုင်တွယ်ရာတွင် MEB နှင့် ဗဟိုဘဏ်နှင့်အတူ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။

၁၉၉၀ ပြည့်လွန်နှစ်များအစောပိုင်းတွင် မြန်မာစကစအုပ်စုမှပြုလုပ်သော အတုအယောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၏ ပထမဆုံး ကာလတွင် ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များ ဖွဲ့စည်းခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ထိုအစိုးရအား လူများက ယုတ္တိမတန်အောင်ပင်ဆိုးယုတ်လှသော ကြားရ သည်နှင့် အော့ချရပေသည့် အတိုကောက်စကားလုံးဖြစ်သော နဝတ (နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့) ဟု ခေါ်ဆိုပြီး နောက်ပိုင်းတွင် နအဖ (နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ) ဟု အမည်ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ နှစ် အနည်းငယ်အတွင်း ဤဘဏ်များ နှစ်ဆယ်ခန့်ရှိလာပြီး ၎င်းတို့သည် ခဏတာတော့ အားကောင်းကောင်းဖြင့် တိုးတက်နေ ပုံဆောင်ခဲ့သည်။

ယင်းအချိန်နှင့် ယင်းအချိန်နောက်ပိုင်းတွင် ၎င်းစနစ်တစ်ခုလုံးသည် အကြီးစား ကလိမ်ကျခြင်းတစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ အမှန်တကယ်တွင် ဤဘဏ်များသည် Ponzi Scheme (ပွန်ဇီလိမ်နည်း)များထက် အနည်းငယ်သာပိုကောင်းပြီး ၎င်းတို့၏ချေးငွေပေးသည့် အလေ့ အထမှာ မျက်နှာသာပေးလိုသူများ၊ အကူအညီပေးလိုသူများကို ငွေကြေးနှင့်အကျိုးခံစားခွင့်များအား ဖြန့်ဝေပေးရန်အတွက် အဓိကထားလုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းအား နည်းလမ်းနှစ်သွယ်ဖြင့် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ပထမအားဖြင့် ဘဏ်အားလုံး နီးပါးသည် ထိုအချိန်က အပေါ်ယံ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအောက်တွင် တိုးချဲ့လာသော ခရိုနိုပိုင်စီးပွားရေးအင်ပါယာ များ၏ အစိတ်အပိုင်းများဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းတို့အချင်းချင်းအတွက် မျက်နှာသာအကူအညီပေးခဲ့သည်။ ဒုတိယတစ်ခုမှာ ဘဏ်များသည် အစိုးရနှင့်စစ်တပ်ကို ငွေကြေးအကျိုးအမြတ်များနှင့် ထောက်ပံ့မှုများ ပေးခြင်းအားဖြင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးပြီး မျက်နှာသာအကူအညီပေးခဲ့သည်။ ဤဘဏ်များသည် နိုင်ငံတော်နှင့် စစ်တပ်အတွက် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှု အမျိုးမျိုးကိုပေးခဲ့ပြီး ၎င်းတွင် နိုင်ငံတော်မှထုတ်ပေးသောအကြွေးများကို ဝယ်ယူခြင်းနှင့် စစ်တပ်မှလုပ်ကိုင်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ငွေကြေးထောက်ပံ့ခြင်း၊ ငွေကြေးခဝါချမှုကို အထမြောက်အောင်ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်း နှင့် စကစ အုပ်စုအတွင်းလူများက နိုင်ငံပိုင်ပစ္စည်းများကို သိမ်းပိုက်ရာတွင် ကူညီခြင်းအပြင်၊ အငြိမ်းစားယူပြီးနောက် အစိုးရအရာရှိဟောင်း များနှင့် စစ်ဘက်အရာရှိများအတွက် အကျိုးအမြတ်များသော နေရာများပေးခြင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံ တဝှမ်းကျရောက်ခဲ့သော ဘေးဆိုးများစေသည့် ဘဏ်လုပ်ငန်းအကျပ်အတည်းကြောင့် ၎င်းတို့အားလုံး နိဂုံးချုပ်သွားမလိုဖြစ်ခဲ့ ရသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဘဏ်စနစ်ထိန်းချုပ်ထားသူများက မည်သို့လှည့်စားအကွက်ရွှေ့ရမည်ကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာမသိသေး သည့် နှစ်အချို့ခန့်အထိ ထိုအကျပ်အတည်းမှာ ကြာမြင့်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် နအဖ ပြုတ်ကျချိန်အထိ ၂၀၁၁ မှ ၂၀၁၆ အတွင်း သမ္မတဦးသိန်းစိန်၏ “စစ်တပ်တိုင်း” အစိုးရလက်ထက်တလျှောက်နှင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် NLD အရပ်သားအစိုးရ ရောက်ရှိ လာသည်အထိ ထိုဘဏ်စနစ်သည် ရှေ့သို့ တိုးတက်လာသယောင်ယောင် ရှိခဲ့သည်။

မြန်မာ့ဘဏ်များကိုပြုပြင်ခြင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးအရ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့်နည်းလမ်းများဖြင့် အရင်းအနှီးစုစည်းခွဲဝေပေးသည့် ဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲခြင်းသည် NLD အစိုးရ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး သမားများအတွက် ထိပ်တန်းဦးစားပေး လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်ခဲ့သည်။ ဤတွင် ၎င်းတို့အတွက် အလွန်ခက်ခဲသောစိန်ခေါ်မှုကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ကြွေးမှီများအား စစ်စစ်မှန်မှန် ငွေပေးချေနိုင်စွမ်းရှိသည့်ဘဏ်ဆိုသည်မှာ အင်မတန်ရှားပါးပြီး ဘဏ်များသည် အန္တရာယ်များပြီး မဆင်မခြင်ပြုကျင့်သော ငွေကြေးလုပ်ငန်းများနှင့် ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ အကျိုးအမြတ်အတွက် ဩဇာချယ်လှယ်မှုများ၊ မျက်နှာသာပေးမှုများပြုလုပ်သည့် လမ်းကြောင်းများတွင် မိမိရရ အမြတ်တွယ်နေပြီးသားဖြစ်ခဲ့သည်။ NLD အစိုးရ၏ ပထမသက်တမ်း နောက်ဆုံးပိုင်းတွင် COVID ကပ်ရောဂါစတင်ဖြစ်ပွားချိန်လောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ် လုပ်ငန်းများအား တည်ငြိမ်အောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန်ကြိုးစားမှုများမှာ အတော်လေး အောင်မြင်နေခဲ့သည်။ ဘဏ်အချို့သည် စစ်တပ်၏ လက်အောက်ခံကိုယ်စားလှယ်များ၊ နိုင်ငံတော်နှင့် ဘဏ်အချင်းချင်းအပေါ်ချေးသည့်ချေးငွေများကို လျှော့ချခဲ့ပြီး တရားဝင် ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် စားသုံးသူများကိုပင် ထောက်ပံ့ရန် စတင်ခဲ့သည်။ သို့သော် ဘဏ်များ (အများစု) မှာ ဤပြောင်းလဲမှုများကိုဆန့်ကျင်ခဲ့ပြီး စစ်တပ်နှင့် မြန်မာအစိုးရ၏ မှောင်ရီလွှမ်းလျှို့ဝှက်သောအစိတ်အပိုင်းများနှင့် ခိုင်မာစွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေဆဲဖြစ်ခဲ့သည်။ ဤရပ်တည်ချက်တွင် ဘဏ်အချို့သည် ၎င်းတို့၏သစ္စာစောင့်သိမှုကို ပွင့်လင်းစွာဖော်ပြခဲ့ ကြသည်။ စာရေးသူကိုယ်တိုင်သည် ဤဘဏ်များမှ မြန်မာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားများကို ခြိမ်းခြောက်မှုများထဲမှ အနည်းဆုံး





A bank အဖြစ် အမှတ်တံဆိပ်တပ်ထားသော ဧရာဝတီတောင်သူလယ်သမားများဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်သည် ၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် စစ်ကောင်စီအတွက် စစ်လက်နက်ပစ္စည်းများဝယ်ယူမှု အပြင် ပိတ်ဆို့အရေးယူခံထားရသော စစ်တပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုကြီးများဖြစ်သည့် MEHL နှင့် MEC တို့ကိုယ်စား ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများနှင့် ကိရိယာတန်ဆာပလာများ တင်သွင်းရာတွင် အထောက်အကူပြုခဲ့ကြောင်း ကုလသမဂ္ဂ၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာအထူးကိုယ်စားလှယ်က ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ (A bank)

ခြိမ်းခြောက်မှုတခုကိုသာ လက်ခံရရှိခဲ့သည်ဟု ယုံကြည်သည်။ ဘဏ်အချို့သည် စစ်တပ်ကို ပွင့်လင်းစွာထောက်ခံပြီး ငွေကြေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဆန့်ကျင်ခဲ့ကြသည်။ စာရေးသူကိုယ်တိုင် ၎င်းတို့ထံမှ ခြိမ်းခြောက်မှုတခုလက်ခံရရှိခဲ့သော်လည်း အခြားသူများရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည့် ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် ပိုမိုပေါ့ပါးသောခြိမ်းခြောက်မှုဟု ယူဆရသည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် စစ်တပ်မှ အာဏာသိမ်းရန်ကြိုးပမ်းပြီးနောက် မြန်မာ့ဘဏ်များ၏ အခြေအနေသည် ပိုမိုဆိုးရွားလာခဲ့သည်။ စီးပွားရေး ကျဆင်းမှု၊ ငွေလဲနှုန်း ကျဆင်းမှု၊ အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးအပေါ် ယုံကြည်မှု ပျောက်ဆုံးလာမှုနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပျက်နေသည့်အပေါ် ဘဏ်ဝန်ထမ်းများ ပြောင်ပြောင်တင်းတင်း ဆန့်ကျင်မှု နှင့် ဘဏ်များမှ ငွေသားအစုလိုက်အပြုံလိုက် ရုပ်သိမ်းမှု လှိုင်းလုံးကြီးသည် ဘဏ္ဍာရေးစနစ် ပြိုလဲတော့မည့် အရိပ်အယောင်ကို ပြသနေခဲ့သည်။ သဘောတူညီမှု၊ ခွင့်ပြုမှုအပေါ် အခြေခံသည် မဟုတ်ဘဲ ထောင်ဒဏ်နှင့် သေနတ်ပြောင်းဝဖြင့် ခြိမ်းခြောက်မှုကို အခြေခံ၍ မင်းမူနေသော စစ်အုပ်စု၏ အုပ်ချုပ်မှုပုံစံကြောင့်သာ မဟုတ်ပါက ဘဏ္ဍာရေးစနစ် ပြိုလဲမှု ဖြစ်လာလိမ့်မည်။ ဘဏ်များမှ အစုလိုက်အပြုံလိုက် ငွေထုတ်ယူခြင်းကို တားဆီးရာတွင် စကစအုပ်စု၌ ဒီမိုကရေစီအစိုးရတစ်ရပ်တွင် မရှိသော တန်ဆာပလာရှိသည် - ရိုးရိုးလေးပင်၊ ၎င်းအား တရားမဝင်ကြောင်း ကြေငြာလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ အာဏာသိမ်းပြီးနောက် ရက်သတ္တပတ်များအတွင်းနှင့် နောက်ပိုင်းနှစ်များတွင် အကြိမ်ကြိမ်ပင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘဏ်ငွေစုသူများသည် ၎င်းတို့၏ငွေများကို ရယူခွင့်မရခဲ့တော့ပေ။ နိုင်ငံအများစုတွင် ဘဏ်စာရင်းထဲမှ ငွေများသည် ငွေကြေးစီးဆင်းမှု၏ အများစုဖြစ်ပြီး ယုံကြည်စိတ်ချရသော ငွေကြေးပိုင်ဆိုင်မှုများဟု သတ်မှတ်ကြပါသည်။ သို့ပေသော်ငြား မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဤဘဏ်စာရင်းထဲမှ ငွေများအား လိုအပ်ချိန်တိုင်း မကြာခဏ ထုတ်မရသည့်အတွက် တန်ဖိုးမရှိ ဖြစ်နေတတ်သည်။ ယခင် ဖြစ်ရပ်များနှင့် ပုံစံအားဖြင့် ကွဲပြားသော်လည်း ၎င်းသည် နောက်ထပ် ငွေကြေးတန်ဖိုး ကျဆင်းစေသည့်



သို့သော်လည်း မြန်မာ့ဘဏ်များသည် စကစအုပ်စုအတွက် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ဆက်လက် ပါဝင်နေသည်။ ၎င်းတို့သည် ယခုအခါ ငွေအပ်နှံသူများအား ဂရုစိုက်ရန် မလိုအပ်တော့သောကြောင့် ဘဏ်များ၏ ဦးစားပေး ပင်မလုပ်ဆောင်မှုဖြစ်သည့် စစ်တပ်နှင့်ဆက်သွယ်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ခရိုနီစီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုများအား ဝန်ဆောင် မှုပေးသည့် ၎င်းတို့ရင်းနှီးပြီးသားအခန်းကဏ္ဍကို ပြန်လည်လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ပြည်တွင်းအဆင့်တွင် ဘဏ်များသည် အစိုးရကြွေးမြီများ၏ အဓိကဝယ်ယူသူများ တစ်ဖန်ပြန်လည်ဖြစ်လာသည် (NLD အစိုးရသည် ဘဏ်မဟုတ်သ ည့် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများ အစိုးရငွေချေးစာချုပ်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်သော ဈေးကွက်တခုဖန်တီးရန် ရည်ရွယ်ခဲ့သော်လည်း စကစအုပ်စုလက်ထက်တွင် ၎င်းသည် ပျောက်ကွယ်သွားခဲ့သည်။)။ ဤဘဏ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း စစ်တပ်၏ အဓိက ငွေကြေးထောက်ပံ့သူများ ဖြစ်လာသည်။ ပို၍အရေးကြီးသည်မှာ ၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် ကုလသမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေးကောင်စီအထူး ကိုယ်စားလှယ်၏အစီရင်ခံစာ (UNHRC 2024) တွင် ကျယ်ပြန့်စွာဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ဘဏ်များသည် စစ် အုပ်စု၏ နိုင်ငံတကာငွေကြေးလွှဲပြောင်းမှုများတွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်ပြီး ၎င်းတွင် စစ်တပ်အတွက် လက်နက်နှင့် လောင်စာဆီဝယ်ယူမှုကို အထမြောက်အောင် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်းတို့ပါဝင်သည်။ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ဝယ်ယူ အဖြစ်မှ တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ မြန်မာ့စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်း (MEC) နှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးဦးပိုင်လီမိတက် (MEHL) ကဲ့သို့သော စစ်တပ်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုများမှ တဆင့်သော်လည်းကောင်း ဤအရောင်းအဝယ်များ ဖြစ်ပေါ်သည်။^{၂၀}

၄.၂။ နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်များ

စကစအုပ်စု၏ နိုင်ငံတကာ လက်နက်ဝယ်ယူရေးအတွက် အဓိက ဘဏ်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာကိရိယာများမှာ နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်များပင် ဖြစ်သည်။ အစပိုင်းတွင် MFTB နှင့် MICB တို့မှ ၎င်း၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာအခန်းကဏ္ဍအတိုင်းနေရာယူခဲ့သည်။ သို့သော် ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ဇွန်လတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် MFTB နှင့် MICB တို့အပေါ် ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများချမှတ်ခဲ့သည့်အတွက် စကစ အုပ်စု အနေဖြင့် နိုင်ငံတကာဘဏ်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာတာဝန်များကို MEB သို့ ပြောင်းရွှေ့ရန်ဖြစ်လာစေခဲ့သည်။ လက်နက်ဝယ်ယူမှု အပြင် MEB သည် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၏ နိုင်ငံခြားငွေကြေးဆိုင်ရာဝင်ငွေများ ရရှိမှုနှင့် အစိုးရအဖိုးအခ၊ အခွန်များ ပေးချေမှု/လက်ခံရရှိမှုတို့အတွက် သတ်မှတ်ထားသော ကိရိယာလည်းဖြစ်လာခဲ့သည်။ ကုလသမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ (UNHRC) အထူးကိုယ်စားလှယ်၏အဆိုအရ အမေရိကန်၏ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများအပြီးတွင် MFTB ၏ နိုင်ငံတကာ ငွေပေးချေမှု နှင့်လက်ခံမှုများသည် ၂၀၂၃ ခုနှစ် ပထမသုံးလပတ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၀၀ သန်းကျော်မှ ဒုတိယသုံးလပတ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၈၀ သန်းကျော်သို့ ကျဆင်းသွားသည်။ အမေရိကန်၏ပိတ်ဆို့မှုများကြောင့် MFTB နှင့် MICB တို့ကို ထိခိုက် သွားပြီးနောက် စစ်အုပ်စုသည် နိုင်ငံတကာဘဏ်လုပ်ငန်းများကို MEB သို့ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ပြီး ရလဒ်အနေဖြင့် ၎င်းတချိန်တည်းသော ကာလတွင်ပင် MEB မှ နိုင်ငံတကာ ငွေပေးချေမှုနှင့် လက်ခံမှုများသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၈၀ သန်းအောက် မှ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၄၉၅ သန်းအထိ တိုးလာခဲ့သည် (UNHRC ၂၀၂၄၊ စာမျက်နှာ ၁၉)။

အာဏာသိမ်းပြီးနောက် ဗဟိုဘဏ်ကဲ့သို့ပင် နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်များကိုလည်း စစ်တပ်မှ လူအင်အားအရ အမြောက်အများ သိမ်းပိုက် ထားသည်။ ၎င်းကဲ့သို့သိမ်းပိုက်ထားရာတွင် စံပြမှာ MEB ဖြစ်ပြီး ၎င်း၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဆင့်ရာထူးများတွင် စစ်ဘက်အရာရှိများ နှစ်ကျိပ်ခန့် ခန့်အပ်ထားသည်။^{၂၁}

^{၂၀} ဤအခြေအနေတွင် UNHRC မှ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းအမည်တပ်ဖော်ပြထားသည်မှာ ဧရာဝတီလယ်သမားများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဘဏ် (A-Bank အဖြစ် အမှတ်တံဆိပ်တပ် ထားသည်) နှင့် United Amara Bank တို့ ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ဤနှစ်ခုတည်းမဟုတ်ဘဲ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးဆုံးနှင့် အထင်ရှားဆုံး ပုဂ္ဂလိကဘဏ်အချို့သည်လည်း စစ် ကောင်စီ၏ ‘သေမင်းကုန်သွယ်မှု’ ကို အထောက်အကူပြုရာတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်နေကြသည်။

^{၂၁} အောင်နိုင်၊ ‘မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးဆုံးစီးပွားဖြစ် အများပိုင်ဘဏ်တွင် စီမံခန့်ခွဲမှု အခန်းကဏ္ဍများအတွက် စစ်အရာရှိ ၁၉ ဦး ရွေးချယ်ခံရ’၊ Myanmar Now, ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ မေလ ၈ ရက်၊ <https://myanmar-now.org/en/news/19-military-officers-selected-for-management-roles-at-myanmars-largest-commercial-public-bank/>.



၄.၃။ နိုင်ငံခြားဘဏ်များနှင့် မြန်မာ

MFTB/MICB/MEB တို့ ပါဝင်သော ငွေပေးငွေယူမှုများ၏ တဖက်တွင် နိုင်ငံတကာဘဏ်များရှိသည်။ ၎င်းတို့အနက်အချို့မှာ မြန်မာ စကစအုပ်စုမှ လက်နက်နှင့် လောင်စာဆီများ ဝယ်ယူနေသောနိုင်ငံများမှ ဘဏ်များဖြစ်ပြီး အချို့မှာ စင်ကာပူ၊ ဟောင်ကောင်နှင့် ချီတိုင်ကဲ့သို့သော ဘဏ္ဍာရေးအချက်အချာကျသော နေရာများတွင် တည်ရှိသည်။ သို့သော် ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများနှင့် ဖိအားများ ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာသောကြောင့် ဤတွင်လည်း သိသာထင်ရှားသော ဦးတည်ရာပြောင်းလဲမှုတခု ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ မြန်မာစစ်တပ် နှင့် အာဏာရလူ့မလိုင်များအတွက် ရွေးချယ်ထားသော ဘဏ္ဍာရေးထောက်ပံ့သူများဖြစ်သည့် စင်ကာပူဘဏ်များသည် ယခုအခါ ထိုကဲ့သို့သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ နောက်ဆုတ်သွားခဲ့သည်။ ကုလသမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ (UNHRC) အထူး ကိုယ်စားလှယ် (၂၀၂၄၊ စာမျက်နှာ ၁၃-၁၄) ၏ ထုတ်ဖော်ချက်အရ စင်ကာပူရှိဘဏ်များမှ အထမြောက်အောင်ကူညီဆောင်ရွက် ပေးသော ငွေပေးချေမှု များသည် ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၆၀ သန်းမှ ၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၄၀ သန်းသို့ ကျဆင်းသွားသည် (သို့မဟုတ်စစ်ကောင်စီမှပြုလုပ်သော နိုင်ငံတကာ ငွေပေးချေမှုအားလုံး၏ ၇၀% ကျော်မှ ၂၀% အောက်သို့ ကျဆင်းသွားသည်)။ ဘဏ္ဍာရေးပိတ်ဆို့မှုများ၏စွမ်းအားကို ဖော်ပြသည့်ဖြစ်စဉ်တခုဖြစ်သော်လည်း စင်ကာပူ၏ လေးစားဖွယ်လုပ်ရပ်များကြောင့် ဖြစ်ပွားသွားသော ကွာဟချက်ကို ထိုင်းနိုင်ငံအခြေစိုက်ဘဏ်များအပြင် ချီတိုင်ရှိ လုပ်ငန်း အမျိုးမျိုးမှ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဖြည့်ဆည်းပေးလျက်ရှိသည် (UNHRC ၂၀၂၄၊ စာမျက်နှာ ၁၃)။ ချီတိုင်ရှိ လုပ်ငန်းအမျိုးမျိုးဆိုရာတွင် မြန်မာ့ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များစွာနှင့် လုပ်ကိုင်နေသောကုမ္ပဏီများပါဝင်ပြီး ၎င်းလုပ်ငန်းများသည် စကစအုပ်စုအဖွဲ့ဝင်များ ကိုယ်စား လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။ ၎င်းတို့သည်အဓိကအားဖြင့် စကစအုပ်စုအဖွဲ့ဝင်များအားလုံး၏ ပုဂ္ဂလိကအကျိုးအမြတ်အတွက် မတရားသိမ်းပိုက်ရယူထားသော ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ပြည်ပသို့ပို့ဆောင်ရာတွင် အကူအညီပေးသည်။

၄.၄။ မိုဘိုင်းငွေကြေး

ဘဏ္ဍာရေးစနစ်အပေါ် စကစအုပ်စုနှင့် ၎င်းမဟာမိတ်များ၏ထိန်းချုပ်မှုကို လျှော့ချရန် NLD အစိုးရမှ ကြိုးပမ်းခဲ့သော “နည်း ပညာဆိုင်ရာ” ဆန်းသစ်တီထွင်မှုများအနက် မိုဘိုင်းငွေကြေးထက် ပို၍မျှော်လင့်ချက်ကြီးသော အရာမရှိပါ။ အာဖရိကရှိ M-Pesa နှင့် တရုတ်နိုင်ငံမှ ကြီးမားလှသော ငွေကြေးနှင့်နည်းပညာဆိုင်ရာ Fintech ကုမ္ပဏီများဖြစ်သည့် WeChat Pay နှင့် AliPay တို့၏ စံနမူနာများကို စေ့ဆော်မှုအဖြစ်ရယူ၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အလားတူပြောင်းလဲမှုတရပ် ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် လစ်ဘရယ်ဆန်သော အစီအမံများစွာကို စတင်ခဲ့သည်။ ထိုတော်လှန်ရေးသည် ဖြစ်မြောက်မှုနီးပါးပင်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ဈေးကွက်ထဲ၌ ဦးဆောင် နေသော မိုဘိုင်းငွေကြေးဝန်ဆောင်မှုကုမ္ပဏီ Wave Money သည် တရားဝင်ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍတွင် ယင်းအချိန်အထိ အသုံးမပြု ဖူးသေးသော လူပေါင်း ၁၀ သန်းကျော်ကို ထိရောက်စွာဖြင့် “ဘဏ်လုပ်ငန်းဝန်ဆောင်မှု” ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်။ Wave ၏ အတုယူသူများ (၎င်းတို့အနက်အချို့မှာ ရှိပြီးသားဘဏ်များ၏ လက်အောက်ခံကုမ္ပဏီများဖြစ်သည်) သည် နောက်ထပ်သန်း ပေါင်းများစွာကို ထပ်လောင်းဝန်ဆောင်မှုပေးခဲ့ပြီး ထိုနှစ်ကုန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေ၏ ၈၀% သည် မိုဘိုင်းငွေပေးချေမှုမှ တဆင့် တနည်းမဟုတ်တနည်းဖြင့် ချိတ်ဆက်ခဲ့ကြသည်။^{၂၂} ဘဏ္ဍာရေး၏ “ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းမှု”သည် လက်တကမ်း တွင် ရှိနေပုံရခဲ့သည်။

အာဏာသိမ်းပြီးနောက် မိုဘိုင်းငွေပေးချေမှုသည် ဖိနှိပ်မှုလက်နက်တခုနှင့် အစိုးရ၏စောင့်ကြည့်မှုကို အထောက်အကူပြုသည့် ကိရိယာတခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် စစ်တပ်၏ အာဏာသိမ်းရန်ကြိုးပမ်းမှုအပြီး ရက်သတ္တပတ် အနည်းငယ်အကြာတွင် စတင်ခဲ့ပြီး မိုဘိုင်းငွေကြေးကုမ္ပဏီများအပေါ် အမိန့်အတွဲလိုက်ထုတ်ပြန်ခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့သည် ၎င်းတို့၏ ဖောက်သည်များအပေါ် ထောက်လှမ်းမှုပေးသူများ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဤတွင် နေ့စဉ် ငွေပေးငွေယူ ကြိမ်နှုန်းနှင့် ပမာဏ၊ ငွေပေး

^{၂၂} K4DM (2024, p.10).

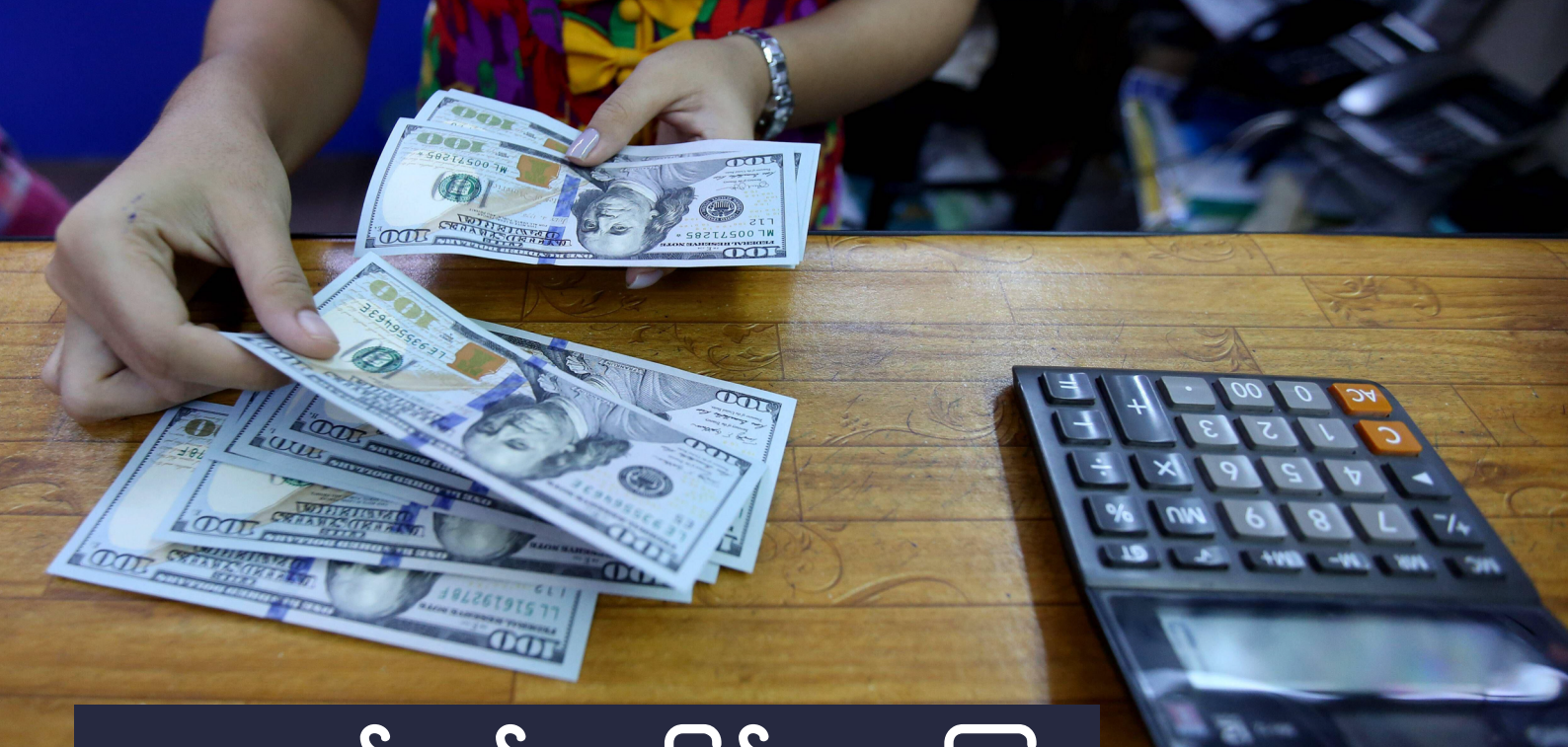


၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် မိုဘိုင်းငွေကြေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းဖြစ်သော Wave Money သည် ယခင်က မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရားဝင်ငွေကြေးကဏ္ဍတွင် မပါဝင်ဖူးခဲ့သေးသော လူပေါင်း ၁၀ သန်းကျော်ကို ‘ဘဏ်ဝန်ဆောင်မှု’ ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ (Wave Money)

ငွေယူလုပ်သူများနှင့် တည်နေရာများအပြင် “သံသယဖြစ်ဖွယ်” မည်သည့်အရာကိုမဆို စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် သတင်းပို့ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရသည်။

သင်သည် ငွေပေးငွေယူအရေအတွက် ပမာဏတစ်ခုအား ဥပမာအားဖြင့်၊ လစဉ်လဆန်းတိုင်းတွင် ခေါက်တုံ့ခေါက်ပြန် ပြုလုပ်ပါက၊ သူတို့သည် သေချာပေါက်သတိပြုမိပေလိမ့်မည်။^{၂၃}

^{၂၃} K4DM (2024, p.10) တွင် ကိုးကားထားသော မိုဘိုင်းငွေကြေးအသုံးပြုသူ။



၅။ လွတ်လပ်မှုအဖြစ် ငွေကြေး

ရန်ကုန်မြို့ရှိ နိုင်ငံခြားငွေလဲကောင်တာတခုတွင် စာရေးတဦးက အမေရိကန်ဒေါ်လာ တစ်ရာတန် များကို စစ်ဆေးနေစဉ်။ (ဦးအောင်)

“ငွေကြေးသည် ဒင်္ဂါးသဏ္ဌာန်ဆောင်သော လွတ်လပ်မှု။

Fyodor Dostoyevsky, ၁၉၁၁^{၂၄}

၅.၁။ ဟွန်ဒီ

တရားဝင်ငွေကြေးဖန်တီးခြင်းနှင့်ဖြန့်ချိခြင်းအပေါ် စကစအုပ်စု၏ချုပ်ကိုင်မှုသည် လူများအား ငွေကြေးကိုင်တွယ်ရာတွင် အခြားနည်းလမ်းများကိုအသုံးပြုရန် လှုံ့ဆော်ပေးခဲ့ပြီး ၎င်းစနစ်များသည် စစ်အုပ်စု၏ထိန်းချုပ်မှုပြင်ပတွင် ဘဏ္ဍာရေးလွတ်လပ်ခွင့်အတွက် အခွင့်အလမ်းများကိုပေးသည်။ “ဟွန်ဒီ” စနစ်၏ ပေါ်ပေါ်လွင်လွင်တကျော့ဦးမော့လာမှုမှာ ၎င်းအတွက် အထင်ရှားဆုံးပင်။ ကမ္ဘာ့နေရာအများစုတွင် (အမည်အမျိုးမျိုးဖြင့်) လူသိများသော ရှေးဟောင်း ဓလေ့ထုံးတမ်းတခုဖြစ်သည့်ဟွန်ဒီသည် ငွေကြေးနှင့် အခြားအာဏာပိုင်များမမြင်နိုင်သော ယုံကြည်မှုကွန်ရက်များမှတစ်ဆင့် ငွေကြေးလွှဲပြောင်းခြင်းကိုခွင့်ပြုသည်။^{၂၅} NLD ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးခေတ်တွင် “မိုဘိုင်းငွေကြေး” နှင့် ဆက်စပ်နည်းပညာများတိုးတက်လာမှုသည် ဟွန်ဒီကို အပြီးတိုင်ဖျက်သိမ်းပစ်မည်ဟု မျှော်လင့်ခဲ့ကြသည်။ အာဏာသိမ်းမှုသည် သမိုင်းဝင် သတိပေးချက်တခုဖြစ်ကောင်းဖြစ်မည်။ အစိုးရမဟုတ်သော ငွေကြေးစနစ်များသည် အကြီးအကျယ်အခက်တွေ့နေချိန်တွင် ဆက်လက်တည်ရှိနေသည်ဟူသည်မှာ Dostoyevsky ၏ ဒင်္ဂါးသဏ္ဌာန်ဆောင်သော လွတ်လပ်မှုအယူအဆအတွက် တခုတည်းသော အခြေခံဖြစ်ကြောင်းနှင့် အာဏာသိမ်းရန် ကြိုးပမ်းမှုသည် ၎င်းအယူအဆကိုထင်ဟပ်စေသည့် သမိုင်းမှသတိပေးချက်တရပ် ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်သည်။

ဟွန်ဒီမှတစ်ဆင့် စကစ၏လက်သညးများမှလွတ်မြောက်ရန် နည်းလမ်းတခုအဖြစ်သုံး၍ရသည်ဟူသော ဟွန်ဒီ၏အခန်းကဏ္ဍကြောင့် စကစသည် ၎င်းအားအဆုံးသတ်ရန် ကြိုးကြိုးမားမား ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဟွန်ဒီအပေါ် စကစ

^{၂၄} ‘ငွေသည် လွတ်လပ်မှုကို ဖော်ဆောင်သည်’ - လစ်ဘရယ်ဝါဒီ ငွေကြေးအသိုင်းအဝိုင်းများတွင် မကြာခဏ ထပ်ခါတလဲလဲ ပြောဆိုလေ့ရှိသော ဤစကားစုသည် Fyodor Dostoyevsky ၏ (1911) The House of the Dead မှ ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ (London: J.M. Dent, 1911).

^{၂၅} Hundi (နှင့် အလားတူ) ကွန်ရက်များ၏ လုပ်ဆောင်ပုံအသေးစိတ်အတွက် Turnell (2009, pp.29-32) တွင် ကြည့်ပါ။



အုပ်စု၏ နှိမ်နင်းမှုသည် အဓိပ္ပာယ်မရှိသော အားထုတ်မှုတစ်ခုဖြစ်ပြီး အဓိကအားဖြင့် စကစ သမားရိုးကျ လုပ်ငန်းသည်ပုံစံခွက် များထဲမှ အထင်ရှားဆုံးခါတ်ပြားဟောင်းကြီးဖြစ်သည့် “အပြစ်ရှိသည်ဟု သံသယရှိသူများကို ဖမ်းဆီးခြင်း” ဟူ၍ ခေါင်းစဉ် တပ်ပြီး ဟွန်ဒီအကျိုးဆောင်ပွဲစားများကို ဖမ်းဆီးခြင်းအပေါ် အခြေခံသည်။ ဤအခြင်းအရာကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် စကစ အုပ်စုသည် အတိတ်မှမည်သည့်အရာကိုမှ မသင်ယူခဲ့သလို မှတ်လည်းမမှတ်မိကြောင်း မီးမောင်းထိုးပြနေသည်။

၅.၂။ နွေဦးတော်လှန်ရေး၏ ငွေကြေး

လွတ်လပ်ခြင်းအတွက် ကိရိယာတစ်ခုအဖြစ် ငွေကြေး၏အခန်းကဏ္ဍသည် မြန်မာ့အတိုက်အခံများ၏ ရန်ပုံငွေဆိုင်ရာ တီထွင် ဖန်တီးမှုတွင်လည်း ထင်ရှားသည်။ အာဏာသိမ်းပြီးချိန်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံသားများသည် နိုင်ငံတော်နှင့် ၎င်း၏အဖွဲ့အစည်းများသို့ ငွေပေးချေမှုများကို သပိတ်မှောက်စဉ်တွင် ခုခံတော်လှန်ရေးအတွက် ငွေသားနှင့်ပစ္စည်းများ လှူဒါန်းခဲ့ကြသည်။ ကာလာတာရှည် လာသည်နှင့်အမျှ ၎င်းတို့သည် ဆန်းသစ်သော အွန်လိုင်းပုံစံများသို့ အသွင်ကူးလာခဲ့သည်။^{၂၆} လူမှုကွန်ရက်များမှတစ်ဆင့် တီထွင် ဆန်းသစ်သော crowdfunding၊ အွန်လိုင်းထီ၊ စကစအုပ်စုအရာရှိများ၏အိမ်များကို ရောင်းချသည့် ရဲရင့်သောလှုပ်ရှားမှုများသည် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိ မြန်မာပြည်သားများမှ တဟုန်ထိုးပေးအပ်သော စစ်မှန်သောအောက်ခြေဗဟိုပြုသည့် ငွေကြေးအထောက်အပံ့ များတွင် ပါဝင်သည်။^{၂၇} စာရေးသူသည် ဤအားထုတ်မှုများတွင် စောင့်ကြည့်သူနှင့် ပါဝင်သူအခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်သည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့သည် လျော့ကျသွားမည့် အရိပ်အယောင်မပြပေ။^{၂၈}

ပို၍စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းပြီး အနာဂတ်မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေရှည်အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိမည့် အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ (NUG) နှင့် ၎င်းနှင့်ဆက်သွယ်သောအဖွဲ့များသည် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ (နှင့် ဒေသတွင်း) ဘဏ္ဍာရေးကို လက်ရှိပြောင်းလဲနေသော နည်းပညာတော်လှန်ရေးကို အသုံးပြုသည့် တပိုင်းတစတရားဝင်ဖြစ်သော ဘဏ္ဍာရေးစနစ် အပြိုင်တခုဖန်တီးရန် လုပ်ဆောင် နေကြခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤတွင် ရည်မှန်းချက်များမှာ ကြီးမားသည် - တော်လှန်ရေးကို ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ရန်နှင့် နောက်ပိုင်း တွင် ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးကို ဦးဆောင်ရန်အတွက် အွန်လိုင်း နွေဦးဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (SDB)၊ ငွေပေးချေမှုများကို သိမ်းဆည်း ရန်၊ လုံခြုံစေရန်နှင့် လွယ်ကူချောမွေ့စေရန်အတွက် stable-coin cryptocurrency၊ SDB နှင့် အခြားအရာများစွာကို ရန်ပုံငွေ ထောက်ပံ့ရန်အတွက် ငွေချေးစာချုပ်နှင့် Initial Coin Offerings (ICOs) များအပြင် ကြားကာလဗဟိုဘဏ်ကဲ့သို့ သဏ္ဌာန်တူ ဘဏ်တခုကို စတင်ရန်ထည့်သွင်းစဉ်းစားနေကြသည်။^{၂၉} အတွေ့အကြုံရှိသော (သို့သော် အများစုမှာ လူငယ်များဖြစ်သော) မြန်မာဘဏ္ဍာရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်နည်းပညာကျွမ်းကျင်သူများမှ ဖန်တီးကာ စီမံခန့်ခွဲသော လုပ်ဆောင်မှုများဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ဤစုပေါင်းမျှော်မှန်းချက်သည် Hobbes ၏ လူသားတို့ ရုန်းကန်မှုသဘောတရားအရ ကစဉ်ကလျားနှင့် အသက်ရှင်ရန်သက်သက် ရုန်းကန်နေရသည့် စစ်အုပ်စုဘက်သားများတို့၏ မျှော်မှန်းချက်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည်။



^{၂၆} လျှပ်စစ်ဓာတ်အသုံးပြုမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ ‘ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ စိတ်ဝင်စားမှု လျော့နည်းလာချိန်တွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အသုံးပြုမှုများသည် မြန်မာ့ လျှပ်စစ်ကဏ္ဍအတွက် အခက်အခဲများဖြစ်ပေါ်စေသည်’၊ Fitch Solutions, ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၅ ရက်၊ <https://www.fitchsolutions.com/bmi/power-renewables/electricity-bill-boycotts-spark-trouble-myanmars-power-sector-amid-waning-investor-interests-25-11-2021> တွင် ကြည့်ပါ။

^{၂၇} ဤအစပျိုးလုပ်ဆောင်မှုများစွာ၏ အသေးစိတ်ဆွေးနွေးချက်အတွက် International Crisis Group (2022) တွင် ကြည့်ပါ။

^{၂၈} ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောဆိုမှုများရှိသော်လည်း စာရေးသူ စုဆောင်းရရှိခဲ့သောအချက်အလက်များ (ဤကိစ္စတွင် တိကျသောချာမှုကိုမပြောနိုင်သော်လည်း ၎င်း၏ အလုံးစုံ မှန်ကန်မှုကို ယုံကြည်ပါသည်) အရ ထိုကဲ့သို့သောရန်ပုံငွေရှာဖွေမှုများသည် စာရေးသူ သွားရောက်လည်ပတ်ခဲ့သော ပြည်ပရောက် မြန်မာအသိုင်းအဝိုင်းများအကြားတွင် အမေ ရိကန်ဒေါ်လာ သန်း ၅၀ ကျော် စုဆောင်းရရှိခဲ့သည်။

^{၂၉} ဤအရာအားလုံးနှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို တွေ့ရှိနိုင်သည့် နွေဦးဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်၏ ဝဘ်ဆိုဒ်မှာ- <https://springdevelopmentbank.com/> ဖြစ်သည်။



၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ရန်ကုန်မြို့၌ပြုလုပ်သော စစ်အာဏာသိမ်းရန်ကြိုးပမ်းမှုကို ဆန့်ကျင်သည့် ငြိမ်းချမ်းစွာဆန္ဒပြပွဲတစ်ခုတွင် ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြသူတစ်ဦးက “[မင်းအောင်လှိုင်] သူပုန်ထံ အခွန်မပေးပါနှင့်” ဟူသော စာတန်းပါဆိုင်းဘုတ်ကို ကိုင်ဆောင်ထားစဉ်။ (Sipa USA)

၆။ ဆက်နွှယ်မှုကို ဖြတ်တောက်ခြင်း

“အင်အားကြီးမားသောစစ်တပ်နှင့် ရင်ဆိုင်ရသောအခါ၊ အသစ်ထွက်ပေါ်လာမည့် ဒီမိုကရေစီအစိုးရ လုပ်ဆောင်ရမည်မှာ တန်ဖိုးကြီးသော အလျှော့ပေးလိုက်လျော့ခြင်းများလုပ်ရင်လုပ်၊ ဒါမှမဟုတ် အာဏာသိမ်းခံရနိုင်ခြေများကို ရင်ဆိုင်ရန်အတွက် ပြင်ဆင်ရမည်ပင်။ စစ်တပ်အား ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုပြုလုပ်ပြီးသည့်အခါ ဤအာဏာသိမ်းခြိမ်းခြောက်မှုမှာ ပျောက်ကွယ်သွားမည်။

Acemoglu, Ticchi and Vindigni (၂၀၀၈)

၆.၁။ ပြိုလဲမှုမတိုင်မီ - စစ်အုပ်စု၏ ကျဆုံးမှုကို အရှိန်မြှင့်ခြင်း

ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ငွေကြေးနှင့် စစ်တပ်အကြား ဆက်နွှယ်မှုကိုဖြတ်တောက်ရန် အရှင်းလင်းဆုံးနှင့် အပြတ်သားဆုံးနည်းလမ်းမှာ မြန်မာပြည်သူများမှ စစ်တပ်ကို အနိုင်ယူခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအဆင့်တွင် ဤစာတမ်း၏ အပိုင်း ၇ ၌ ဆက်လက်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အလုံးစုံပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတို့ ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့နှစ်ခုအကြား ထာဝရ ဖြတ်တောက်ခြင်းအား သေချာစေရမည်ဖြစ်သည်။

ထိုအတောအတွင်း စကစအုပ်စု၏လုပ်ရပ်များကိုထိန်းချုပ်ရန် နိုင်ငံတကာမှ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများမှာ စီးပွားရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် မက်ဂနစ်စကီးပုံစံ (Magnitsky-style) ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ ချမှတ်ခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သည်။^{၃၀} အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် ဤပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများကို ဦးဆောင်ခဲ့သည်။ ဥရောပသမဂ္ဂ၊ ဗြိတိန်၊ ဩစတြေးလျ၊ ကနေဒါနှင့် နယူးဇီလန်တို့မှလည်း ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ ချမှတ်ခဲ့သည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း စင်ကာပူသည်လည်း ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများကို ထိရောက်စွာကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ဤပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများသည် စကစခေါင်းဆောင်များ၊ စစ်အုပ်စုဝန်ကြီးများနှင့် ဒုဝန်ကြီးများ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ဝင်များနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ (SOE) နှင့် စစ်တပ်လုပ်ငန်းများမှ အကြီးတန်းအရာရှိများကို ပစ်မှတ်ထားသည့်အပြင် လက်နက်ပွဲစားများနှင့် စစ်တပ်ကို ထောက်ပံ့သူများကိုလည်း ပစ်မှတ်ထားသည်။

ချမှတ်ထားသောအစီအမံများ၏ သဘောသဘာဝ၊ ထုထည်၊ နယ်ပယ်တို့နှင့်ပတ်သက်၍ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုပြုသည့်နိုင်ငံများအကြား သိသာထင်ရှားသော ကွဲပြားခြားနားမှုများရှိသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အိန္ဒိယ၊ ဂျပန်၊ တောင်ကိုရီးယားနှင့် စင်ကာပူလွှဲ၍ အာဆီယံနိုင်ငံအားလုံးသည် စကစအုပ်စုအား တရားဝင်ပိတ်ဆို့အရေးယူခြင်း မရှိသေးပေ။

ပိတ်ဆို့အရေးယူခံရသော နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများအနက် မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်း (MOGE) သည် စကစအား ဝင်ငွေရရှိစေရေးတွင် အဓိကကျသည်။ MOGE သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားငွေအများဆုံးရရှိသည့်လုပ်ငန်းဖြစ်ပြီး (အဓိကအားဖြင့် ထိုင်းနှင့် တရုတ်နိုင်ငံသို့) သဘာဝဓာတ်ငွေ့တင်ပို့ခြင်းမှတစ်ဆင့်ဖြစ်ပြီး ၎င်းသည် ဥရောပသမဂ္ဂ၏ အပြည့်အဝ ပိတ်ဆို့အရေးယူခြင်းကို ခံရသည်။ အမေရိကန်ဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများအား MOGE အတွက် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ဆောင်မှုများပေးခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းအားဖြင့် MOGE အပေါ် အမေရိကန်မှ ပိတ်ဆို့အရေးယူပြီး ၎င်းသည် MOGE အား ငွေပေးချေမှုအတွက် အမေရိကန်ဒေါ်လာကို အသုံးပြုခြင်းမှ ထိရောက်စွာတားဆီးပေးသည်။ သို့သော် အမေရိကန်၏ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများသည် အခြားနိုင်ငံများအား အမေရိကန်ဒေါ်လာမှအပ အခြားငွေကြေးများကို အသုံးပြုပါက MOGE နှင့် ဆက်ဆံခြင်းကို တားဆီးခြင်းမပြုပေ။ ၎င်းအချက်သည် အမေရိကန်နှင့် အဓိကမဟာမိတ်ဖြစ်ပြီး MOGE ၏ ဖောက်သည်တဦးဖြစ်သော ထိုင်းနိုင်ငံအပေါ် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်မှုတခုဖြစ်နိုင်သည်။

MOGE အပေါ် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ သတိထားရမည့် နောက်ထပ်အရေးကြီးသော အချက်တချက်မှာ ဆင့်ပွားပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများမရှိခြင်းဖြစ်ပြီး ၎င်းကြောင့် နိုင်ငံခြားဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာမပါဝင်ပါက MOGE အား ဘဏ္ဍာရေးဝန်ဆောင်မှုများကို ဆက်လက်ပေးနိုင်နေသည်။ ၎င်းတို့၏ ငွေပေးငွေယူ လုပ်ဆောင်မှုများတွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာမပါဝင်သရွေ့ ဤဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် MOGE နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ခြင်း သို့မဟုတ် အမေရိကန်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ခြင်း ဟူသော ရွေးချယ်မှုနှစ်ခုမှတစ်ခုကိုသာ

^{၃၀} ထိုကဲ့သို့သော မက်ဂနစ်စကီး (Magnitsky) ပုံစံ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများအနက် အထိရောက်ဆုံးမှာ ‘(နိုင်ငံတကာမှ အသိအမှတ်ပြုထားသော လူ့အခွင့်အရေးများကို ကြီးလေးစွာ ချိုးဖောက်မှုများ’ တွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများအပေါ်) အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ‘ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ မက်ဂနစ်စကီး လူ့အခွင့်အရေးတာဝန်ခံမှု အက်ဥပဒေ’၊ S.284 – 114th Congress (2015-2016), 18 April 2016, <https://www.congress.gov/bill/114th-congress/senate-bill/284/text> အရ ချမှတ်ထားသော ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ ဖြစ်သည်။

ရွေးချယ်ရန်ဖြစ်ပြီး ထိပ်တိုက်တွေ့ခံရခြင်းမျိုးမရှိပေ။

စစ်တပ်နှင့်ဆက်သွယ်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုများဖြစ်သည့် MEC နှင့် MEHL တို့သည် မြန်မာစစ်အုပ်စုအပေါ် သိသာထင်ရှားသောပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ ချမှတ်ထားသော နိုင်ငံအားလုံး၏ ပိတ်ဆို့အရေးယူခြင်းအား ခံနေရသည်ဖြစ်သည်။

ဘဏ်များအပေါ် ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ

MFTB နှင့် MICB နှစ်ခုစလုံးသည် အမေရိကန်၊ ဩစတြေးလျနှင့် ကနေဒါတို့၏ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုကို ခံရသည်။ အမေရိကန်ဘဏ္ဍာရေးဌာန၏ နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်မှုထိန်းချုပ်ရေးရုံး (OFAC) ၏ အဆိုအရ ဤနိုင်ငံပိုင်အဖွဲ့အစည်းနှစ်ခုသည် “မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်မှုအများစုကို အထမြောက်အောင်ကူညီဆောင်ရွက်ပေးပြီး စကစအုပ်စုနှင့် နိုင်ငံခြားဈေးကွက်များအကြား ငွေပေးငွေယူမှုများကို လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ ၎င်းတွင် လက်နက်နှင့် ဆက်စပ်ပစ္စည်းများ ဝယ်ယူခြင်းအတွက်ပါ ပါဝင်သည်။”^{၃၁} သို့သော် အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း စစ်အုပ်စု၏ နိုင်ငံတကာငွေပေးငွေယူမှုများကို အထမြောက်အောင်ကူညီဆောင်ရွက်ပေးရာတွင် ၎င်း၏ လက်ရှိ အဓိကအခန်းကဏ္ဍအနေနှင့် ဆောင်ရွက်နေသောငြားလည်း MEB ကို ပိတ်ဆို့အရေးယူခြင်း မရှိသေးပေ။

မြန်မာ့ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များနှင့်ဆက်စပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အချို့သည် ပိတ်ဆို့အရေးယူခံရသော်လည်း၊ ဥပမာအနေနှင့် ရုရှားဘဏ်များကဲ့သို့သော နိုင်ငံတကာငွေပေးချေမှုကွန်ရက်များသို့ ဝင်ရောက်ခွင့် ငြင်းပယ်ခံရသည့်ပုံစံမျိုးဖြင့် မြန်မာ့ဘဏ်များကို ယခုအချိန်အထိ ပိတ်ဆို့အရေးယူခြင်း မရှိသေးပေ။

ထိုနည်းအတူ မြန်မာ့ဘဏ်များအပေါ် ဆင့်ပွားပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများကိုလည်း ယခုအချိန်အထိ ချမှတ်ခြင်းမရှိသေးပေ။ ဤပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများသည် ပိတ်ဆို့အရေးယူသည့်နိုင်ငံ၏ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်အောက်တွင်မရှိသော်လည်း ပင်မပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများအောက်တားမြစ်ထားသောငွေပေးငွေယူမှုများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသောပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများအပေါ်ပြစ်ဒဏ်များချမှတ်သည့် အစီအမံများမှတစ်ဆင့် အပြစ်ပေးသည်။ ဆင့်ပွားပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ၏ ဥပမာတစ်ခုမှာ အီရန်၏ အစ္စလာမ္မစ်တော်လှန်ရေးအစောင့်တပ် (IRGC) အပေါ် OFAC မှ ချမှတ်ထားသော ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများဖြစ်သည်။ ဤတွင် “အမေရိကန်နိုင်ငံသား” မဟုတ်သော်လည်း IRGC နှင့် ဆက်သွယ်သောပိုင်ဆိုင်မှုများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများအား OFAC မှ ပြစ်ဒဏ်ပေးနိုင်သည်။ ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်မှုများတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ပါဝင်ပတ်သက်မှုမရှိသည့်အခါတွင်ပင် ဤသို့ ပြစ်ဒဏ်ပေးနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဆင့်ပွားပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများသည် MOGE နှင့်ပတ်သက်၍ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ရွေးချယ်မှုတစ်ခုကိုချမှတ်သည်။ ဤဥပမာတွင် အမေရိကန်မဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုသည် မြန်မာ့ဘဏ်များ သို့မဟုတ် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်နိုင်သော်လည်း နှစ်ခုလုံးနှင့်တော့ လုပ်ကိုင်၍မရနိုင်ပေ။ အများစုအတွက်တော့ ရွေးချယ်ရန် ခက်ခဲမည်မဟုတ်ပေ။

မြန်မာ့ဘဏ်များအပေါ် ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ အထူးစိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်၏ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ပိတ်ပင်ထိန်းချုပ်ရန် အမေရိကန်၏ လုပ်ဆောင်မှုပင်ဖြစ်သည်။ အာဏာသိမ်းပြီး ၉ ရက်အကြာတွင် လုပ်ဆောင်ခဲ့သော ဤအချိန်ကို လုပ်ဆောင်မှုသည် နယူးယောက်ရှိ Federal Reserve Bank တွင် ဗဟိုဘဏ်မှထိန်းသိမ်း

^{၃၁} အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်မှုထိန်းချုပ်ရေးရုံး (OFAC)၊ ‘ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနသည် မြန်မာ့ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် စစ်အစိုးရထိန်းချုပ်ထားသော ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများကို ပိတ်ဆို့အရေးယူ’၊ သတင်းထုတ်ပြန်ချက်၊ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၁ ရက်၊ <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy1555>၊ ဩစတြေးလျသည် ၂၀၂၄ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် MICB နှင့် MFTB တို့အား ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ဩစတြေးလျနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး၊ ‘မြန်မာစစ်အစိုးရအပေါ် နောက်ထပ် ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ’၊ သတင်းထုတ်ပြန်ချက်၊ ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်၊ <https://www.foreignminister.gov.au/minister/penny-wong/media-release/further-sanctions-myanmar-military-regime>၊ ဘဏ်နှစ်ခုစလုံးသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်ကတည်းက ချမှတ်ထားသော ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများကြောင့် ကနေဒါတွင် ကန့်သတ်ခံထားရသည်။ ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေဆိုင်ရာ အထူးအစီရင်ခံစာတင်သွင်းသူ၊ ‘သေမင်းကုန်သွယ်မှုအပေါ် နှိပ်ခြင်း- ဘဏ်များနှင့် အစိုးရများက မြန်မာစစ်ကောင်စီကို မည်သို့အားပေးကူညီနေကြသနည်း’၊ ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၆ ရက်၊ <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/sessions-regular/session56/a-hrc-56-crp-7.pdf>။



ထားသော ရန်ပုံငွေ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၁ ဘီလီယံကျော်ကို ထိရောက်စွာသိမ်းယူခဲ့သည်။^{၃၂} သိမ်းယူမှုကို ဗဟိုဘဏ်အပါအဝင် စကစအုပ်စု၏ “အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင်ရှိသော ပိုင်ဆိုင်မှုများနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အကျိုးစီးပွားအားလုံး” ကို ထိန်းချုပ်ရန်နှင့် ရွှေ့ပြောင်းရန်တားမြစ်သည့် သမ္မတ၏အမိန့် (EO 14014) အရ ခွင့်ပြုချက်ရရှိခဲ့သည်။ အမိန့်သည် အာဖဂန်နစ္စတန်၊အီရန်၊ ရုရှားနှင့် ဗင်နီဇွဲလားတို့၏ ဗဟိုဘဏ်များအပေါ် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် အလားတူလုပ်ဆောင်မှုများနှင့် ဆင်တူသည်။^{၃၃}

ငွေကြေးခဝါချမှုတိုက်ဖျက်ရေး လုပ်ဆောင်ချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးခဝါချမှုတိုက်ဖျက်ရေးစည်းမျဉ်းများကို လိုက်နာရန် နှစ်ပေါင်းများစွာရုန်းကန်နေရကြောင်း ငွေကြေးခဝါချမှုဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့ ဦးဆောင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည့် Financial Action Task Force (FATF) ၏ အဆိုအရသိရသည်။ မြန်မာ့ဘဏ်များစွာ၏ သိက္ခာကင်းမဲ့သောမူလဇစ်မြစ်ကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ၎င်းအချက်သည် အထူးအံ့အားသင့်ဖွယ်ရာ မဟုတ်ပေ။ သို့သော် အာဏာသိမ်းမီက NLD အစိုးရသည် ဤပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန် ဇွဲနပ်ကြီးစွာ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ စကစ အုပ်စုသည် အာဏာသိမ်းရန်ကြိုးပမ်းပြီးနောက် ဤပြဿနာကိုလျစ်လျူရှုထားပြီး ငွေကြေးခဝါချမှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေများကို အတိုက်အခံများအား ပစ်မှတ်ထားတိုက်ခိုက်သည့် ကိရိယာတစ်ခုအဖြစ်သာ အသုံးပြုခဲ့သည်။ အပြုသဘောဆောင်သည်များ အလျဉ်းမပြုလုပ်ခဲ့ပဲ ရလဒ်အနေဖြင့် ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာ ၂၁ ရက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအား FATF ၏ နာမည်ပျက်စာရင်း (blacklist) တွင် ထည့်သွင်းခံခဲ့ရသည်။^{၃၄} ၎င်းသည် အပြင်းထန်ဆုံးထိခိုက်စေသည့် စာရင်းသွင်းခံရခြင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ငွေကြေးဆိုင်ရာလုပ်ဆောင်မှုများသည် ယခုအခါ “တိုးမြှင့်သည့်အထူးဂရုပြုလုပ်ဆောင်ရန် Due Diligence” လိုအပ်မည်ဟူသော FATF ၏ ညွှန်ကြားမှုသည် ရှုပ်ထွေးပြီး တရားဝင် ရှုပ်ထွေးသံပေါက်သောဘာသာစကားကို အသုံးပြုခြင်း အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုသည် ပြင်းထန်သောပြစ်ဒဏ်တစ်ခုအစား ပုံမှန်မူဝါဒတစ်ခုကဲ့သို့ အသွင်ဆောင်သဏ္ဌာန်ရှိသော်လည်း လက်တွေ့အကျိုးသက်ရောက်မှုမှာ မြန်မာ့ဘဏ်များကို နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေးစနစ်မှ ခွဲထုတ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင် FATF မှ မြန်မာနိုင်ငံအား နာမည်ပျက်စာရင်းတွင်ထည့်သွင်းပြီးချိန်မှစ၍ မည်သည့်အခြေအနေ တိုးတက်မှုမျှ မရှိသောကြောင့် နောက်ထပ် (ယခုအချိန်အထိ) မသတ်မှတ်ရသေးသော “တန်ပြန်အစီအမံများ” ချမှတ်ရန် စဉ်းစား နေကြောင်း ကြေငြာခဲ့သည်။^{၃၅} လက်ရှိတွင်ရှိနေသော နှစ်နိုင်ငံပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများအပြင် ဤအစီအမံများသည် စစ်တပ်၏ နိုင်ငံတကာ လက်နက်ဝယ်ယူရေးကွန်ရက်နှင့် ၎င်း၏ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ငွေကြေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများဟူသော ဆက်နွယ်မှုများ အတွက် သိသာထိရောက်သော အတားအဆီးတစ်ခုဖြစ်လာသည်။^{၃၆}

အနာဂတ်တွင်ချမှတ်မည့် ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ

နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းသည် နိုင်ငံ၏ဘဏ်များအပေါ် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ ချမှတ်ခြင်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ငွေကြေးနှင့်စစ်တပ်အကြား ငွေကြေးဆိုင်ရာဆက်နွယ်မှုကို ဖြတ်တောက်ဖို့ရာ ကူညီရန် အခွင့်အရေးတစ်ရပ်

^{၃၂} အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသမ္မတ Joseph R. Biden Jr ၏ အမိန့်အမှတ် ၁၄၀၁၄၊ ‘မြန်မာနိုင်ငံအခြေအနေနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပိုင်ဆိုင်မှုများကိုပိတ်ဆို့ခြင်း’၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၀ ရက်၊ <https://public-inspection.federalregister.gov/2021-03139.pdf> တွင် ကြည့်ပါ။ Simon Lewis နှင့် Humeyra Pamuk, ‘အမေရိကန်က မြန်မာ စစ်ကောင်စီ၏ နယူးယောက်ဗက်ဒရယ်ဘဏ်ရှိ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁ ဘီလီယံ ထုတ်ယူရန် ကြိုးပမ်းမှုကို ပိတ်ဆို့ခဲ့’၊ Reuters, ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၅ ရက်၊ <https://www.reuters.com/article/business/exclusive-us-blocked-myanmar-junta-attempt-to-empty-1-billion-new-york-fed-a-idUSKCN2AW2MC/>.

^{၃၃} အာဖဂန်နစ္စတန်ဗဟိုဘဏ်အပေါ် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများသည် CBM အပေါ် အသုံးပြုခဲ့သည့်အမိန့် (EO 14014) မှ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းရယူထားခြင်းဖြစ်သည်။

^{၃၄} ၎င်း၏သတ်မှတ်ချက်ကို ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင် အတည်ပြုခဲ့သည်။ FATF သတ်မှတ်ချက်၊ ၎င်း၏အဓိပ္ပာယ်နှင့် ရှေ့ဆက်လုပ်ဆောင်မည့်အရာများနှင့် ပတ်သက်၍ ပိုမိုသိရှိလိုပါက ‘အရေးယူဆောင်ရွက်ရန် တောင်းဆိုထားသော အန္တရာယ်များပြားသည့်တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်များ - ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၂၅ ရက်’၊ ငွေကြေး ဆိုင်ရာအရေးယူဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ (Financial Action Taskforce)၊ <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/High-risk-and-other-monitored-jurisdictions/Call-for-action-october-2024.html> တွင် ကြည့်ပါ။

^{၃၅} ၂၀၂၅ ခုနှစ်တွင် တန်ပြန်အရေးယူမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ကြောင်း ကြေညာချက်ကို အဆိုပါ ဝဘ်ဆိုဒ်တွင် တွေ့နိုင်သည်။ ‘High-Risk Jurisdictions subject to a Call for Action - 25 October 2024’, Financial Action Taskforce, <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/High-risk-and-other-monitored-jurisdictions/Call-for-action-october-2024.html>.

^{၃၆} UNHCR (2024, p.35) ကိုလည်း ကြည့်ပါ။



အလိုလိုပေါ်ပေါက်လာပြီဖြစ်သည်။

- ၎င်းကိုအကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ခေတ်ဆိုးအား အဆုံးသတ်ရန် ကတိကဝတ်ပြုထားသောနိုင်ငံများမှ နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်အားလုံးအပေါ် ကျယ်ပြန့်သော ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများကို ချမှတ်သင့်သည်။ အချို့နိုင်ငံများအတွက် ပိတ်ဆို့အရေးယူခြင်းဆိုသည်မှာ ၎င်းတို့၏ လက်ရှိပိတ်ဆို့မှုစာရင်းတွင် MEB (နှင့် MADB တို့) ကို ထည့်သွင်းရုံသာလှီအပ်သည်။^{၃၇} အခြားနိုင်ငံများအတွက်မူ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရန်အလို့ငှာ ချဉ်းကပ်မှုအသစ်တစ်ရပ်ကို လက်ခံကျင့်သုံးရန် လိုအပ်သည်။ မည်သည့်နည်းလမ်းကိုခံယူသည်ဖြစ်စေ ဤအစီအမံများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် ဖော်ပြပြီးသား FATF ၏ သတိပေးချက်များကို လိုက်နာခြင်းထက် အနည်းငယ်သာ ပို၍လိုက်နာရန် လိုအပ်သည်။
- ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများသည် လက်တွေ့အကျဆုံးနည်းလမ်းများဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဘဏ်များကိုလည်း သက်ရောက်မှုရှိရမည်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံ၏ဘဏ်စနစ်အပေါ် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော သက်ရောက်မှုရှိနေသင့်သည်။ ဤပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများသည် FATF ၏ စည်းမျဉ်းများနှင့်အညီ အပြည့်အဝလိုက်နာမှုရှိစေရန် လိုအပ်သောအဆင့်များကို တရားဝင် ပြဋ္ဌာန်းချမှတ်ပေးမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့အားလိုက်နာရန် လွယ်ကူ (သော်လည်း အတိအလင်း) လိုက်နာရမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းသည် ‘whack-a-mole’ ပုံစံ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများကို ရှောင်ရှားနေသည့် ကစားကွက်များကိုလည်း အနည်းဆုံးအထိ လျှော့ချပေးမည်ဖြစ်သည်။ ရုရှားဘဏ်များကို နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေးစနစ်မှ ဖယ်ထုတ်သောအခါ (အမေရိကန်နှင့် ဥရောပသမဂ္ဂ ဦးဆောင်သော) မဟာမိတ်အဖွဲ့သည် ၎င်းတို့ကို SWIFT ငွေပေးချေမှုစနစ်မှ ဖယ်ရှားခဲ့သည်။ မြန်မာ့ဘဏ်များသည်လည်း ထိုနည်းအတူ ဖယ်ထုတ်ခြင်းခံရသင့်သည်။^{၃၈}
- MOGE သို့မဟုတ် မြန်မာနိုင်ငံပိုင်ဘဏ်များနှင့်ဆက်ဆံသော ပုဂ္ဂိုလ်များ သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းများအပေါ် အထက်တွင် ဖွင့်ဆိုထားသော ဆင့်ပွားပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများအား သက်ရောက်မှုရှိစေရမည်ဖြစ်သည်။
- ကျယ်ပြန့်သော ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများသည် မြန်မာပြည်သူများအပေါ် လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာထိခိုက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်ဟု အချို့က ငြင်းခုံကြပေမည်။ ဤစိုးရိမ်မှုကိုဖြေရှင်းရန် စိုက်ပျိုးရေးကုန်စည်များ၊ ဆေးဝါးများ၊ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ ထောက်ပံ့ရေးပစ္စည်းများနှင့် လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာအကူအညီများပေးသည့် အချို့သော အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများထံ ငွေပေးချေမှုများကဲ့သို့သော အရေးကြီးသည့် ငွေပေးငွေယူမှုများအတွက် ခြွင်းချက်များ ပြုလုပ်နိုင်သည်။ နောက်ထပ် ကန့်ကွက်ချက်တစ်ခုမှာ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံကို ရုရှား သို့မဟုတ် တရုတ်အခြေစိုက် နိုင်ငံတကာ ငွေပေးချေမှုစနစ်များကို အသုံးပြုရန် ပိုမိုနီးကပ်စေနိုင်သည်ဟူသော အချက်ပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤပြောင်းလဲမှုသည် ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ မည်သို့ပင်ရှိစေ ဖြစ်ပေါ်နေပြီးဖြစ်သည်။^{၃၉} စကစအုပ်စုသည် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအစီအစဉ်များကို နှောင့်ယှက်သော အာဏာရှင်အစိုးရများနှင့် ချိန်ညှိထားပြီး ၎င်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်အကျိုးစီးပွားများကို ထိခိုက်စေသည်။ စစ်အုပ်စု၏ ငွေကြေးအရင်းအမြစ်များကို ကန့်သတ်ခြင်းသည် ၎င်း၏ပြင်ပပံ့ပိုးမှုကို လုံးဝဖြတ်တောက်နိုင်မည် မဟုတ်သော်လည်း ၎င်း၏စစ်တပ်ကို ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ပြီး လက်နက်တပ်ဆင်ပေးနိုင်စွမ်းကို သိသိသာသာ လျော့ပါးစေလိမ့်မည်။ ပြီးပြည့်စုံသော ဖြေရှင်းချက်တစ်ခု မဖြစ်နိုင်သော်လည်း ၎င်းသည် စကစအုပ်စု၏အာဏာကို ကန့်သတ်ရန် ကူညီပေးနိုင်သော ထိရောက်သောအစီအမံများကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအား မတားဆီးသင့်ပေ။^{၄၀}

^{၃၇} MADB သည် လက်ရှိတွင် နိုင်ငံတကာတွင် များစွာမလှုပ်ရှားပါ။ သို့သော်လည်း နောက်ထပ်ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအနေဖြင့် ၎င်းကို အတိအလင်းမှတ်သားထားသင့်သည်။

^{၃၈} ‘ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ဘဏ်အချင်းချင်း ငွေကြေးဆက်သွယ်ရေးအဖွဲ့’ (SWIFT) သည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ ဘဏ်များကို ချိတ်ဆက်ပေးသည့်ကွန်ရက်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ငွေလွှဲပြောင်းခြင်းအတွက် ညွှန်ကြားချက်များ ပေးသည်။ ၎င်းသည် ၎င်း၏အဖွဲ့ဝင်များ (အဓိကအားဖြင့် ဘဏ်များ) မှ ပိုင်ဆိုင်သော သမဝါယမတစ်ခုဖြစ်ပြီး ဘယ်လိုဂျီယာတွင် ရုံးချုပ်တည်ရှိသော်လည်း ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ငွေပေးချေမှုများ၏ဗဟိုချက်တွင် တည်ရှိသည်။ <https://www.swift.com/>.

^{၃၉} ထိုကဲ့သို့သော အခြားစနစ်များသည် ယခုအချိန်အထိ တိုးတက်မှု အနည်းငယ်သာ ရှိသေးသော်လည်း ဆွေးနွေးမှုအတွက် Freidin (2024) တွင် ကြည့်ပါ။

^{၄၀} အထက်ဖော်ပြပါအတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိဘဏ်များကို ပိတ်ဆို့အရေးယူခြင်းသည် စကစအုပ်စု၏ ဘဏ်လုပ်ငန်းများကို ငွေကြေးအရ လက်နက်ဖြုတ်သိမ်းရန်လိုအပ်သော်လည်း လုံလောက်သောအခြေအနေမဟုတ်ပေ။ ဆယ်စုနှစ်များစွာ ငွေကြေးမှောင်ခိုလောကတွင် ကျင်လည်ခဲ့ရခြင်းကြောင့် မြန်မာစစ်တပ်သည် ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများကိုရှောင်တိမ်းရာတွင် ကျွမ်းကျင်သူဖြစ်လာခဲ့သည်။ အခြားအပယ်ခံနိုင်ငံများနှင့် ငွေပေးငွေယူပြုလုပ်ခြင်း၊ အာဏာပိုင်အစိုးရအတွက် ကြားခံအဖြစ်ဆောင်ရွက်ပေးနေသော လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်အဖွဲ့အစည်းများပိုင် ပြည်ပဘဏ်စာရင်းများကို အသုံးပြုခြင်းတို့မှတစ်ဆင့်ရှောင်တိမ်းခြင်းဖြစ်သည်။ ပထမနည်းလမ်းသည် စစ်ကောင်စီအတွက် လက်နက်ဝယ်ယူရေးတွင်အသုံးဝင်သော်လည်း ထိုမဟာမိတ်များ၏ နည်းပညာနှင့် ထောက်ပံ့ဆောင်ရွေးစွမ်းရည်များကြောင့် အကန့်အသတ်ရှိသည်။ ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးပြုနိုင်သည်မှာ စစ်ကောင်စီ၏ကြားခံများ၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ထင်ရှားသော ခရီးစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ နိုင်ငံတကာလုပ်ငန်းများ၊ ပြည်ပတွင် ဘဏ်စာရင်းရှိသော မြန်မာနိုင်ငံသားများအပြင်



- အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်သည် အမေရိကန်၏ ပိုင်ဆိုင်မှု ထိန်းသိမ်းထားခြင်းအားခံနေရသည်။ ၎င်းသည် စကစအုပ်စု၏ဘဏ္ဍာရေးအာဏာကို ကန့်သတ်ရာတွင် အလွန်ထိရောက်သော အစီအမံတရပ်ဖြစ်သော်လည်း နောက်ထပ် လုပ်ဆောင်ချက်များသည် ၎င်း၏သက်ရောက်မှုကို ပိုမိုအားကောင်းစေနိုင်သည်။ သာဓကအားဖြင့် ဗဟိုဘဏ်၏ အမေရိကန်အခြေစိုက်ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ပိတ်ဆို့ရုံသာမက အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် ဗဟိုဘဏ်နှင့် ငွေပေးငွေယူလုပ်ဆောင်မှုအားလုံးကို ပိတ်ပင်ခြင်းဖြင့် ပိုမိုပြင်းထန်သောချဉ်းကပ်မှုကို လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ အခြားနိုင်ငံများသည်လည်း ရုရှား၏ ယူကရိန်းကိုကျူးကျော်ပြီးနောက် ရုရှား၏ဗဟိုဘဏ်ကို ပိတ်ဆို့ရန် နိုင်ငံများမှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်နည်းအတိုင်း ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမှတစ်ဆင့် အလားတူကန့်သတ်ချက်များကို ချမှတ်သင့်သည်။^{၆၁}
- မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်နှင့်ပတ်သက်၍ အနာဂတ်တွင်လုပ်ဆောင်ရမည့် အထိရောက်ဆုံး လုပ်ဆောင်ချက်မှာ ၎င်း၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများကိုပိတ်ဆို့ရုံသာမက စစ်အုပ်စု၏အတိုက်အခံများထံ ပြန်လည်ဖြန့်ဝေပေးခြင်းများလည်းပါဝင်သည်။ သို့သော် ၎င်းသည် အငြင်းပွားဖွယ်ရာကိစ္စတစ်ခုဖြစ်ပြီး (ကြီးမားသောနားလည်မှုလွှဲပြောင်းခြင်းအပေါ် အခြေခံသောကြောင့်) ဗဟိုဘဏ်၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများမှာ သံတမန်ရေးရာ အပြစ်ပေးအရေးယူခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ရှိသည်ဟူသော ယေဘုယျ ထင်မြင်ချက်ရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ၎င်းသံတမန်ရေးရာအပြစ်ပေး အရေးယူခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ဟုဆိုရာတွင် သံတမန်များကိုယ်တိုင်ရရှိသည့် အကာအကွယ်များအလားသဖွယ်ကဲ့သို့ ယင်းနှင့်ညီမျှသော ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ဆက်နွယ်သော အကာအကွယ်ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤနယ်ပယ်ရှိ ပညာရှင်အနည်းငယ်က ထောက်ပြသည့်အတိုင်း (ဥပမာ Brunk ၂၀၂၂ ကိုကြည့်ပါ) ၎င်းသည် အကြွင်းမဲ့ မှန်ကန်ခြင်းမရှိပေ။ တရားရုံးဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ဗဟိုဘဏ်ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ကာကွယ်ပေးသည့် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများရှိသော်လည်း ၎င်းတို့၏ပြင်ပတွင် သက်ရောက်မှုမရှိပေ။ အတိတ်နှစ်များစွာတွင် ဗဟိုဘဏ်ပိုင်ဆိုင်မှုများသည် လက်တွေ့အားဖြင့် အခြေအနေဖြစ်ရပ်အမျိုးမျိုးတွင်ပါဝင်ခဲ့ပြီး အချို့သော ဗဟိုဘဏ်နှင့်သက်ဆိုင်သည့် အခြေအနေကိစ္စရပ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် စိတ်ကူးမှန်းဆကြည့်ရန်အလို့ငှာ အသုံးဝင်သော သာဓကများအဖြစ် အကျိုးရှိနိုင်သည်။^{၆၂}
- အထက်ပါအကြောင်းအရာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အထူးစိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်သော ဥပမာနှစ်ခုမှာ အာဖဂန်နစ္စတန်နှင့် ဗင်နီဇွဲလားနိုင်ငံတို့ဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းနိုင်ငံနှစ်ခုလုံး၏ ဗဟိုဘဏ်များသည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ပိတ်ဆို့အရေးယူခြင်းကိုခံခဲ့ရပြီး၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင်ရှိသော ၎င်းတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို သိမ်းယူကာ ၎င်းတို့၏အုပ်ချုပ်နေသော အစိုးရများထံသို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့သည်။ အာဖဂန်နစ္စတန်နိုင်ငံ၏ ဖြစ်ရပ်တွင်၊ အဆိုပါ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ခွဲဝေပေးခဲ့ပြီး (စုစုပေါင်း၏ ထက်ဝက်ခန့်ဖြစ်သော) အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃.၅ ဘီလီယံကို ‘တတိယအဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာရန်ပုံငွေ’ (third party trust) သို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့သည်။ ဤရန်ပုံငွေသည် အာဖဂန်နစ္စတန်ပြည်သူတို့၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် ယုံကြည်စိတ်ချရသော အုပ်ထိန်းသူအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် (၎င်းတို့၏) ‘အကျိုးအတွက် ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ကာကွယ်ရန်၊ ထိန်းသိမ်းရန်နှင့် ပေးဝေရန်’ တာဝန်ပေးအပ်ခြင်း ခံထားရသည်။ ဤအာဖဂန်ရန်ပုံငွေသည် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံတွင် အခြေစိုက်ပြီး လူငါးဦးပါဝင်သော

နိုင်ငံခြားအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်သည်။ ထိုင်း၊ စင်ကာပူ၊ ဟောင်ကောင်နှင့် ဂျပန်ကဲ့သို့သောနေရာများတွင် မှတ်ပုံတင်ထားပြီးနေထိုင်သော ဤကြားခံများသည် မြန်မာနိုင်ငံမှကြားခံများနှင့် ပြည်တွင်းငွေပေးငွေယူအဖြစ်ပြောင်းလဲခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ငွေပေးငွေယူပြုလုပ်သူနှင့် နိုင်ငံခြားအဖွဲ့အစည်းတို့ပါဝင်သည့် ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုခံရနိုင်သော နိုင်ငံတကာငွေပေးငွေယူများကို တခါတရံတွင်ရှောင်တိမ်းနိုင်သည်။ ထို့ကြားခံများသည် တူညီသောဘဏ်ကိုအသုံးပြုပါက ထိုငွေပေးငွေယူများသည် ဘဏ်နှင့် ငွေပေးငွေယူပြုလုပ်သူများမှလွဲ၍ မည်သူ့ကိုမျှ လုံးဝမြင်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ထိုသို့သော ပြည်တွင်းငွေလွှဲများတွင် မည်သည့်ငွေပေးငွေယူမျှ အမေရိကန်ဆက်သွယ်ရေးဘဏ်မှတစ်ဆင့် သွားရန်မလိုအပ်သောကြောင့် ၎င်းတို့သည် အမေရိကန်ဒေါ်လာဖြင့်ပင် ဖြစ်နိုင်သည်။

ဘာလုပ်ရမလဲ ? - မြန်မာ့အသိုင်းအဝိုင်းများအား ပြည်တွင်း၌ဖြစ်စေ၊ ပြည်ပရောက်မြန်မာများအနေဖြင့်ဖြစ်စေ စစ်အုပ်စုနှင့်ဆက်နွယ်နေသောပုဂ္ဂိုလ်များ —ကိုယ်စားလှယ်များ၊ အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသောပိုင်ရှင်များနှင့် ၎င်းတို့၏ စစ်အစိုးရနှင့်ဆက်နွယ်မှုများ — ကို ဖော်ထုတ်ရာတွင် ကူညီရန်တိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။ ကမ္ဘာတဝန်းရှိ မြန်မာ့အသိုက်အဝန်းများသည် ဤကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ နက်ရှိုင်းသောအသိပညာနှင့် ထိုးထွင်းသိမြင်မှုများ ပိုင်ဆိုင်ထားကြသည်။ ဤကိစ္စရပ်များသည် ၎င်းတို့အပေါ် တိုက်ရိုက်သက်ရောက်မှုရှိပြီး ၎င်းတို့၏အမည်နာမဖြင့် မကြာခဏဆောင်ရွက်နေကြသော်လည်း၊ ၎င်းတို့၏ကျွမ်းကျင်မှုကို လျစ်လျူရှုခြင်း သို့မဟုတ် အသုံးချမှုနည်းပါးခြင်းတို့ မကြာခဏ ကြုံတွေ့ရသည်။ တိုက်ရိုက်အတွေးအကြံရှိသူတို့အနေဖြင့် စာရေးသူမှ ပြည်ပရောက် မြန်မာများနှင့် ပြည်တွင်းနေအသိုက်အဝန်းများသည် ဤကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ အဖိုးမဖြတ်နိုင်သောထောက်လှမ်းရေးနှင့် အမြော်အမြင်ဆိုင်ရာအရင်းအမြစ်များဖြစ်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြုပါသည်။ ၎င်းတို့၏ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို တက်ကြွစွာအားပေးပြီး အသုံးချသင့်ပါသည်။

^{၆၁} ၎င်းတို့အတွက် ‘ရုရှားဗဟိုဘဏ်အပေါ် ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ’၊ International Institute for Strategic Studies၊ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ၊ <https://www.iiss.org/publications/strategic-comments/2023/sanctions-on-russias-central-bank/> တွင် ကြည့်ပါ။

^{၆၂} ဤလုပ်ဆောင်ချက်များ၏ အကျဉ်းချုပ်အတွက် Wuerth (2018) တွင် ကြည့်ပါ။



ဘုတ်အဖွဲ့မှ အုပ်ချုပ်သည်။ ၎င်းတို့အနက် သုံးဦးမှာ (၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ဖြုတ်ချခံခဲ့ရသောအရပ်သားအစိုးရ၏ ကိုယ်စားလှယ်များ) အာဖဂန်နိုင်ငံသားများဖြစ်ပြီး ကျန်နှစ်ဦးမှာ အမေရိကန်နှင့် ဆွစ်ဇာလန်များ ဖြစ်ကြသည်။^{၄၃} ဗင်နီဇွဲလားနိုင်ငံ၏ဖြစ်ရပ်တွင်မူ၊ ဗဟိုဘဏ်၏ သိမ်းဆည်းရမိသောပိုင်ဆိုင်မှုများကို နိုင်ငံ၏ အတိုက်အခံ (အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ တရားဝင်အစိုးရအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုထားသော) ထံသို့ ထိန်းချုပ်ခွင့်ပေးအပ်ခဲ့သည်။

- အခြေအနေများ သိသိသာသာကွဲပြားခြားနားသော်လည်း၊ ယူကရိန်းကို ကျူးကျော်ဝင်ရောက်မှု ဖြစ်ပွားပြီးနောက်ပိုင်း နိုင်ငံအများအပြားတွင် ထိန်းသိမ်းထားသော ရုရှားဗဟိုဘဏ်၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို မည်သို့ဆောင်ရွက်ရမည်ဆိုသည့်မေးခွန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အချိန်ကိုက်ဖြစ်ပြီး စိတ်ကူးဆန်းသစ်သောတွေးခေါ်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့်အတွက် ၎င်းအဖြစ်သည်းစပ်ဆက်သက်ဆိုင်မှုရှိသည်။ အချို့သော ပါဝင်ပတ်သက်သည့်နိုင်ငံများသည် ရုရှားထံမှပိုင်ဆိုင်မှုများကို သိမ်းယူပြီး ယူကရိန်းသို့ တိုက်ရိုက်ပြန်လည်ခွဲဝေပေးခြင်းကို လက်တွန့်နေကြသည်။ အဓိကအားဖြင့် ထိုသို့သော နိုင်ငံတနိုင်ငံမှတစ်နိုင်ငံသို့ ပိုင်ဆိုင်မှု လွှဲပြောင်းခြင်းများသည် နိုင်ငံတကာဥပဒေစံနှုန်းများကို ချိုးဖောက်ရာရောက်နိုင်သည်ဟူသော အကြောင်းပြချက်ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် အလွန်ဆန်းသစ်သော အခြားနည်းလမ်းအချို့ ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။^{၄၄}
 - (ဥရောပသမဂ္ဂဗဟိုဘဏ်၊ ဖက်ဒရယ်အရံငွေ စသည်တို့တွင်) ထိန်းသိမ်းထားသော ပိုင်ဆိုင်မှုများကို Escrow Account တွင် ဆက်လက်ထားရှိသော်လည်း ၎င်းတို့မှ ရရှိသောဝင်ငွေ (အဓိကအားဖြင့် အတိုးရရှိသော အစိုးရငွေချေးစာချုပ်များ ပုံစံဖြင့်ရှိသော ပိုင်ဆိုင်မှုများ) ကို ယူကရိန်းသို့ ပေးချေခြင်း။^{၄၅}
 - အထက်ပါအတိုင်း ထိန်းသိမ်းထားသောပိုင်ဆိုင်မှုများကို Escrow Account တွင် ဆက်လက်ထားရှိသော်လည်း အရင်းနှင့်အတိုးနှုန်းလုံးကို အာမခံအဖြစ်အသုံးပြု၍ ယူကရိန်းမှ ချေးငွေရယူနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း။
 - ထိန်းသိမ်းထားသောပိုင်ဆိုင်မှုများကို ယူကရိန်းအစိုးရ ငွေချေးစာချုပ်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းဖြင့် စစ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများအတွက် လျော်ကြေးပေးရန်နှင့် ကျူးကျော်မှုကို ယူကရိန်း၏ ခုခံတွန်းလှန်မှုအတွက် တိုက်ရိုက်အသုံးပြုခြင်း။
 - ထိန်းသိမ်းထားသောပိုင်ဆိုင်မှုများကို အာမခံအဖြစ်အသုံးပြု၍ အခြားနိုင်ငံများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ (G7 နိုင်ငံများ၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်ကဲ့သို့သော နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများ စသည်တို့) မှ ယူကရိန်းသို့ ချေးငွေပေးနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း
- စာဖတ်သူအနေဖြင့် အထက်ဖော်ပြပါနည်းလမ်းများကို ပေါင်းစပ်ခြင်း၊ ရောနှောခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်သကဲ့သို့ ရုရှား၏ ထိန်းသိမ်းထားသောပိုင်ဆိုင်မှုများကို ယူကရိန်းပြည်သူများ အကျိုးရှိစေမည့် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် အသုံးပြုနိုင်သည်ကို သဘောပေါက်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် ဥရောပသမဂ္ဂသည် ထိန်းသိမ်းထားသောပိုင်ဆိုင်မှုများမှ ရရှိသောဝင်ငွေ ယူရို ၁.၅ ဘီလီယံကို ယူကရိန်းသို့ တိုက်ရိုက်လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ပြီး၊ ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် ဖက်ဒရယ်အရံငွေတွင် ထိန်းသိမ်းထားသော ရုရှား၏ရန်ပုံငွေများကို အပေါင်အဖြစ်ထား၍ ယူကရိန်းသို့ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၀ ဘီလီယံ ချေးငွေထုတ်ပေးခဲ့ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။^{၄၆}

^{၄၃} အာဖဂန်ရန်ပုံငွေ၏ အသေးစိတ်အချက်အလက်များအတွက် Alexianu and Hakim (2023) တွင် ကြည့်ပါ။ <https://www.lawfaremedia.org/article/the-afghan-fund-the-limits-of-sovereign-immunity-recognition-law>.

^{၄၄} မျိုးကွဲများစွာထဲမှ အချို့ကို ဆွေးနွေးရန်အတွက် Franchini and Iversen (2024) တွင် ကြည့်ပါ။

^{၄၅} SAC-M သည် ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် ဤလမ်းကြောင်းများအတိုင်း တိကျစွာကြိုးပမ်းရန် အကြံပြုခဲ့သည် -

“SAC-M က အမေရိကန်အစိုးရအား ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလမှစ၍ အမေရိကန်ဖက်ဒရယ်အရံငွေတွင်ထိန်းသိမ်းထားသော အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁ ဘီလီယံကျော်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံတော်ပိုင်ရန်ပုံငွေများ သို့မဟုတ် အနည်းဆုံး ထိုအချိန်မှစ၍ဆောင်းရရှိခဲ့သော များပြားလှသည့်အတိုးငွေများကို မြန်မာပြည်သူများ၏ တရားဝင်ကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်သော NUG, EROs နှင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သောအရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းထံသို့ ပြန်လည်ပေးအပ်ရန် တိုက်တွန်းပါသည်။ ဤရန်ပုံငွေများသည် တော်လှန်ရေးအာဏာပိုင်များအတွက် ပြည်သူလူထု၏ ကြီးမားသော လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ ထိန်းချုပ်မှုနယ်မြေများတွင် အုပ်ချုပ်ရေးစွမ်းရည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးမှုကို အားကောင်းစေရန်အတွက် အသက်သွေးကြောတခု ဖြစ်လာမည်ဖြစ်သည်။”

‘အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ခုခံတော်လှန်ရေးအင်အားစုများအား ယခုချက်ချင်း တိုက်ရိုက် ကူညီထောက်ပံ့ပေးရမည်’ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အထူးအကြံပေးကောင်စီ (SAC-M)၊ ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၁၃ ရက်၊ <https://specialadvisorycouncil.org/2024/06/us-and-un-must-provide-direct-support-to-myanmar-resistance-actors-now/>.

^{၄၆} European Commission (2024); US Treasury (2024) တွင် ကြည့်ပါ။

- ဤနေရာတွင် ဆွေးနွေးထားသော ဗဟိုဘဏ်လုပ်ဆောင်ချက်များ၏ ‘ပုံစံ’ တခုမျှ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေများနှင့် အတိအကျ ကိုက်ညီမှုမရှိသလို လုံလောက်မှုလည်းမရှိသည်မှာ အမှန်ပင် ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့်၊ တတိယအဖွဲ့အစည်း ဆိုင်ရာရန်ပုံငွေ (third party trust) ဟူသော အယူအဆသည် မည်သူတို့က တရားဝင်အစိုးရဖွဲ့စည်းနိုင်သည်ဆိုသည့် မေးခွန်းကို ရှောင်လွှဲထားသည် (ဤတွင် မည်သူက အဆုံးအဖြတ်ပေးမည်နည်းဆိုသည့် ကိုယ်စားပြုမှုဆိုင်ရာမေးခွန်း များအား ၎င်းကပင်ပေါ်ပေါက်လာစေသည်)။ ၎င်းအယူအဆသည် အာဖဂန်နစ္စတန်အတွက် အရေးပါသောမေးခွန်းတစ်ခု ဖြစ်နိုင်သော်လည်း စကစအုပ်စုအား ဆန့်ကျင်တိုက်ပွဲဝင်နေသောအင်အားစုများသည် ဤကိစ္စရပ်အတွက် လိုအပ်သော အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းတခုဖွဲ့စည်းရန် လုံလောက်သည့် တရားဝင်မှု၊ စုဖွဲ့မှု၊ စည်းလုံးညီညွတ်မှုနှင့် နယ်မြေ ထိန်းချုပ်မှုတို့ကို ပေါင်းစပ်ထားပြီးဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံအတွက်မူ မဖြစ်နိုင်ပေ။^{၄၇} အကယ်၍ ဤအချက်မှန်ကန်ပါက မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေတွင် ထိုကဲ့သို့သောအဖွဲ့အစည်းများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသလား သို့မဟုတ် ထိန်းသိမ်းထားသောပိုင်ဆိုင်မှုများ၊ ၎င်းတို့မှ ရရှိသောဝင်ငွေများ၊ အပေါင်အဖြစ် အသုံးပြုခြင်း စသည်တို့ကြားတွင် ကွဲပြား ခြားနားမှုများ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသလား။
- နိုင်ငံတကာ ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေမျှသာဖြစ်သော်လည်း ကြမ်းတမ်းသော ဘူမိနိုင်ငံရေး အခြေအနေများတွင် ဤအရာ အားလုံးသည် ခက်ခဲနက်နဲသောကိစ္စရပ်များဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာပြည်သူများ၏ အပတ်တကုတ်ကြိုးပမ်း အားထုတ်မှုတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေမည့် လက်တွေ့ကျသောယန္တရားများ ပေါ်ပေါက်လာစေရန် လုံလောက်သော အကြောင်းပြချက်နှင့် စေတနာကောင်းများ ရှိနေပါသေးသည်။

တရားမဝင်သော အကြွေး (Odious Debt)

... အကယ်၍ မတရားအုပ်စိုးသော အာဏာရှင်အစိုးရတရပ်သည် နိုင်ငံတော်၏လိုအပ်ချက် သို့မဟုတ် အကျိုးစီးပွား အတွက်မဟုတ်ဘဲ ၎င်း၏ မတရားအုပ်စိုးသောအာဏာရှင်စနစ်ကို ခိုင်မာစေရန်၊ ၎င်းကို ဆန့်ကျင်နေသော ပြည်သူလူထုကို ဖိနှိပ်ရန်အတွက် ... အကြွေးယူပါက ဤအကြွေးသည် နိုင်ငံတော်၏ ပြည်သူလူထုအတွက် တရားမဝင်သော အကြွေးဖြစ်သည်။

ထိုအကြွေးသည် နိုင်ငံအတွက် တာဝန်ဝတ္တရားမဟုတ်ပေ၊ ၎င်းသည် အစိုးရ၏အကြွေးဖြစ်ပြီး၊ ထိုအကြွေးကို ရယူခဲ့သော အာဏာပိုင်၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာအကြွေးဖြစ်သည်။

Alexander Nahun Sack, 1927^{၄၈}

- မကြာသေးမီကာလများအတွင်း ပြန်လည်အသက်ဝင်လာသော ရှေးကျသည့် အယူအဆတခုဖြစ်သည့် တရားမဝင်သော အကြွေးဟု ကြေညာခြင်းသည် သင့်လျော်သော ရည်ရွယ်ချက်အတွက် ၎င်းတို့သဘောတူညီမှုမပါဘဲ အကြွေးတင်နေသော နိုင်ငံများအား အကြွေးလျှော့ပေါ့ပေးရုံသာမက တရားမဝင်သော၊ ကိုယ်စားပြုမှုမရှိသောအစိုးရများအား ငွေချေးသူများမှ ထောက်ပံ့မပေးရန်လည်း ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ၎င်းငွေချေးသူများအား ပြန်ဆပ်မည်ဟု မသေချာသောကြောင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများအား ငွေကြေးထောက်ပံ့သူများသည် ၎င်းတို့ဆုံးရှုံးမှုမရှိစေရန်အတွက် ငွေချေးခြင်းမပြုတော့ရန် ဆုံးဖြတ် ကြပေမည်။ မြန်မာစစ်အုပ်စုသည် တရားမဝင်၊ ကိုယ်စားပြုမှုမရှိသည့်အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၏အစိုးရမဟုတ်သောကြောင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်ကိုယ်စား စာချုပ်ချုပ်ဆိုခြင်း သို့မဟုတ် ချေးငွေရယူခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရန် အခွင့်အာဏာ

^{၄၇} SAC-M ၏ Chris Sidoti က မြန်မာနိုင်ငံတွင် NUG အစိုးရသည် ‘တရားဝင်ရော လက်တွေ့ပါ မြန်မာနိုင်ငံ၏အစိုးရဖြစ်သည်’ ဟု ယုံကြည်လောက်အောင် ငြင်းခုံထားသည်။ ၎င်းသည် ပြည်သူလူထုမှ အပ်နှံထားသော တရားဝင်အုပ်ချုပ်ခွင့်အာဏာ (de jure) ရှိသည့်အစိုးရမရှိသည့်အပြင် လက်တွေ့ တရားဝင်အုပ်ချုပ်သောအာဏာ (de facto government) ရှိသည့်အစိုးရလည်း မရှိသော အာဖဂန်နစ္စတန်နှင့် ဗင်နီဇွဲလား အခြေအနေများနှင့်မတူပေ။ Sidoti က မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြေအနေသည် နိုင်ငံတော်နိုင်ငံ (ယူကရိန်း) က အခြားနိုင်ငံ (ရုရှား) ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများမှ အကျိုးအမြတ်ရရှိသည့် ပြဿနာဖြစ်သော ရုရှား/ယူကရိန်း အခြေအနေနှင့်လည်း သိသိသာသာ ကွဲပြားကြောင်း ထောက်ပြသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံပိုင် ပိုင်ဆိုင်မှုများအပေါ် NUG အား တရားဝင်ထိန်းချုပ်ခွင့် ပေးခြင်းသည် ရိုးရှင်းပြီးရှင်းလင်းသော ‘ဟုတ်ကဲ့’ ဟု အဖြေထွက်စေသည်ဟု ၎င်းက ငြင်းခုံသည်။ ဤအခြေအနေတွင် Chris ၏ အကြံဉာဏ်အတွက် ကျေးဇူးတင်ပါသည်။

^{၄၈} Sack ကို Howse (2007, p.2) တွင် ကိုးကားထားသည်။



မရှိပေ။ တရားမဝင် စစ်အုပ်စု၏အကြွေးများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် တာဝန်မရှိပေ။

- နိုင်ငံတကာဥပဒေတွင် တရားမဝင်သောအကြွေးဟူသောအယူအဆသည် အငြင်းပွားဖွယ်ရာဖြစ်ပြီး သက်သေမပြနိုင်သေးသော်လည်း အခြေအနေများစွာတွင် ပိုမိုမျှတသောရလဒ်များ ထွက်ပေါ်လာစေရန် အသုံးဝင်ကြောင်း သက်သေပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။^{၄၉} တရားမဝင်သောအကြွေးဟူသောအယူအဆ၏ စံသတ်မှတ်ချက်ဆိုင်ရာ ရင်းမြစ်များသည် ရှေးကျပြီး အခြေခံကျသော တရားမျှတမှုဆိုင်ရာအယူအဆများမှ ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ - လူတစ်ဦးချင်းစီသည် ၎င်းတို့၏အမည်ကို အလွဲသုံးစားပြု၍ လိမ်လည်ရယူထားသောအကြွေးများအတွက် တာဝန်မရှိဟူသော အချက်ဖြစ်သည်။ ဤအခြေအနေတွင် စကစအုပ်စုသည် မြန်မာပြည်သူလူထု၏ဆန္ဒကို ကိုယ်စားပြုသည်ဟူသော လိမ်လည်မှုသက်သက်အယူအဆထက် မည်သည့်အရာမျှ မရှိနိုင်ပေ။ ဤနိုင်ငံသည် အာဏာပိုင်အစိုးရ၏အကြွေးကို တရားမဝင်သောအကြွေးဟူသော သတ်မှတ်နိုင်သော အနီးစပ်ဆုံးပြီးပြည့်စုံသည့် ဖြစ်ရပ်မှန် ဥပဒေသတစ်ခုဖြစ်သည်။
- နိုဘယ်လ်ဆုရှင် စီးပွားရေးပညာရှင် Michael Kremer က ငြင်းခုံခဲ့သည့်အတိုင်း အစိုးရတရပ်၏အကြွေးကို တရားမဝင်သောအကြွေးဟုကြေညာခြင်းသည် ထိုကဲ့သို့သော ဆိုးဝါးစွာအုပ်ချုပ်သူများအပေါ် ထိရောက်သောပိတ်ဆို့အရေးယူမှုတစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ (ဤစာမျက်နှာများတွင် ဆွေးနွေးထားသည့်) အများအားဖြင့် အသုံးပြုလေ့ရှိသော ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများထက် များစွာ သာလွန်ကောင်းမွန်သည့် အားသာချက်များရှိသည်။^{၅၀} ဤအားသာချက်များသည် အာဏာရှင်အစိုးရများ၏ဖိနှိပ်မှုကြောင့် ဒုက္ခခံစားနေရသောပြည်သူလူထုအပေါ် သက်ရောက်သောထိခိုက်နစ်နာမှုများကို လျှော့ချရာတွင် အနည်းဆုံး အကျိုးနှစ်ဆတိုးရှိသည် - ပထမဦးစွာ လက်နက်များဝယ်ယူရန်အတွက် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုကို ငြင်းပယ်ခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအချက်မှာ မည်သို့ပင်သိမ်းပိုက်ရယူထားစေကာမူ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ပြည်သူလူထုအပေါ် အကြွေးဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး မဖြစ်ပေါ်စေခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သည်။

၆.၂။ ပြုလဲပြီးနောက် - စစ်တပ်ကို ပါဝင်ခွင့်မပြုခြင်း

စကစအုပ်စု၏ အုပ်ချုပ်မှုပြီးဆုံးပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အရပ်သားအစိုးရသစ်သည် စစ်တပ်အနေဖြင့် စီးပွားရေးကိုထပ်မံထိန်းချုပ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) အရပ်ဘက်အာဏာပိုင်များမှ ခွဲဝေချထားပေးခြင်းထက်ကျော်လွန်၍ မည်သည့်နည်းလမ်းဖြင့်မဆို စစ်တပ်မှ ၎င်းကို၎င်း အရင်းအမြစ်များပံ့ပိုးခြင်းမပြုလုပ်နိုင်စေရန် သေချာစွာ ဆောင်ရွက်ရမည်။ မည်သည့်ပုံစံဖြင့်ပင်ဖြစ်စေ ဤအစိုးရ၏ ပထမဆုံးလုပ်ဆောင်ချက်များတွင် အောက်ပါတို့ ပါဝင်သင့်သည် -

- စစ်တပ်ကို အရပ်သားအစိုးရ၏ထိန်းချုပ်မှုနှင့် ကြီးကြပ်မှုအောက်သို့ရောက်ရှိစေရန်နှင့် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်အား ပေးအပ်ထားသောလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် အာဏာများအား ရုပ်သိမ်းရန်အတွက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်ရေးဆွဲခြင်း။^{၅၁}
- စစ်တပ်မှ ၎င်း၏ ကိုယ်ပိုင်ဘတ်ဂျက်ကို သတ်မှတ်သည့်အလေ့အထကို အဆုံးသတ်ခြင်း။
- စစ်တပ်ထံမှ လွှတ်တော်၏ထိန်းချုပ်မှုပြင်ပရှိ မည်သည့် ရန်ပုံငွေရှာဖွေမှုယန္တရားကိုမဆို ဖယ်ရှားခြင်းနှင့် စစ်တပ်နှင့်ဆက်စပ်အဖွဲ့အစည်းများအား မည်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမျိုးတွင်မဆို ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်းမှ တားမြစ်ခြင်း။

ဤကဲ့သို့သော နိုင်ငံရေး/ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာလှုပ်ရှားမှုများသည် လိုအပ်သော်လည်း မြန်မာ့စီးပွားရေးမှ စစ်တပ်ကိုဖယ်ရှားရန်အတွက် လုံလောက်သော အခြေအနေတရပ်မဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်မှာ ထင်ရှားသည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်လွန်နှစ်များနှောင်းပိုင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကာလတွင် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၏ ကိုယ်ပိုင်စစ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် ပြီးဆုံးပြီးနောက် ၎င်းနိုင်ငံသည်လည်း စစ်တပ်အား စီးပွားရေးနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ခြင်းမှ ဖယ်ထုတ်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ် အင်ဒိုနီးရှား စစ်ဘက်

^{၄၉} သမိုင်းဆိုင်ရာ ဥပမာများ ဆွေးနွေးမှုအတွက် House (2007) တွင် ကြည့်ပါ။

^{၅၀} Seema Jayachandran နှင့်အတူ Michael Kremer သည် အာဏာရှင်နိုင်ငံများ၏လုပ်ရပ်များမှ လူ့အခွင့်အရေးများကိုကာကွယ်ရန် တရားမဝင်သောအကြွေးသဘောတရားကို အသုံးပြုရန် ခေတ်ပြိုင်ကြိုးပမ်းမှုများ၏ ရှေ့တန်းတွင်ရှိနေသည် (Kremer and Jayachandran, 2002, 2003)။

^{၅၁} ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို အလုံးစုံပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန်လိုအပ်သည်မှာမှန်သော်လည်း ဤအစီအမံမှတစ်ဆင့် ကောင်းမွန်သောအစတစ်ခု ပြုလုပ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ဆိုင်ရာဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၉ တွင် ‘TNI’ ဟု အတိုကောက်အားဖြင့် အများသိထားကြသော အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၏ စစ်တပ်အား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်မှုကိုအဆုံးသတ်ရန် အမိန့်ပေးခဲ့ပြီး အစိုးရအား (၅) နှစ်အတွင်း စစ်တပ်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များကို လွှဲပြောင်းယူရန် အမိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည် (Honna 2017)။ ပြဿနာများသည်ရှုပ်ထွေးသော်လည်း အရှေ့တောင်အာရှရှိ အခြားနေရာများမှ အလားတူဥပဒေများကဲ့သို့ပင် ဤအလားအလာကောင်းသောဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်ကို မည်သည့်အခါမျှ အကောင်အထည် မဖော်နိုင်ခဲ့ပေ။ စစ်စစ်အားဖြင့် လတ်တလောကာလတွင် ၎င်းအား ရုပ်သိမ်းရန် ဖိအားများ မြင့်တက်လာ ခဲ့သည်။^{၁၂}

မြန်မာနိုင်ငံသည် အင်ဒိုနီးရှားကဲ့သို့ဥပဒေမျိုး လိုအပ်သော်လည်း၊ ၎င်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြုံတွေ့ရဆိုင်ရာမှုကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားပြီး အသက်ဝင်နေသော ဥပဒေတရပ်ဖြစ်ရပေမည်။ ဤသို့အကျိုးရလဒ်ရရှိရန် အထောက်အကူပြုမည့်အခြားအစီအမံ များနှင့် မူဝါဒများကို အောက်တွင်ဆွေးနွေးထားသည့်အပြင် မြန်မာစစ်တပ်သည် ၎င်းပြုလဲသွားသောအခါ ၁၉၉၈ ခုနှစ်မှစ၍ အင်ဒိုနီးရှား၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးနယ်ပယ်မှ (ယာယီ) ထွက်ခွာချိန်၌ TNI ထက် များစွာ အားနည်းသောအနေအထားတွင်ရှိနေ မည်မှာ သေချာပါသည်။

ဤအချက်အားလုံးသည် စကစအုပ်စုကျဆုံးပြီးနောက် အပြောင်းအလဲကာလနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပိုမိုအခြေခံကျသော နည်းဗျူဟာ ဆိုင်ရာအချက်အချာကို မီးမောင်းထိုးပြနေသည် - စစ်တပ်အားနည်းနေချိန်နှင့် အရပ်သားအစိုးရသစ်သည် အမြင့်ဆုံးသော နိုင်ငံရေး ‘အင်အား’ ကို ရရှိနေချိန်တွင် စစ်တပ်ကို လျင်မြန်စွာပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် အရေးကြီးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

တစ်ချိန်တည်းတွင် စီးပွားရေးမျက်နှာစာ၌ -

- မြန်မာစစ်တပ်၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုကြီးများဖြစ်သော မြန်မာ့စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်း (MEC) နှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးဦးပိုင် လီမိတက် (MEHL) တို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ တိကျသော လုပ်ဆောင်ချက်များ ဆောင်ရွက်ရမည်။ ရိုးရိုးရှင်းရှင်းဆိုရလျှင် ဤ ကော်ပိုရေးရှင်းများကို အဆုံးသတ်ရမည်။ MEC နှင့် MEHL တို့မှ အငြိမ်းစားနှင့်တာဝန်ထမ်းဆောင်ဆဲ စစ်သားများအတွက် ရည်ရွယ်ထားသည်ဟူသော သက်သာချောင်ချိရေး လုပ်ငန်းဆောင်တာများသည် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုအရ မှန်ကန်မှုမရှိပေ။^{၁၃} မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ စစ်မှုထမ်းများသည် အငြိမ်းစားလစာများနှင့် အခြားဝန်ဆောင်မှုများအတွက် သာမန်ပြည်သူများထက် ပိုမို၍ ခံစားခွင့်မရှိထိုက်ချေ။ (အမှန်ဆိုလျှင် သာမန်ပြည်သူများထက်ပင် ခံစားခွင့် ပို၍နည်းပါးသေးသည်) မြန်မာနိုင်ငံရှိ အရပ်သားအစိုးရ ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးရမည့် တာဝန်ဝတ္တရားများသည် ပြည်သူလူထုအပေါ်တွင်ဖြစ်ပြီး စစ်တပ် အတွက်မဟုတ်ပေ။ ၎င်းအရပ်သားအစိုးရတာဝန်ဝတ္တရားများသည် ရှိသင့်သည်ဖြစ်ပြီး ရှိလည်းရှိလာပါလိမ့်မည်။
- MEC နှင့် MEHL နှင့်စပ်လျဉ်း၍ လုပ်ဆောင်ရမည့်ရွေးချယ်စရာတစ်ခုမှာ ၎င်းတို့နှစ်ခုအား ခွဲထုတ်ပြီး ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ အမြတ်အစွန်းရရှိသော လုပ်ငန်းများကို တရားဝင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ (ပြည်တွင်း သို့မဟုတ် ပြည်ပ) သို့ ရောင်းချပြီး ရရှိလာသောငွေများကို အစိုးရ၏ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အခြေခံအဆောက်အအုံ ဆိုင်ရာအထွေထွေအသုံးစရိတ်များတွင် အသုံးပြုရန်ဖြစ်သည်။ တနည်းအားဖြင့် ၎င်းတို့၏လုပ်ဆောင်ချက်များကိုအပြည့်အဝ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများ ပြုလုပ်နေစဉ်အတွင်း ၎င်းတို့ကို ထိန်းသိမ်းရေးအစီအစဉ်အောက်တွင်ထားရှိနိုင်ပြီး၊ ထို့နောက် ပိုင်ဆိုင်မှု ကို နောင်ဖွဲ့စည်းမည့် မြန်မာနိုင်ငံပိုင်ရန်ပုံငွေအဖွဲ့သို့ လွှဲပြောင်းပေးနိုင်သည်။^{၁၄} ဤရန်ပုံငွေသည် နောင်တွင် ပင်စင်နှင့် အခြားသောလူမှုဖူလုံရေးအစီအစဉ်များကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ ငွေကြေးထောက်ပံ့ပေးမည့်အစီအစဉ်၏ အဓိကအစိတ်အပိုင်း ဖြစ်လာနိုင်သည်။

^{၁၂} အင်ဒိုနီးရှားတွင် မကြာသေးမီကဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုများကြောင့် ပိုမိုသိရှိလိုပါက ‘စစ်တပ်၏ လုပ်ငန်းမဟုတ်ပါ’၊ The Jakarta Post, ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၂ ရက်၊ <https://www.thejakartapost.com/opinion/2024/07/22/not-the-militarys-business.html> တွင် ကြည့်ပါ။

^{၁၃} MEC နှင့် MEHL တို့၏အမြတ်အစွန်းများ အမှန်တကယ် မည်သည့်နေရာသို့စီးဝင်နိုင်သည်ကို ပိုမိုသိရှိလိုပါက UNHRC (2019) တွင် ကြည့်ပါ။

^{၁၄} ထိန်းသိမ်းရေးကာလအတွင်း MEC နှင့် MEHL သို့ ရရှိသောမည်သည့်ဝင်ငွေကိုမဆို အစိုးရထံ တိုက်ရိုက်ပေးချေခြင်း သို့မဟုတ် ရန်ပုံငွေအတွက် သီးသန့်ထားရှိခြင်းတို့ ပြုလုပ်သင့်သည်။

- MEC နှင့် MEHL တို့ ပိုင်ဆိုင်သောဘဏ်နှစ်ခု (အင်းဝဘဏ်နှင့် မြဝတီဘဏ် အသီးသီး) အား ချက်ချင်း ဖျက်သိမ်းသင့်သည်။ ဖျက်သိမ်းချိန်တွင် ၎င်းတို့ရှိသော မည်သည့် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ ရန်ပုံငွေကိုမဆို အစိုးရထံ တိုက်ရိုက်လွှဲပြောင်းခြင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံပိုင်ရန်ပုံငွေအဖွဲ့တွင် ထည့်သွင်းခြင်းတို့ ပြုလုပ်သင့်သည်။
- အာဏာသိမ်းရန်ကြိုးပမ်းမိကတည်းက အများစုမှာ အကြွေးမဆပ်နိုင်သောအခြေအနေတွင် ရှိနေပြီးဖြစ်သော မြန်မာ နိုင်ငံ၏ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဘဏ်များသည် စစ်ကောင်စီကျဆုံးချိန်တွင် ပြန်လည်ပြုပြင်ရန်မဖြစ်နိုင်လောက်အောင် ဆိုးရွားသော အခြေအနေတွင် ရှိနေပေလိမ့်မည်။ ဤအချက်ကိုထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ ဘဏ်အပ်ငွေများကို အကာအကွယ်ပေးမည့် တိကျ ပြတ်သားသောအာမခံစနစ် (အစိုးရမှ ကနဦးရန်ပုံငွေထည့်ဝင်ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ဘဏ်များထံမှ အခကြေးငွေကောက်ခံခြင်း ဖြင့်) မှတဆင့် အပ်ငွေများကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းနှင့်အတူ ဘဏ်အပ်ငွေအကောင့်များအား ချက်ချင်း အသုံးပြုခွင့် ပေးသင့် သည်။ ဘဏ်အားလုံးသည် ပိုင်ဆိုင်မှုအရည်အသွေး စစ်ဆေးခြင်း (AQR) ကို ခံယူသင့်ပြီး၊ ထို့နောက်တွင် လုပ်ငန်းဆက်လက် လုပ်ကိုင်ရန်သင့်လျော်သည်ဟု ယူဆရသောဘဏ်များကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုနိုင်သော်လည်း အကြွေးဆပ်နိုင်မှုရှိသော လမ်းကြောင်းပေါ်သို့ရောက်ရှိရန်အလို့ငှာ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိရန်လိုအပ်သည်။
- လုပ်ငန်းဆက်လက်လုပ်ကိုင်ရန်မသင့်လျော်ဟု ယူဆရသောဘဏ်များ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်အုပ်ချုပ်မှုသည် အပြောင်းအလဲအတွက် လက်ခံနိုင်ဖွယ်မရှိသောအန္တရာယ်ရှိသည့် ဘဏ်များ (စစ်တပ်နှင့်/သို့မဟုတ် ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ ဆက်နွယ်မှုများ အထူးရှိသောဘဏ်များ အပါအဝင်) ကိုပိတ်သိမ်းပြီး ၎င်းတို့၏ပိုင်ဆိုင်မှုများကို အသစ်ဖွဲ့စည်းထားသော ပိုင်ဆိုင်မှုစီမံခန့်ခွဲမှုကုမ္ပဏီ (AMC) သို့ လွှဲပြောင်းသင့်သည်။ ၎င်း AMC သည် လက်ခံရရှိသော ပိုင်ဆိုင်မှုများမှ တန်ဖိုး ထွက်အောင်ကြိုးပမ်းခြင်း (၎င်းတွင် အကြွေးဟောင်းများ လိုက်လံတောင်းခံခြင်း၊ ချေးငွေများကိုပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ဈေးနှုန်းအပြည့်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အခက်အခဲရှိ သို့မဟုတ် တန်ဖိုးလျော့ကျနေသောပိုင်ဆိုင်မှုများ (Distressed Debt) ကိုဝယ်ယူရာတွင် အထူးပြုသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများထံ လျှော့စျေးဖြင့်ဖြစ်စေရောင်းချခြင်း စသည်တို့ပါဝင်သည်) နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ဘဏ်စနစ်ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရန်လိုအပ်မှုကြောင့် အစိုးရ၏ဘဏ္ဍာရေးအပေါ် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများကို လျှော့ချပေးခြင်း စသည်တို့ကိုလုပ်ဆောင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့သော AMC ကို အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်အစိုးရရှိ ငွေကြေးဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားများက မူအားဖြင့်ရေးဆွဲခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဤကိစ္စတွင် အခြားကိစ္စများ ကဲ့သို့ပင် အစမှပြန်စရန် မလိုအပ်ပေ။
- အဆင့်မြင့်အွန်လိုင်းငွေပေးချေမှုစနစ်များကို ဗဟိုပြုဖွယ်ရှိသော ‘ခြောက်ပြစ်ကင်းသဲလဲစင်’ ဘဏ်အသစ်များကို အားပေး သင့်သည်။ ဂုဏ်သိက္ခာရှိသောနိုင်ငံခြားဘဏ်များအား ပွင့်လင်းစွာ ဖိတ်ခေါ်ခြင်းနှင့်အတူ ထိုအဖွဲ့အစည်းများသည် အကျိုး စီးပွားများနှင့် စစ်တပ်၏ဆက်နွယ်မှု ကင်းမဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံ၏အပြိုင်အဆိုင်များသော ငွေကြေးဝန်းကျင်သစ်တွင် အဓိက ပါဝင်သူများ ဖြစ်လာမည်။ ဤနေရာတွင် စိတ်ထဲအထင်ကရရှိသည်ကိုပြောရလျှင် တော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားမှု၏ နွေဦးဖွံ့ဖြိုးရေး ဘဏ် (Spring Development Bank) ဖြစ်သည်။
- မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်များကိုလည်း အလားတူ ပြုပြင်ပြောင်းလဲသင့်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ယခင်အရပ်သားအစိုးရနှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်တို့ သဘောတူညီထားသော (၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် တရားဝင် သဘောတူညီချက်ရရှိခဲ့သော) အစီအစဉ်ကို ပြန်လည် အသက်သွင်းခြင်းဖြင့် အကြီးဆုံး နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်နှစ်ခုဖြစ်သော အထက်ဖော်ပြပါ မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်နှင့် မြန်မာ့လယ်ယာ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်တို့ကို ပေါင်းစည်းသင့်ပြီး ပေါင်းစည်းထားသော အဖွဲ့အစည်းသည် နောင်အနာဂတ်ကာလတခုအထိ မတည် မငြိမ်ဖြစ်နေမည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ်လုပ်ငန်းလောကအခြေအနေအား လွှမ်းမိုးနေမည့် တည်ငြိမ်သော ‘ကျောက်ချသကဲ့သို့ မှီတွယ်အားထား၍ရမည့်အဖွဲ့အစည်း’ တခုအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဖြစ်သည်။ အရပ်သားအစိုးရ၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် ဤရည်ရွယ်ချက်အတွက် ခေါ်ယူထားသော ပုဂ္ဂလိကနိုင်ငံတကာဘဏ်အချို့တို့ သဘောတူညီထားပြီးဖြစ်သည့် လမ်းကြောင်း များအတိုင်း ၎င်းဘဏ်နှစ်ခုပေါင်းစည်းမှုအား ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းပြီး တဖန်အသက်သွင်းသင့်သည်။
- နိုင်ငံခြားဘဏ်များကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ငန်းများလာရောက်ထူထောင်ရန် အားပေးသင့်သည်။ အချို့မှာ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်နှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကာလအတွင်း ရောက်ရှိလာပြီးဖြစ်သော်လည်း ယနေ့အချိန်တွင် ၎င်းတို့သည် လုပ်ငန်းအနည်းငယ်သာ လုပ်ဆောင်ကြရသည်။ အနာဂတ်တွင် ၎င်းနိုင်ငံခြားဘဏ်များသည် အမြဲတမ်း ရှားပါးသော



အရင်းအနှီးများကိုထောက်ပံ့ပေးခြင်း သက်သက်သာမဟုတ်ဘဲ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ကုန်သွယ်မှု၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် အခြား ဆက်သွယ်မှုများအပြင် အဆင့်မြင့်နည်းပညာများနှင့် ဘဏ်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာနည်းစနစ်များကို ယူဆောင်လာပေးခြင်းအားဖြင့် မရှိမဖြစ်အရေးပါကြောင်း သက်သေပြနိုင်သည်။ မြန်မာ့သမိုင်းတွင် နိုင်ငံခြားဘဏ်များသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ခရိုနီ အုပ်စုဖွဲ့ခြင်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ဘဲ အပြိုင်အဆိုင်အတွက် အားကောင်းသော အင်အားစုတစ်ခုဖြစ်ခဲ့သည်။

- မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငွေကြေးကဏ္ဍအနာဂတ်တွင် အသေးစားချေးငွေလုပ်ငန်း (Microfinance) ကိုလည်း အားပေးသင့်သည်။ အသေးစားချေးငွေလုပ်ငန်းသည် မြန်မာစစ်တပ်နှင့် ၎င်းတို့၏ အပေါင်းပါ ခရိုနီများ၏ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် များသော အားဖြင့် လည်ပတ်နေသော်လည်း မြန်မာ့လယ်သမားများနှင့် အသေးစားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် သိသာထင်ရှားသော အရင်းအနှီးများကို ထောက်ပံ့ပေးခဲ့သည်။^{၅၁} ၎င်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျယ်ပြန့်သော စီးပွားရေးပြန်လည်ဦးမော့လာရေးတွင် အဓိကကျသော မြန်မာ့လယ်ယာကဏ္ဍအတွက် အဆင်သင့် အံ့ကိုက်ဖြစ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အသေးစားချေးငွေလုပ်ငန်းသည် ဤတွင် စိုးရိမ်စရာဖြစ်သော ငွေကြေး-စစ်တပ် ဆက်နွှယ်မှုမှလွှဲ၍ စီးပွားရေးအာဏာကို စုစည်းမထားဘဲ ဖြန့်ကျက်ပေးသော ငွေကြေးဝန်ဆောင်မှုများ၏ ဥပမာတစ်ခုဖြစ်သည်။
- မိုဘိုင်းငွေကြေး (Mobile Money) ကို ဤစာမျက်နှာများတွင် အပြောင်းအလဲနှင့် မျှော်လင့်ချက်အတွက် လမ်းကြောင်းတစ်ခုအဖြစ်သာမက စစ်တပ်၏ဖိနှိပ်မှုအတွက် နောက်ထပ် ယန္တရားတစ်ခုအဖြစ်ပါရှိနေကြောင်း ဆွေးနွေးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ထိုကဲ့သို့သော မိုဘိုင်းဖုန်းအခြေပြုငွေကြေးဝန်ဆောင်မှုများသည် အခြားနိုင်ငံများကဲ့သို့ပင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနာဂတ်၏အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်ရမည်။ မိုဘိုင်းငွေကြေး၏ကတိကဝတ်ကို ပြန်လည်ရယူခြင်းနှင့်အတူ ၎င်းအား အလွဲသုံးစားပြုခြင်းမှကာကွယ်ရန် အကာအကွယ်များ ဖန်တီးခြင်းသည် အရပ်သားနှင့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးစနစ်သစ်တွင် ဦးစားပေးရမည့် ကိစ္စတစ်ရပ် ဖြစ်ရမည်။^{၅၂}

ဤဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာလုပ်ဆောင်ချက်များအပြင်၊ စစ်ကောင်စီပြုလဲပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ချက်ချင်းလိုအပ်သော အစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်ချက်အများစုမှာ စစ်အုပ်စုမှ ရိုးရှင်းစွာပင် ‘လမ်းကြောင်းမှ နေရာဖယ်ပေးရန်’ သာဖြစ်သည်။ စကစအုပ်စု၏ အုပ်ချုပ်မှုသည် ဈေးကွက်စနစ်များကို ပျက်ပြားစေခဲ့ပြီး ဈေးနှုန်းများကိုပျက်စေခဲ့ကာ၊ အရင်းအမြစ်များကို ထိရောက်စွာ ခွဲဝေချထားပေးခြင်းမှတားဆီးခဲ့သဖြင့် စီးပွားရေးကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ရန်အတွက် ဈေးကွက်ယန္တရားများနှင့် မျှတသောဈေးနှုန်းသတ်မှတ်ခြင်းတို့ကိုပြန်လည်ထူထောင်ရမည်ဖြစ်ပြီးသို့သာမက အရင်းအမြစ်များကိုထိရောက်စွာဖြန့်ဝေအသုံးပြုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဈေးကွက်များပြန်လည်ရှင်သန်လာစေရန်အတွက် စကစ၏ တပုံတခေါင်းသော စည်းမျဉ်းများနှင့် အမိန့်ဥပဒေများအားဖယ်ရှားရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းစည်းမျဉ်းများနှင့် အမိန့်ဥပဒေများအား ပြဋ္ဌာန်းခြင်း/ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်းသည် တရားမဝင်သောကြောင့် ပျက်ပြယ်ကြောင်းကြေညာခြင်းသည် အကောင်းဆုံးနှင့် အရိုးရှင်းဆုံးဖြစ်သည်။ ငွေလဲနှုန်း၊ အတိုးနှုန်းများကို လွတ်လပ်ခွင့်ပေးခြင်း၊ ဈေးနှုန်းထိန်းချုပ်မှုများ၊ သွင်းကုန်ထိန်းချုပ်မှုများ၊ နိုင်ငံခြားငွေလွှဲပြောင်းပေးအပ်ရန် လိုအပ်ချက်များကိုအဆုံးသတ်ခြင်းနှင့် အရေးအကြီးဆုံးမှာ အတင်းအဓမ္မစစ်မှုထမ်းခိုင်းခြင်းဟူသော လူတဦးချင်းစီ၏ လွတ်လပ်ခွင့်အပေါ် ချိုးဖောက်မှုအား အဆုံးသတ်ခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်ရမည်။ အတိုချုပ်ပြောရသော် စီးပွားရေးနှင့်လူမှုရေးကိစ္စများတွင် စစ်တပ်၏ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုကို အားကောင်းစေသော နိုင်ငံတော်ထိန်းချုပ်မှုပုံစံအားလုံးကို ဖယ်ရှားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ဤကဲ့သို့သော လစ်ဘရယ်အဖြစ်ကူးပြောင်းရေးအစီအမံများနှင့်အတူ သဘာဝအလျောက် ပူးတွဲပါရှိလာသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အများပြည်သူဆိုင်ရာဘဏ္ဍာရေးများကို ရေရှည်တွင် ပြန်လည်ထူထောင်ရန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအစီအစဉ်တစ်ရပ်ဖြစ်သည် - ငွေစက္ကူရိုက်နှိပ်ခြင်းဟူသော ‘မူလအပြစ်’၏ အစအနအားလုံးကိုဖယ်ရှားခြင်းနှင့် တချိန်တည်းတွင် ငွေကြေးတည်ငြိမ်မှုကို ပိုမို

^{၅၁} ဤအချက်၏ တခုတည်းသောခွင်းချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးဆုံး အသေးစားချေးငွေလုပ်ငန်းဖြစ်သော Pact Global Microfinance (PGMF) ဖြစ်ပြီး ၎င်းကို စစ်တပ်နှင့် နီးစပ်သော မြန်မာနိုင်ငံရှိအဖွဲ့အစည်းများက ကာလရှည်ကြာ လိုလားတောင့်တခဲ့ကြသည်။ PGMF သည် စကစအုပ်စုမှ ၎င်း၏ပိုင်ဆိုင်မှုများကို သိမ်းယူရန်ကြိုးပမ်းမှုများကြောင့် အာဏာသိမ်းပြီးနောက် ပိတ်သိမ်းခဲ့သည်။

^{၅၂} ၎င်းသည် လွယ်ကူမည်မဟုတ်သည်မှာ သေချာပါသည်။ အွန်လိုင်းဘဏ်လုပ်ငန်းလောကတွင် လျှို့ဝှက်ချက်ကို မည်သို့ကာကွယ်ရမည်ဆိုသည်မှာ လွယ်ကူသောဖြေရှင်းနည်းများမရှိသည့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ပြဿနာတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤရှေ့တန်းမှ မြန်မာနိုင်ငံ၏ဥပမာသည် အလောင်းအစားများ မည်မျှမြင့်မားနိုင်သည်ကို ပြသသည်။

ကျယ်ပြန့်စွာ မြှင့်တင်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်းတလျှောက်လုံး ကျွန်ုပ်အလေးပေးဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဘဏ္ဍာရေး မတည်ငြိမ်မှု၊ စစ်တပ်မှလွဲ၍ အခြားမည်သည့် အဖွဲ့အစည်းထံတွင်မျှ အရင်းအနှီးစုဆောင်းမှုမရှိခြင်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအား နာတာရှည် ‘စစ်ရောင်လွှမ်းစီးပွားရေး’ဖြစ်စေရန် များစွာအထောက်အကူပြုခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤရည်မှန်းချက်များ ပြည့်မြောက် စေရန် -

- မြန်မာနိုင်ငံသည် ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြမှုအားကန့်သတ်သည့် ‘ဘဏ္ဍာရေးစည်းမျဉ်း’ကို ကျင့်သုံးသင့်သည်။ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်အစိုးရလက်ထက်တွင် ဤကန့်သတ်ချက်ကို GDP ၏ ၅%ဟူ၍ သတ်မှတ်ထားသည်။ စကစအုပ်စုကျဆုံး ပြီးနောက် ပေါ်ပေါက်လာမည့် ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်မဟုတ်သည့် ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးလိုအပ်ချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား ၍ အနည်းဆုံးအကူးအပြောင်းကာလတခုအတွက် ဤကန့်သတ်ချက်ကို ၆% သို့ တိုးမြှင့်နိုင်သည်။
- အစိုးရအသုံးစရိတ်များကို ငွေစက္ကူရိုက်နှိပ်ခြင်းဖြင့် ငွေကြေးထောက်ပံ့ခြင်းကို အတိအလင်း တိကျစွာသတ်မှတ်ထားပြီး အချိန်ကာလကန့်သတ်ထားသော အသွင်ကူးပြောင်းရေး ကာလတခုမှလွဲ၍ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခြင်း မပြုသင့်တော့ပေ။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်အစိုးရနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (IMF) တို့ ရရှိခဲ့သောသဘောတူညီချက် ကို ခေတ်နှင့်အညီမွမ်းမံကာ ပြန်လည်ပြဋ္ဌာန်းနိုင်သည်။ ဤ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလတွင် အစိုးရသည် ဆိပ်ကမ်းများ၊ လမ်းများနှင့် အခြား ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ အရင်းအနှီးများကဲ့သို့သော အခြေခံအဆောက်အအုံများတွင် နိုင်ငံအနှံ့ ကုန်ပစ္စည်းများသယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ် လျှော့ချရေးအတွက် အသေးစား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများပြုလုပ်သင့်ပြီး၊ ပို့ကုန်အတွက် လည်း ထိုနည်းလည်းကောင်းပင် လုပ်ဆောင်သင့်သည်။ အရေးပေါ် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုနှင့် အလားတူ အသုံးစရိတ်များအတွက်လည်း ထိုနည်းတူပင်။ ဤနယ်ပယ်များတွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (FDI) နှင့် တရားဝင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအကူအညီ (ODA) ပုံစံဖြင့် နိုင်ငံတကာအထောက်အပံ့များအား အပြင်းအထန် ကြိုးပမ်းရှာဖွေသင့်သည်။
- ငြိမ်းချမ်းသောလမ်းကြောင်းများနှင့် တရားမျှတသော ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးစနစ်အပေါ် အခြေပြုတည်ထောင်မည့် အနာဂတ် နိုင်ငံတော်နှင့် ကိုက်ညီစေရန်အတွက် စစ်ရေးအသုံးစရိတ်များကို သိသိသာသာလျှော့ချနိုင်သည် - ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ အခြေခံအဆောက်အအုံအတွက်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေး ပြန်လည် ဦးမော့လာစေရန်အတွက် လိုအပ်သော အခြား အသုံးစရိတ်များအားလုံးအတွက် သိသာထင်ရှားသောငွေကြေး (နှင့် စင်စစ်ဖြစ်သော) အရင်းအမြစ်များကို ထုတ်ပေးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။
- မြန်မာနိုင်ငံ၏အရေးကိစ္စများအတွက် ဤပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့်အတူ သဘာဝကျကျနှင့် လိုအပ်ချက်အရ ပူးတွဲပါရှိလာ မည်မှာ ကောင်းမွန်စွာလည်ပတ်နိုင်သော ငွေချေးစာချုပ်ဈေးကွက် (Bond Market) တခု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာရေးဖြစ်သည်။ ငွေချေးစာချုပ်ဈေးကွက် (Bond Market) သည် နိုင်ငံတနိုင်ငံ၏ အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေး၏ အခရာကျသော အစိတ်အပိုင်းတခုဖြစ်ပြီး သမိုင်းတလျှောက်တွင် ရေရှည်အစိုးရချေးငွေများအတွက် အဓိကလမ်းကြောင်းအဖြစ် ဆောင်ရွက် ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးတွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်ခဲ့သည်။ အာဏာမသိမ်းမီတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် လုပ်ငန်း လည်ပတ်နိုင်သော ငွေချေးစာချုပ်ဈေးကွက်တခု ထူထောင်ရန် အလားအလာရှိခဲ့သော်လည်း အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း တွင် ယင်းဈေးကွက် ပြိုလဲခဲ့သည်။ ၎င်းကို ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းသည် စစ်အုပ်စုအလွန် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိပ်တန်း ဦးစားပေးကိစ္စတရပ်ဖြစ်ရမည်။
- မြန်မာနိုင်ငံ၏အခွန်ကောက်ခံမှုစနစ်ကို အလုံးစုံပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။^{၅၇} ယခုအချိန်အထိ စစ်တပ်ထံသို့ အရင်းအမြစ်များလမ်းကြောင်းလွှဲပေးရန်နှင့် အာဏာပိုင်များနှင့် နီးစပ်သောအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ရွေးချယ်ထားသော လူပုဂ္ဂိုလ်များအား မျက်နှာသာပေးရန်အတွက် အသုံးချခံခဲ့ရသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်ကောက်ခံမှု အစီအမံများသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ် အာဏာသိမ်းရန်မကြိုးပမ်းမီက ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လုပ်ငန်းစဉ်အခြေအနေတွင် ရှိခဲ့ဖူးသည်။ အခွန်ကောက်ခံမှုတွင် ခေတ်နောက်ပြန်ဆွဲခြင်းသည် စကစအုပ်စုမူဝါဒ၏ ရလဒ်ဖြစ်သော်လည်း၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အသက်ဝင်သော အခွန်စနစ်

^{၅၇} နိုင်ငံတော်အခွန်ဒီဇိုင်းဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့ထိပ်တန်းကျွမ်းကျင်သူ (နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏မိတ်ဆွေဟောင်း) Duke တက္ကသိုလ်မှ ပါမောက္ခ Bob Conrad ၏ အကြံဉာဏ်အတွက် ဤ အခွန်ကဏ္ဍတလျှောက်လုံးတွင်သာမက အခြားကိစ္စရပ်များစွာအတွက်ပါ များစွာ ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

တစ်ခုဖန်တီးခြင်းသည်အာဏာသိမ်းယူမှုနှင့်အခွင့်ထူးခံအုပ်စုဖွဲ့ခြင်းတို့မှကင်းလွတ်ပြီးလုပ်ငန်းလည်ပတ်နိုင်သောနိုင်ငံတော်အတွက် လိုအပ်သောဝင်ငွေများရရှိစေမည့် ဘဏ္ဍာရေးစနစ်၏ အမြဲတေအင်္ဂါရပ်ဖြစ်ရမည်။ ကျယ်ပြန့်နိုင်သမျှကျယ်ပြန့်ပြီး ရိုးရှင်းနိုင်သမျှ ရိုးရှင်းကာ အခွန်နှုန်းထားနည်းပါးပြီး လျှော့ပေါ့ခွင့်များနှင့် ကင်းလွတ်ခွင့်များ အနည်းဆုံးဖြစ်သည့် အခွန်အခြေခံစနစ်တစ်ခုအား လက်တွေ့သဘောအရလိုအပ်သည်။ လျှော့ပေါ့ခွင့်များနှင့် ကင်းလွတ်ခွင့်များ အနည်းဆုံးဖြစ်မှုသည် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းကို လွယ်ကူချောမွေ့စေရန်အပြင် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုအခွင့်အလမ်းများကို လျှော့ချရန်အတွက် ဖြစ်သည်။ တူညီရိုးရှင်းပြီး လူတိုင်းနှင့်တန်းတူဖြစ်မှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ ခန့်မှန်းနိုင်မှုတို့သည် အတိုင်းမသိသောအနာဂတ်ကာလအတွက် အခွန်ဆောင်ပုဒ်များ ဖြစ်သင့်သည်။^{၅၀} အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်အစိုးရ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားများ၏ အဆိုပြုချက်များဖြစ်သော တစ်ပြေးညီအခွန်နှုန်းထား၊ လျှော့ပေါ့ထားသောကုန်သွယ်မှု သို့မဟုတ် အရောင်းခွန်၊ ရွေးချယ်ထားသောအကောက်ခွန်များ၊ သတ္တုတွင်းနှင့် သဘာဝယဇာတခွန်များနှင့် ဒေသန္တရအဆင့်တွင်စီမံခန့်ခွဲသော ပြန်လည်ပြုပြင်ထားသည့် အိမ်ခြံမြေခွန်တို့သည် အခွန်အမျိုးအစားများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရွေးချယ်စရာများအဖြစ် ရှိနေသင့်သည်။

- နယ်ပယ်များ သီးခြားအလိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကိုအားပေးရန် ရည်ရွယ်သည့် အထူးအခွန်မက်လုံးများပေးခြင်းမျိုးကို အားမပေးသင့်ပေ။ ဤအကြံပြုချက်သည် အခြားနိုင်ငံများတွင် နယ်ပယ်လုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုမြှင့်တင်ရန်အတွက် အခွန်မက်လုံးများပေးခြင်းကို အများအားဖြင့် အသုံးပြုကြောင်း ထောက်ပြလိုသော ဤစာတမ်းကို ဖတ်ရှုသူအချို့အား စိတ်ညစ်ကောင်းညစ်စေနိုင်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်၏အမြင်အရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိုကဲ့သို့သောနည်းလမ်းများသည် ခရီးအုပ်စုဖွဲ့ခြင်းနှင့် မျက်နှာသာပေးခြင်းတံခါးကို တဖန်ပြန်လည်ဖွင့်ပေးခြင်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ကြီးမားသော အန္တရာယ်နှင့် ရရှိမည့်အကျိုးမှာ မျှတခြင်းမရှိပေ။
- နောက်ဆုံးအနေနှင့် အရေးကြီးသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အစိုးရအဆင့်ဆင့် အားလုံးကြား၊ အထူးသဖြင့် ဗဟိုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများအကြား တရားမျှတပြီး ဒီမိုကရေစီနည်းကျသော ဘဏ္ဍာရေးမူဘောင်တစ်ခုရရှိရန် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည်။ စီးပွားရေးနယ်ပယ်တွင် ဤသည်မှာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်၌ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို ပိုမိုလုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်ပြီး၊ ယင်းကတဖန် မြန်မာစစ်တပ်မှ ကာလရှည်ကြာ အမြတ်ထုတ်ခဲ့သည့်ပုံစံအတိုင်း အာဏာစုစည်းမှုကို လျော့နည်းစေမည်ဖြစ်သည်။ ဤအခြေခံကျသောမေးခွန်းဖြစ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံသည် မည်သို့သော နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သင့်သနည်းဆိုသည့်အဖြေသည် နိုင်ငံ၏အနာဂတ်ကို ပုံဖော်ပေးလိမ့်မည်။

^{၅၀} သက်ဆိုင်ရာအချိန်တစ်ခုတွင် ဝင်ငွေနှင့် အထူးသဖြင့် ပိုမိုတိုးတက်သောအခွန်နှုန်းထားများကို အခွန်စနစ်တွင်ထည့်သွင်းခြင်းသည် အမြော်အမြင်ရှိရာရောက်ပြီး လူမှုရေးအရ၊ နိုင်ငံရေးအရ အသုံးဝင်မည်ဖြစ်သည်။

၇။ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ

အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ (NUG) နှင့် မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားမှုအတွက် -

- တီထွင်ဆန်းသစ်ပြီးဖန်တီးမှုရှိသော ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာပဏာမခြေလှမ်းများကို ဆက်လက် ဖော်ဆောင်သွားရမည်ဖြစ်သော်လည်း၊ လုပ်ဆောင်ချက်တိုင်းသည် သံသယဖြစ်ဖွယ် သို့မဟုတ် ဝေဖန်ခံရဖွယ်အခြေအနေမျိုးမှ ကင်းလွတ်စေလျက် အမြင့်ဆုံးသောဂုဏ်သိက္ခာနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာစံနှုန်းများကို မဖြစ်မနေထိန်းသိမ်းလိုက်နာရမည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ကျင့်ဝတ်သိက္ခာစောင့်ထိန်းမှုတို့တွင် “မင်းဘုရင်ထက်ပင်တော်ပိုင်” ဟူသည့်အတိုင်း ကျင့်ကြံရမည်။ ယခုလက်ရှိ တော်လှန်ရေးအတွက်ရန်ပုံငွေများ လုံခြုံစွာရရှိရေးသည်သာ အဓိကမဟုတ်ဘဲ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏အနာဂတ်အတွက် ခိုင်မာသောဘဏ္ဍာရေးအုတ်မြစ်များ တည်ဆောက်ရေးသည်လည်း အရေးပါသောအရာဖြစ်သည်။ နွေဦးဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်၊ ငွေတိုက်စာချုပ်များ ထုတ်ဝေခြင်း၊ ICOs နှင့် stablecoins ကဲ့သို့သော ပဏာမခြေလှမ်းများ၏ အောင်မြင်မှုသည် ရေရှည်အတွက် ခိုင်မာတောင့်တင်းပြီး တည်တံ့သောဘဏ္ဍာရေးစနစ်တစ်ခုကို ထူထောင်ရန် အခွင့်အလမ်းကောင်းတရပ်ကို ပေးစွမ်းထားသည်။
- စကစအုပ်စုမှထုတ်ပေးသော အကြွေးစာချုပ်များအားလုံးကို ‘တရားမဝင်သော အကြွေး’အဖြစ် သတ်မှတ်ကြေညာရန် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ပါ။ သို့မှသာလျှင် ဤအကြွေးများကို နောင် မြန်မာအစိုးရများက အသိအမှတ်ပြုဆပ်ပေးမည်၊ မပေးမည်ကို သံသယရှိကြလိမ့်မည်။ ဤသည်က တရုတ်ကဲ့သို့သောနိုင်ငံများမှ စစ်ကောင်စီအား ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုကို အားလျော့စေမည့်အပြင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ၎င်း၏တရားမဝင်အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ပူးပေါင်းနေသော အဖွဲ့အစည်းများကိုလည်း အားလျော့စေမည်။

နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းအတွက် -

- မြန်မာစစ်အုပ်စုအနေဖြင့် ငွေကြေးအရင်းအမြစ်များရရှိနိုင်မှုအား အခက်ခဲဆုံးဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်ရမည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့၏ရန်ပုံငွေရရှိနိုင်မှုသည် မြန်မာပြည်သူများအပေါ် စစ်ဆင်နွှဲနိုင်သည့် စွမ်းရည်နှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံအများစုအတွက်မူ၊ ဤသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံပိုင်ဘဏ်များကို ပိတ်ဆို့အရေးယူပြီးဖြစ်သော အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ယူကေ၊ ဥရောပသမဂ္ဂ၊ ဩစတြေးလျ၊ ကနေဒါ နှင့် အခြားနိုင်ငံများနှင့်တညီတညွတ်တည်းရပ်တည်ရန် ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အပြင်ထပ်မံပေါ်ထွက်လာသောသတင်းအချက်အလက်များအရ၊ စစ်အုပ်စုကို အထောက်အပံ့ပေးရာတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသော ပုဂ္ဂလိကမြန်မာဘဏ်များကိုလည်း ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ ပြုလုပ်သင့်သည်။ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများပြုလုပ်ပြီးဖြစ်သော နိုင်ငံများအတွက်မူ၊ နောက်ထပ်ဆောင်ရွက်ချက်များအနေဖြင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များကို ပိုမိုအားကောင်းစေခြင်း၊ ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုပြုလုပ်သည့် နိုင်ငံများအကြား ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းမှုကိုတိုးမြှင့်ခြင်းနှင့် စစ်အုပ်စုမှအမြတ်ထုတ်နိုင်သည့် ဟာကွက်များကို ပိတ်ဆို့ခြင်းတို့အပေါ် အဓိကထား လုပ်ဆောင်သင့်သည်။ ဤကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်ကို ပိတ်ဆို့အရေးယူခြင်းသည် ဦးစားပေးကိစ္စတရပ်ဖြစ်သင့်ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ် (CBM) မှ ကိုင်ဆောင်ထားသော မည်သည့်ပြည်ပပိုင်ဆိုင်မှုများကိုမဆို ထိန်းချုပ်ခြင်းနှင့်အတူ ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

- အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီအတိုက်အခံများ၏ အဓိကထောက်ကူပေးသူအဖြစ် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းအနေဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် အထိရောက်ဆုံးလုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုမှာ နယူးယောက်ဖက်ဒရယ်အရံငွေမှ ထိန်းသိမ်းထားသော မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ် (CBM) ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာရည်ရွယ်ချက်များအတွက် ထုတ်ပေးနိုင်မည့်နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေခြင်းဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်းတွင် ၎င်းကိုအောင်မြင်စေရန်အတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော ပုံစံများကိုဖော်ပြထားသော်လည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်သည့် အခြားသော ထွင်ဉာဏ်နှင့်စဉ်းစားနိုင်သော ဖြေရှင်းနည်းများ ရှိနိုင်ပါသည်။ အခြားနိုင်ငံများအနေဖြင့်လည်း ၎င်းတို့၏တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်အတွင်းရှိ CBM ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ထိန်းသိမ်းရာတွင် ဤနည်းဗျူဟာများကို အလားတူအသုံးပြုသင့်ပါသည်။ ထို့အပြင်၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေပေးငွေယူမှုများတွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ၏လွှမ်းမိုးမှုကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံပိုင်ဘဏ်များအပေါ် ဆင့်ပွားပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ ချမှတ်ရန်တာဝန်သည် အမေရိကန်အပေါ် အဓိက ကျရောက်သည်။
- မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီအတိုက်အခံများ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာဆန်းသစ်တီထွင်မှုများကို ထောက်ပံ့ပါ။ ၎င်းတွင် နွေဦးဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်ကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်းများအတွက် သီးခြားပိတ်ဆို့အရေးယူမှုမှ ကင်းလွတ်ခွင့်များ အပြင် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အသိအမှတ်ပြုမှုနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများဆိုင်ရာအကူအညီများ ပါဝင်သင့်သည်။
- မြန်မာရွှေပြောင်းအလုပ်သမားများနှင့် ဒုက္ခသည်အများအပြားကို လက်ခံထားသော နိုင်ငံများသည် အဆိုပါပုဂ္ဂိုလ်များ နေရပ်သို့ငွေလွှဲပို့နိုင်စေရန် အတင်းအကျပ် ငွေပေးချေမှု လမ်းကြောင်းများ သို့မဟုတ် အခွန်ကောက်ခံခြင်းများမှတစ်ဆင့် စစ်အုပ်စု၏ အမြတ်ထုတ်ခြင်းကိုခံရစေမည့် စစ်အုပ်စု၏ ငွေလွှဲလုပ်ငန်း အပေါ်ထိန်းချုပ်မှုကို အားပေးအားမြှောက်လုပ်ခြင်းမပြုပါနှင့်။ နိုင်ငံတကာ ငွေပေးချေမှု ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများအတွက် အပြိုင်အဆိုင်ဖြစ်သော ဈေးကွက်တရပ်ကို လက်ခံကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် ပိုမို၍ ပွင့်လင်းလွတ်လပ်သောချဉ်းကပ်မှုတရပ်ကို ကျင့်သုံးသင့်သည်။ ၎င်းသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လက်ခံထားသော အလေ့အကျင့်များနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိစေရမည်။^{၅၉}

နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများအတွက် -

- ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (IMF) နှင့် အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (ADB) တို့သည် အာဏာသိမ်းပြီးပြီးချင်း စကစအုပ်စုနှင့် ပတ်သက်သောရန်ပုံငွေနှင့် စီမံကိန်းအားလုံးကို ဆိုင်းငံ့ခဲ့သည်။ ဤအဖွဲ့အစည်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြေအနေကို စောင့်ကြည့်နေသော်လည်း တရားမဝင်စစ်အုပ်စုအပေါ် ဤဘုံရပ်တည်ချက်ကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားသင့်သည်။ သို့သော်လည်း ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့များအတွက် အထက်တွင်အကြံပြုထားသည့်အတိုင်း၊ MFI များသည် အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ (NUG) နှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခြားတရားဝင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများအား တက်ကြွစွာထောက်ပံ့ကူညီပြီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သင့်သည်။ MFI များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏အနာဂတ်ကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ရာတွင် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်မည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးကို ပြန်လည်ထူထောင်ရာတွင် ရေရှည်လက်တွဲဖော်များဖြစ်လာမည့်သူများနှင့် ဆက်ဆံရေးကို ခိုင်မာအောင်တည်ဆောက်ရန် အချိန်တန်ပြီဖြစ်သည်။

^{၅၉} ဥပမာအားဖြင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်(2007) တွင် ဖော်ပြထားသော အလေ့အကျင့်များကို ကြည့်ပါ။

ကိုးကားချက်များ

- Daron Acemoglu, Davide Ticchi နှင့် Andrea Vindigni (2010), ‘စစ်အာဏာရှင်စနစ်များ၏ သီအိုရီ’, American Economic Review, Vol.2, no.1, pp.1-42.
- Matei Alexianu နှင့် Ali Hakim (2023), ‘အာဖဂန်ရန်ပုံငွေ - အချုပ်အခြာအာဏာ ကင်းလွတ်ခွင့်နှင့် အသိအမှတ်ပြုခြင်း ဆိုင်ရာဥပဒေ၏ ကန့်သတ်ချက်များ’, Lawfare, 6 October 2023, <https://www.lawfaremedia.org/article/the-afghan-fund-the-limits-of-sovereign-immunity-recognition-law>.
- Jared Bissinger (2024), ‘မြန်မာစစ်တပ်သည် နိုင်ငံခြားငွေလဲနှုန်းမူဝါဒမှတစ်ဆင့် ၎င်း၏စစ်ပွဲအတွက် ရန်ပုံငွေ ထောက်ပံ့သည်’, Fulcrum, Yusof-Ishak Institute of Southeast Asian Studies, 11 July 2024, <https://fulcrum.sg/myanmars-military-funds-its-war-through-forex-policy/>.
- Ingrid Brunk (2022), ‘နိုင်ငံခြား အချုပ်အခြာအာဏာကင်းလွတ်ခွင့်သည် ဗဟိုဘဏ်များအပေါ် ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများနှင့် သက်ဆိုင်ပါသလား’, Lawfare, 7 March 2022, <https://www.lawfaremedia.org/article/does-foreign-sovereign-immunity-apply-sanctions-central-banks>.
- Paul Chambers နှင့် Napisa Waitoolkiat (eds) 2017, Khaki Capital (စစ်ရောင်လွှမ်းစီးပွားရေး): အရှေ့တောင်အာရှရှိ စစ်တပ်၏နိုင်ငံရေးစီးပွားရေး, ကိုပင်ဟေဂင်, NIAS Press.
- Fyodor Dostoyevsky (1911), The House of the Dead (မရဏအိမ်), လန်ဒန်, J.M. Dent.
- European Commission (2024), ‘ထိန်းသိမ်းထားသော ရုရှားပိုင်ဆိုင်မှုများမှရရှိသောယူရို ၁.၅ ဘီလီယံကို ယူကရိန်းအား ထောက်ပံ့ရန် ယနေ့ ပထမဆုံးလွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်း’, Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations, ၂၀၂၄ခုနှစ်၊ ဇူလိုင် ၂၆ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news/first-transfer-eu15-billion-proceeds-immobilised-russian-assets-made-available-support-ukraine-today-2024-07-26_en.
- Daniel Franchini နှင့် Astrid Iversen (2024), ‘ယူကရိန်းအား ငွေကြေးထောက်ပံ့ရန် ထိန်းသိမ်းထားသောပိုင်ဆိုင်မှုများ - သိမ်းယူခြင်းအစား အပေါင်ပစ္စည်းအဖြစ်အသုံးပြုခြင်း’, Lawfare, 15 March 2024, <https://www.lawfaremedia.org/article/frozen-russian-assets-to-finance-ukraine-collateralization-instead-of-confiscation>.
- Evan Freidin (2024), ‘BRICS Pay သည် SWIFT ကွန်ရက်အတွက် စိန်ခေါ်မှုတခု’, The Interpreter, 13 November 2024, <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/brics-pay-challenge-swift-network#:~:text=This%20initiative%2C%20also%20known%20as,SWIFT%20or%20the%20US%20dollar>.
- Jun Honna (2017), ‘ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကာလ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင် စစ်ဝတ်စုံအရင်းရှင်စနစ်ကို လုံခြုံစေခြင်း၏နိုင်ငံရေး’, in Paul Chambers and Napisa Waitoolkiat (eds) ၊ Khaki Capital(စစ်ရောင်လွှမ်းစီးပွားရေး): အရှေ့တောင်အာရှရှိ စစ်တပ်၏ နိုင်ငံရေးစီးပွားရေး၊ ကိုပင်ဟေဂင်၊ NIAS Press, pp.305-327.
- Robert Howse (2007), နိုင်ငံတကာပြည်သူ့ဥပဒေတွင် တရားမဝင်သောအကြွေး (Odious Debt) အယူအဆ၊ ကုလသမဂ္ဂ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးညီလာခံ၊ ဆွေးနွေးချက်စာတမ်းများ၊ အမှတ် ၁၈၅၊ ဇူလိုင် ၂၀၀၇၊ https://unctad.org/system/files/official-document/osgdp20074_en.pdf.
- International Crisis Group (2022), စစ်ပွဲအတွက် လူထုရန်ပုံငွေရှာဖွေခြင်း- မြန်မာ့တော်လှန်ရေးနောက်ကွယ်မှ ငွေကြေး, Asia Report အမှတ် ၃၈, ဒီဇင်ဘာ, <https://www.crisisgroup.org/asia/south-east-asia/myanmar/328-crowdfunding-war-money-behind-myanmars-resistance>.

- Knowledge for Democracy Myanmar (K4DM, 2024), မိုဘိုင်းငွေကြေးကိုစောင့်ကြည့်ခြင်း- အာဏာသိမ်းပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံရှိဒစ်ဂျစ်တယ်ဖိနှိပ်မှု၊ <https://k4dm.ca/2024/04/25/policing-mobile-money-digital-financial-repression-in-post-coup-myanmar/>.
- Michael Kremer နှင့် Seema Jayachandran (2003), ‘တရားမဝင်သောအကြွေး- အာဏာရှင်များ ချေးငွေယူသောအခါ မည်သူကပြန်ဆပ်သနည်း’, The Brookings Review, Vo.21, No.2, Spring, pp.32-35.
- Michael Kremer နှင့် Seema Jayachandran (2002), ‘တရားမဝင်သောအကြွေး’, Finance and Development, International Monetary Fund, vol.39, no.2, June, <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2002/06/kremer.htm>.
- မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာအထူးအကြံပေးကောင်စီ (SAC-M, 2024), ငွေကြေးစီးဆင်းမှုကို ဖြတ်တောက်ခြင်း, <https://specialadvisorycouncil.org/cut-the-cash/>.
- Sean Turnell (2009), မီးလျှံနဂါးများ - မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘဏ်များ၊ ငွေချေးသူများနှင့် အသေးစားငွေရေးကြေးရေး, ကိုပင်ဟေဂင်, NIAS Press.
- Sean Turnell (2023), An Unlikely Prisoner (မမျှော်လင့်ထားသော အကျဉ်းသား), ဆစ်ဒနီ, Viking.
- Sean Turnell (2024), အကောင်းဆုံးချမှတ်ထားသောအစီအစဉ်များ- ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ မြန်မာနိုင်ငံ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အတွင်းရေး ဇာတ်လမ်း, Sydney, Lowy Institute/Penguin Books.
- ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ၊ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အချက်အလက်ရှာဖွေရေး လွတ်လပ်သော နိုင်ငံတကာမစ်ရှင် (2019), မြန်မာစစ်တပ်၏ စီးပွားရေးအကျိုးစီးပွားများ, Independent International Fact-Finding Mission on Myanmar, 4 August 2024, https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/HRBodies/HRCouncil/FFM-Myanmar/EconomicInterestsMyanmarMilitary/A_HRC_42_CRP_3.pdf.
- ကုလသမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ မြန်မာနိုင်ငံလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာအထူးကိုယ်စားလှယ် (2024), သေမင်းကုန်သွယ်မှု အပေါ် မှီခိုခြင်း - ဘဏ်များနှင့် အစိုးရများက မြန်မာစစ်ကောင်စီကို မည်သို့အားပေးကူညီနေကြသနည်း, <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/sessions-regular/session56/a-hrc-56-crp-7.pdf>.
- အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်မှုထိန်းချုပ်ရေးရုံး (OFAC) (2022), ‘ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးဌာနသည် ရုရှားဗဟိုဘဏ်နှင့် ငွေပေးငွေယူပြုလုပ်ခြင်းကို တားမြစ်ပြီး ရုရှား၏ အဓိကချမ်းသာကြွယ်ဝမှု အရင်းအမြစ် များအပေါ် ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ ချမှတ်’, 28 February 2022, <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy0612>.
- United States Treasury, Office of Foreign Assets Control (2024), ‘ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ထိန်းသိမ်းထားသော ရုရှားအချုပ်အခြာအာဏာပိုင် ပိုင်ဆိုင်မှုများမှ ရရှိသောအကျိုးအမြတ်များဖြင့် ပြန်လည်ပေးဆပ်မည့်ယူကရိန်းအတွက် အကျိုးရှိစေမည့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၀ ဘီလီယံ ချေးငွေထုတ်ပေးခြင်းကိုကြေညာ’, Press Release, 10 December 2024, <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy2744>.
- ကမ္ဘာ့ဘဏ် (2007), နိုင်ငံတကာငွေလွှဲဝန်ဆောင်မှုများအတွက် အထွေထွေမှုများ၊ ငွေပေးချေမှုနှင့် စာရင်းရှင်းလင်းမှု စနစ်များဆိုင်ရာ ကော်မတီ၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၀၇ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ။ <https://documents1.worldbank.org/curated/es/894291468313541470/pdf/388210ENGLISH01remittances01PUBLIC1.pdf>.
- ကမ္ဘာ့ဘဏ် (2023), Myanmar Economic Monitor, December, <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099121123082084971/pdf/P5006630739fd70a00a66c0e15bf7b34917.pdf>.

- ကမ္ဘာ့ဘဏ် (2024), Myanmar Economic Monitor, June, <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099061124195517221/pdf/P5006631cca59607d182041fae76ab566cc.pdf>.
- Ingrid Wuerth (Brunk) (2018), ‘ဗဟိုဘဏ်ပိုင်ဆိုင်မှုများကို သေဒဏ်စီရင်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်’, Tom Ruys နှင့် Nicolas Angelet (eds)၊ ကင်းလွတ်ခွင့်များနှင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေဆိုင်ရာ Cambridge လက်စွဲစာအုပ်, Cambridge, Cambridge University Press တွင် ပါဝင်သည်။



မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာအထူးအကြံပေးကောင်စီသည် ငြိမ်းချမ်းရေး၊
စစ်မှန်သော ဒီမိုကရေစီ၊ တရားမျှတမှုနှင့် တာဝန်ယူ/ခံမှုတို့
အတွက် မြန်မာပြည်သူများ၏ ရေကုန်ရေခန်း ကြိုးပမ်းနေမှုကို
ပံ့ပိုးကူညီရန် လုပ်ဆောင်နေသော လွတ်လပ်သည့် နိုင်ငံတကာ
လူ့အခွင့်အရေး ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့်
အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ ဖြစ်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ လုပ်ငန်းများနှင့် ပက်သက်၍ ပိုမိုသိရှိလိုပါက

<https://specialadvisorycouncil.org/> တွင်

ဝင်ရောက်လေ့လာနိုင်သည်။

info@specialadvisorycouncil.org



@SpecialCouncil